

ERZETICH AUDIO

PHOBOS & MANIA

Slovenski proizvođač
u pohodu na svjetsku
high-end audio scenu

MUSICSTYLE

Cowboy Junkies, Kurt Vile, Underworld & Iggy Pop, Noname, American Aquarium, The Jayhawks, MewithoutYou, The Band, Behemoth, JeboTon ansambl, Tunng, Nothing, Emma Ruth Rundle, Snail Mail, Paul Weller, Zeal & Ardor, Oh Sees, Dhafer Youssef, Samo Salamon & Howard Levy, John Coltrane, Till Brönner, Dieter Ilg, Elvin Jones, Mimika Orchestra

Aretha Franklin, Tom Waits, Buena Vista Social Club, The Bambi Molesters, Ambrose Akinmusire

TESTIRALI SMO

Astell&Kern SP1000, Auralic Altair, Marantz PM8006, Spondor A1, Exposure XM HP, Denon AH-D5200, Bose QC35 II, Audio Technica ATH-S200BT V-MODA Crossfade 2 Codex Edition

FILM

Naša preporuka: Filmovi koje trebate pogledati, Portret: Amy Adams, DVD/BD recenzije: Leave No Trace, Sicario: Day of the Soldado, Three Identical Strangers, The Rider, You Were Never Really Here, Pin Cushion i Breathe

ZAPPITI ONE SE 4K HDR

Naš novi referentni 4K
multimedijski plejer

DENON AVR-X2500H

Pristupačan AV receiver s podrškom za
sve nove audio i video standarde

ISSN 1331-1735

9 771331 173008

30 KN | 3.80 EUR | #107 / 2018.

SAMSUNG

Predstavljamo
QLED TV
za 2018.

See nothing else
Gledajte samo ono što volite

Saznajte više o ambijentalnom načinu rada na samsung.com/hr/tvs
Samsung QLED TV je TV s Quantum dot tehnologijom.

hifimedia
MULTIMAGAZIN

UREDNIK / IZDAVAČ

Andrija Čurković - andrija@hifimedia.hr

TEHNIČKI UREDNIK

Danko Šušar - danko@hifimedia.hr

SURADNICI

Dario Bojanjac, Tomislav Brežičević,
Matko Brusač, Krunoslav Čosić,
Josip Crnički, Jagor Čakmak,
SMS Deutsch, Ivan Dobranović,
Emil Dobrijević, Gordana Gaži,
Davor Hrvoj, Igor Jadan, Neven Kos,
Denis Lesković, Dubravko Majnarić,
Mario Mlakar, Sven Popović,
Dubravko Toplak, Juraj Vrdoljak

ADRESA REDAKCIJE

Slavonska avenija 2,
10000 Zagreb
Tel. 01/6191 287
Fax: 01/244 55 27
e-mail: info@hifimedia.hr
www.hifimedia.hr
[www.facebook.com/hifimedia](https://facebook.com/hifimedia)
<https://twitter.com/hifimedia1>
<https://issuu.com/hifi>

TISAK

Grafički zavod Hrvatske d.o.o.,
Mičevečka ulica 7
10000 Zagreb
tel. 01/2499 000
fax. 01/2407 166

NAKLADNIK

Audio centar d.o.o.,
Gajšćak 33, 10000 Zagreb

Sva prava pridržana. Niti jedan dio ovog časopisa ne
smije biti reproduciran u bilo kojem obliku ili zbog bilo koje
namjene bez prethodne pismene suglasnosti izdavača.

VIRTUALNA KOLEKCIJA

Nedavno je potrošače na hrvatskom tržištu obradovala vijest da je HDS ZAMP, domaća regulatorna agencija za autorska prava, napokon potpisala ugovor s moćnim Internet servisom Spotify o distribuciji glazbe preko streaming usluge. Međutim, prvobitno oduševljenje je ubrzo splasnulo kad su se objavili detalji tog ugovora jer po njemu, bar kakvo je trenutno stanje, on vrijedi samo za hrvatsku glazbu koja se distribuira u inozemstvu ali ne i obrnuto. Za one čitatelje koji možda nisu upoznati, na našem tržištu, osim servisa Deezer, još uvijek nisu legalno dostupni popularni servisi Spotify i TIDAL. Naravno, snalažljivost domaćih korisnika ne poznaje granice pa su mnogi već našli način otvaranja korisničkog računa u zemljama gdje je pristup moguć kako bi došli do neograničenog broja glazbenog materijala. Mladim korisnicima, kao i studentima, najpopularnija platforma za konzumaciju virtualne kolekcije AV zapisa je YouTube. Ponajprije zbog toga što je lako dostupan, funkcionalan i besplatan, a sama kvaliteta dobivenog i tako im nije od presudne važnosti.

Spomenute virtualne kolekcije pružaju korisniku neospornu funkcionalnost i komfor, ali rezultira i negativnim posljedicama na tržištu jer se poprilično smanjuje proizvodnja i prodaja fizičkih medija na kojem su pohranjeni glazba i filmovi. Izuzetak je vinil koji je pri rukovanju čista suprotnost jednostavnosti i funkcionalnosti, ali odlični rezultati prodaje govore njemu u prilog što je ipak tema za neki drugi uvodnik.

Neosporno je da će budućnost korištenja glazbenog i filmskog zapisa pripasti virtualnoj kolekciji i jedino što će korisnik birati su cijena i kvaliteta po kojoj će ju na kraju i konzumirati.

Na tragu ovog razmišljanja, u broju kojeg upravo čitate, testirali smo multimedijски plejer francuske tvrtke Zappiti koji korisniku lokalno pruža mogućnost pohrane cijele kolekcije audio i video zapisa. Dodatno, Zappiti One SE 4K HDR obrađuje 4K video zapise s takvom jednostavnošću upravljanja, komforom i kvalitetom da smo ga zadržali u redakciji kao naš novi, referentni 4K multimedijски plejer. Osim njega, oduševio nas je i slovenski proizvođač Erzetich Audio sa svojom novom linijom slušalica koje streme prema High-end audio tržištu. Pošto su slušalice danas nezaobilazni dodatak svakom slušanju streaming glazbe, testirali smo i novu verziju Bose QC35 II bežičnih slušalica s noise-cancelling funkcijom, koje su praktično standard u ovoj kategoriji proizvoda, te još modele slušalica tvrtki Audio Technica, Denon i V-MODA. Također, samo nekoliko stranica dalje, u hardverskom dijelu časopisa, pronaći ćete na testu i druge zanimljive AV proizvode.

U našem, uobičajeno bogatom, glazbenom i filmskom prilogu izdvajam osvrt na preminulu kraljicu soula Arethu Franklin, Toma Waitsa, Buena Vista Social Club, The Bambi Molesters, portret glumice Amy Adams i ekskluzivni razgovor s jazz glazbenikom Ambroseom Akinmusireom, najboljim jazz trubačem današnjice koji je nastupio u Zagrebu na festivalu Jazz.hr/jesen.

Želim vam ugodno čitanje,

Andrija Čurković
Urednik

SADRŽAJ

34

Vijesti

Audio / Video	6
ITEHNO	84

Testovi

Astell&Kern SP1000	10
U svemu naj, naj, naj	
Auralic Altair	14
Objedini pa vladaj	
Marantz PM8006	18
Standardno dobro	
Spendor A1	20
Nešto bezvremensko	
Erzetich Audio Phobos i Mania	22
Lipov čaj i poneka skladba	
Exposure XM HP	26
Konceptualni spoj	
Denon AH-D5200	30
Atraktivni izazivač	
Bose QuietComfort 35 II	32
Standard za bežične noise-cancelling slušalice	
Denon AVR-X2500H	34
AV receiver s podrškom za HEOS, Amazon Alexa i Airplay 2	
Zappiti One SE 4K HDR	38
Vrhunski multimedijski player	
Bluetooth slušalica	39
V-MODA Crossfade 2 Wireless Codex Edition	
Audio Technica ATH-S200BT	

20

14

32

MusicStyle

Prikaz: The Bambi Molesters 44

The Bambi Molesters
Lokalna priča globalnog značaja

Prikaz: Tom Waits 46

Pjesnik tamne strane
američkog sna

In memoriam:
Aretha Franklin
(1942.-2018.) 50

Glas koji ne trpi usporedbe

Obilježnica: Buena Vista Social Club 52

20 godina od *revivala*
predrevolucionarne
kubanske glazbe

Razgovor:
Ambrose Akinmusire 62

Umjetnikov duh umire
kad izgubi znatiželju

Rock recenzije 54

Jazz recenzije 66

Film

Film: Preporuke 70

Filmovi koje trebate
pogledati

Portret: Amy Adams 76

Amy Adams i dolazak
oštre tuge

DVD/BD recenzije 80

Kolumna 90

Danko Šušar, NY

46

76

HRVATSKA POŠTANSKA BANKA

JEDINA

kamata u
kunama

=

kamata u
eurima

Stambeni krediti uz kamatu od
3,30% (EKS od 3,45%)

Gotovinski krediti uz kamatu od
5,40% (EKS od 5,65%)

HPB
HRVATSKA POŠTANSKABANKA

Moja banka.

0800 472 472 WWW.HPB.HR MOJHPB

DENON CEOL-N10 MREŽNI CD RECEIVER

U svoju bogatu ponudu AV uređaja Denon je dodao zanimljiv mrežni Hi-Fi CD receiver s kojim najavljuju novu generaciju mrežnih glazbenih

sustava. CEOL-N10 (punim nazivom Denon RCD-N10 CEOL) temelji se na uspjehu prethodna četiri CEOL modela uz dodatak Amazon Alexa

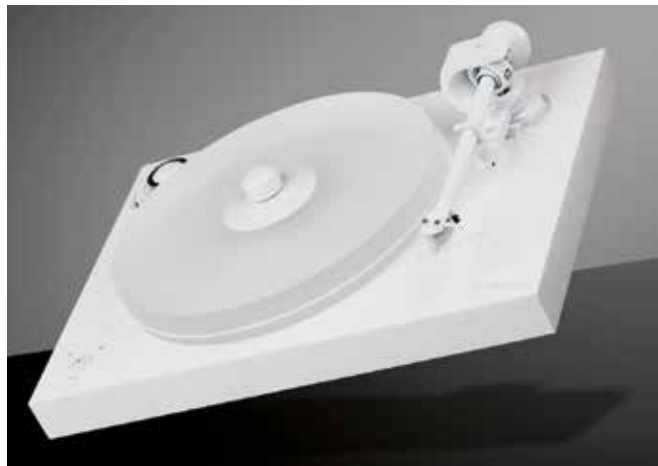
glasovne komande i HEOS tehnologije. Glavna značajka ovog uređaja je mogućnost streaminga glazbe visoke rezolucije sa svih dostupnih izvora: NAS-a (Network Attached Storage), računala, mobilnih uređaja i interneta putem WiFi-ja, Ethernet, AirPlaya 2, Bluetootha ili preko običnog USB-a. CEOL također podržava glazbene streaming servise poput Spotifyja i TIDAL-a, kao i Internet radio i FM/AM radio. Za korisnike koji još uvijek preferiraju slušati glazbu pohranjenu u tvrdom obliku, ugrađen je i CD player. Unaprijeđen je OLED zaslon, ugrađeno je digitalno pojačalo snage 60 W (4 Ohm), digitalna EQ signala za optimiziranje zvuka posebno prilagođeno za rad s pridruženim sustavom zvučnika oznake Denon SC-N10, dva digitalna (Toslink) i jedan analogni (RCA) ulaz, te izlaz za subwoofer. Dimenzije CEOL-N10 glazbenog sustava su 280 x 305 x 108 mm (ŠxDxV), masa je 3,4 kg, a dostupan je u sivoj, crnoj i bijeloj verziji po cijeni od 3.750 kuna. **INFO:** Sonus art, tel. 01 4813 025, www.sonusart.hr

PRO-JECT THE BEATLES WHITE ALBUM

U studenom ove godine 50. je obljetnica izlaska Bijelog albuma grupe The Beatlesa – (The Beatles "White Album"). Kako se ovom prigodom The Universal Music Group odlučio na reizdanje albuma s brojnim dodatnim poslasticama za ljubitelje Beatlesa, i Pro-Ject se osjetio prozvanim i pozvanim primjereno obilježiti ovu godišnjicu pa će tako tržištu predstaviti novu verziju 2Xperience SB gramofona u limitiranoj seriji, pod nazivom "The Beatles White Album". Sam album dolazi potpuno remasteriran, na osnovu originalnih zapisa, a sve je obavljeno na mjestu izvornog "zločina" u Abbey Road Studios u Londonu. Paket reizdanja svjetlo dana ugledat će 9. studenom, a

uključuje 180g DLP vinil, kao i do sad neobjavljene materijale, kao i probne snimke, sve zapisano na 5.1 Blu-Ray disku i 6 CD-ova (White Album, Esher

Demos, Sessions). Očekivana cijena gramofona u Hrvatskoj je 11.390 kn. I da, gramofon je bijel. **INFO:** Media audio, Tel. 021 323 552, www.mediaaudio.hr

GW100, PRVE GRADO BLUETOOTH SLUŠALICE

Američka tvrtka Grado predstavila je svoje prve Bluetooth slušalice pod oznakom GW100. Kompanija, najblaže rečeno, nije žurila s proizvodnjom Bluetooth slušalice – prvi model pojavljuje se na tržištu s odgodom od deset godina u odnosu na konkurenciju, ali su zato ovo ujedno i jedine

otvorenog tipa. Model je vjeran estetskoj i inženjerskoj povijesti kompanije, s tehnologijom i zvučničkim jedinicama koje se koriste i u njihovim popularnim žičanim varijantama. U tvrtki navode da su, u odnosu na njihove žičane modele, smanjili "odljev zvuka" za 60 posto. Grado GW100 koristi 4.2 verziju Bluetootha uz aptX, dok bi baterija, kada se slušalice koriste na srednjoj razini glasnoće, trebala izdržati 15 sati, s jednim punjenjem. Tvrtka najavljuje da će tijekom 2019. godine na tržište pustiti još nekoliko modela Bluetooth slušalica. Prvi primjerci GW100 slušalica su pušteni u prodaju po cijeni od 249 dolara (oko 1.700 kuna), a za dostupnost na našem tržištu kontaktirajte domaćeg distributera. **INFO:** Audio Centar, tel. 091 500 2535. www.audiocentar.hr, www.gradolabs.com

SOTTOVOCE STEREO 3

Mala španjolska tvrtka Sottovoce je smještena u Valenciji i potpuno su posvećeni ručnoj izradi zvučnika visokih performansi, koji ne oskudijevaju niti u estetici. U zvučnicima koriste sam najbolje komponente, a svaki zvučnik individualno je testiran, a kako bi se osigurala kvaliteta i pouzdanost. Ovakav je pristup moguć, između ostalog, zahvaljujući maloserijskoj proizvodnji. Model 3 dobar je prikaz filozofije tvrtke. Riječ je o high-end aktivnom trosistemcu, koji se temelji na točkastom izvoru te je osmišljen na temelju koaksijalnog srednjetonca/visokotonca, s membranom promjera 165mm i neodimijskim magnetom. Za reprodukciju bas područje zadužena su dva, međusobno suprotstavljena bas

drivera, promjera 200mm i dugog hoda, koji su, osim toga, smješteni blizu poda, u zatvorenoj kutiji. Ovakva konstrukcija omogućava reprodukciju dubokog i čistog basa i u kućnim, stvarnim uvjetima. Stereo 3 je aktivni zvučnički sustav, s ukupnom snagom ugrađenih pojačala od 400W. Pojačala rade u klasi D, što znači da su efikasna i štedljiva. S izvorom zvuka moguće je Stereo 3 povezati putem analognog ili digitalnog ulaza, što znači da vam je dovoljan čak samo i streamer za uživanje u glazbi. Naravno, moguće je povezivanje i s DAC-ovima, pretpojačalima, zadržavajući brojno stanje komponenti u sustavu na minimumu. Frekvencijski opseg je 47 Hz – 19 kHz @ ±3 dB, u

sobi 33Hz – 20 kHz. Susretne frekvencije su 110 Hz (aktivna, 4. reda), 3 kHz (pasivna, 4. reda). Dimenzije kutije su 1050 x 195 x

517 mm (v x š x d), a masa 35 kg, odnosno 52 kg s koferom, a cijena 7.800 eura + PDV. **INFO:** www.sottovoceaudio.com

CANYON AUDIO OTVORIO PRODAJNO MJESTO U LJUBLJANI

Slovenski distributer Hi-Fi i High-end proizvoda Canyon Audio otvorio je svoj prvi dućan u Ljubljani, u kojem će predstaviti proizvode iz vlastite distribucije kao i neke brendove drugih distributera. Simon Košir, vlasnik i dugogodišnji spiritus movens tvrtke, zastupa zanimljive proizvođače i proizvode koji nisu često prisutni u Hi-Fi časopisima i u fokusu većine audiofila, ali su nesporno vrhunski proizvodi s naglaskom na njihovu

muzikalnost. Iz svoje ponude Simon posebno izdvaja cijevnu elektroniku Air Tight i Leben te Oyaide kabele iz Japana. Osim navedenih proizvođača, Canyon Audio ima u ponudi i Acrolink, Acoustic Revive, Chario, Nagaoka, Spec, FoQ, Spendor, Kudos, Lector, Audio Replas, My Sonic Lab, Mitchell & Johnson, Holbo i Exposure. **INFO:** Canyon Audio, tel. +386 41 775 119, www.canyonaudio.si

MAGNAT MTT 990, GRAMOFON S DIREKTNIM POGONOM

Ako niste znali da Magnat proizvodi gramofone, evo prilike da se informirate. Model MTT 990 je prvi gramofon u 45 godina dugoj povijesti tvrtke, i to audiofilskih stremjenja, direktno pogonjenog tanjura, brzina kojega je kvarcno regulirana. Cijeli ansambl djeluje impresivno, masa je zajamčena uslijed kućišta izrađenog od medijapana, a 10-inčna "J" ručka osigurava najniže slijedne pogreške te je predviđena za zvučnice mase 3 - 10 g. Gramofon posjeduje tri brzine vrtnje tanjura

(33 1/3, 45, 78 o/min), izrađenog od posebnog polimera pod visokim tlakom. Dimenzije uređaja su (s poklopcem) 450 x 162 x 367 mm, a masa impresivnih 11 kg. Gramofon kreće u prodaju na europskom tržištu krajem listopada 2018. godine po cijeni od 949 eura u što je uključena i Audio Technica AT 95E zvučnica. Za više informacija o dobavljalivosti i predviđenoj cijeni na domaćem tržištu kontaktirajte ovlaštenog distributera. **INFO:** Chipoteka, Tel. 01 233 88 44, www.chipoteka.hr

Prvi put predstavljen na ovogodišnjem IFA sajmu u Berlinu, Samsung QLED televizor s 8K rezolucijom oznake Q900R od ovog mjeseca je dostupan u prodaji na EU tržištu. Ovaj televizor predstavlja najnoviju Samsung tehnologiju uključujući Real 8K Resolution, Q HDR 8K i Quantum Processor 8K, a dostupan je u četiri veličine zaslona, od 65, 75, 82 i 85 inča. Kako bi postigao kvalitetne slike u 8K rezoluciji, Samsung Q900R koristi umjetnu inteligenciju (AI) koja može proizvesti 4.000 Nit (cd/m2) svjetlosti, što je standard u većini filmskih studija. Ova značajka omogućuje televizoru da prikazuje četiri puta više

piksela, nego 4K UHD TV i 16 puta više piksela od Full HDTV-a. Također, u novi Samsung QLED 8K televizor ugrađen je Q HDR 8K s HDR (High Dynamic Range) 10+, tehnologija koja optimizira razinu svjetline televizora i boja u slici. Samsungova tehnologija poboljšanja slike na 8K razlučivost je primjenjiva na sve video materijale bez obzira na izvoru kvalitetu ili format. Bez obzira je li se sadržaj gleda putem streaming usluge, set-top boxa, HDMI-a, USB-a ili čak mobilnog zrcaljenja („screen mirroring“), Samsung Quantum 8K procesor prepoznaje i povećava sadržaj kako bi se prikazao u 8K kvaliteti. Dodatno,

Q900R ima funkciju "Direct Full Array Elite" za bolji kontrast i preciznu kontrolu pozadinskog osvjetljenja, te "100% Color Volume", omogućujući tako korisnicima da iskuse milijarde nijansi boja. Pametna poboljšanja, kao što je "SmartThings", dodatno doprinose Q900R televizoru jer tako korisnici imaju veći pristup informacijama, a "Univerzalni vodič" im daje personalizirane preporuke kako bi lakše pronašli OTT sadržaj i sadržaj koji se emitira uživo na TV-u. Više informacija o ovoj vrhunskoj Samsung seriji televizora potražite kod ovlaštenog trgovca ili na www.samsung.hr

NETFLIX RAZMATRA PROIZVODNJU INTERAKTIVNIH FILMOVA I SERIJA

Oduvijek ste željeli biti redatelj? Netflix bi vam uskoro mogao ispuniti želju, doduše djelomično, dok ležite zavaljeni u fotelji ili kauču. Ukratko, američki streaming servis razmišlja o ulaganju u proizvodnju televizijskog sadržaja koji će gledateljima pružiti mogućnost izbora oko toga kako će film ili epizoda serije završiti. Prema pisanju Bloomberga, ideja je gledateljima ponuditi nekoliko fabularnih linija na izbor, a željena varijanta zatim će biti reproducirana. Također, prema jednoj od glasina, Netflix bi ovu novinu trebao predstaviti u jednoj epizodi pete sezone "Black Mirrora" čije je emitiranje zakazano u prosincu tekuće godine. U široj slici, ovakva odluka ima smisla, posebno u svjetlu popularizacije pametnih zvučnika koji već potiču korisnike na veći stupanj participacije i angažmanu u konzumaciji različitih vrsta sadržaja.

BOSE SOUNDBAR 500 I BAS MODUL 500

U prošlom broju časopisa na testu smo imali odličan Bose Soundtouch 300 soundbar koji je privukao dosta interesa naših čitatelja. Novi proizvod u Bose ponudi koji prati istu filozofiju reprodukcije zvuka je Soundbar 500, njihov najtanji proizvod do sada (samo 5 cm), cijenom nešto pristupačniji i dodatno opremljen glasovnim upravljanjem zahvaljujući Amazon Alexa funkciji. U uređaj je ugrađeno osam mikrofona i svjetlosni indikator koji će potvrditi da je Alexa prihvatila vašu komandu. Osim direktnog spajanja na izvor zvuka

preko HDMI kabela, reprodukcija glazbe je moguća i preko kućne Wi-Fi mreže za streaming Spotify, Deezer ili Amazon Music, a za povezivanje s nekim pametnim

uređajem, na raspolaganju je Bluetooth povezivanje. Početkom 2019. godine Bose najavljuje i dogradnju za streaming pomoću Apple AirPlay2 funkcije. Upravljanje

sustavom je jednostavno, pomoću Bose Music aplikacije gdje na jednom mjestu pregledavate vašu glazbu, birate radijske programe i regulirate glasnoću zvučnika. Bose Soundbar 500 ima dimenzije 800 x 44 x 101 mm (ŠxVxD), masu 3,18 kg i cijenu 4.170 kuna. Ako se ukaže potreba za dodatnim basom, tvrtka preporučuje aktivni subwoofer Bose Bas Modul 500 (3.420 kuna), koji je vrlo kompaktan (kocka sa stranicama od 25 cm) i spaja se bežično pa ga je jednostavno postaviti u prostoriji. **INFO:** Lorex, +386 1 43 92 970, www.lorex.si

U SVEMU NAJ, NAJ, NAJ

piše: **Gordan Gaži**

Nikad nije najbolji uvod u prezentaciju uređaja početi od njegove cijene. No, u ovom slučaju prije bilo kakvih opisa i ocjena želim otkloniti promišljanja koja su se nametnula u periodu druženja s ovim prijenosnim digitalnim reproduktorom. U želji da i svojim prijateljima i poznanicima predstavim vrhunski reproduktor došao sam u situaciju da bilo koji komentar završi s procjenama o količini novaca koji je potrebno izdvojiti za isti. Naravno da na tržištu postoje i jeftiniji reproduktori slične namjene koji ciljaju na masovnu publiku, no Astell&Kern nije u klubu tvrtki koje svoje proizvode promišljaju na sličan način. Još pod imenom iRiver bili su jedini koji su imali znanja, hrabrosti i inata da se kvalitetno odupru najezdi «jabukolih» reproduktora (iPod) koji su također bili skupi i zahtijevali softverske instalacije koje su i danas predmet polemika. Nakon prve prisilne instalacije takvog programa svoj popularni iPod pod hitno sam zamijenio s reproduktorom tvrtke iRiver i bio zadovoljan godinama. Jednostavno nisam bio spreman postati dio sustava koji me doista nije zanimao niti sam imao namjeru ogroman softverski paket učiniti nezaobilaznim nukleosom računalnog sustava. Nije mi ovdje namjera polemizirati o reprodukciji glazbe s računala, no u svakom segmentu treba imati mjeru, a tadašnji iRiver svirači su dozvoljavali izuzetno jednostavnu manipulaciju s audio datotekama, izbor softverskog reproduktora i napokon izvan-

Treba istaknuti doista vrhunski DAC AKM AK4497EQ koji je instaliran u dual-mono konfiguraciji i omogućuje BTB dekodiranje do 32bit/384kHz

rednu kvalitetu zvuka. Pod istim brandom daleke 2000. godine proizveli su CD reproduktor koji je reproducirao i MP3 datoteke i do današnjih dana nastavili svojim putem. Astell&Kern i danas nudi pregršt proizvoda koji su cijenom bliži većem broju korisnika (pogledajte naš test AK70 playera u broju 102), no svaki od njih u svojoj kategoriji predstavlja svo-

jevrnsni etalon. Ovih par rečenica dio su ovog prikaza samo kako bi se model A&ultima SP1000 stavio u ispravan kontekst i kako bi njegove mogućnosti bile doživljene u pravom smislu. Padaju naravno na pamet i komparacije s drugim industrijama i bilo bi nepošteno reći da prijenosni glazbeni reproduktor treba stajati kao nekoliko pristojnih računala, no pokušaj-

mo još jednom ukazati da SP1000 i nije namijenjen širokoj publici, a svojoj publici ima mnogo toga za ponuditi.

Uređaj je pakiran u prekrasnu drvenu kutiju, a od oštećenja ga štiti kožna navlaka vrhunske kvalitete. U ruci reproduktor se čini laganim, bez obzira na čelično kućište i debelo staklo, no u džepu od košulje je poma-

lo težak. Od tehničkih osobitosti primarno treba istaknuti doista vrhunski DAC AKM AK4497EQ koji je instaliran u dual-mono konfiguraciji i omogućuje BTB dekodiranje do 32bit/384 kHz. U trenutku testiranja uređaj podržava sve prominentnije audio formate, osim direktne MQA podrške koja je prema nekim izvorima u planu s budućim nadogradnjama operativnog sustava. Isto tako planirana je podrška

duktora izvanredno su brzi i rad sa njima predstavlja pravi užitak. Korisničko sučelje je također nadograđeno i kao takvo najbolje koje sam imao prigodu isprobati. Baterija na modelu SP1000 sa svim uključenim funkcijama i na solidnoj glasnoći izdržala je skoro 11 sati neprekidnog korištenja, a dodamo li tome i priloženi brzi punjač koji istu može napuniti za manje od 2 sata u ovom segmetu tvrtka je napravila značajan iskorak. Dodajmo tome da uz već legendarni gumb na desnom boku uređaja koji služi

Dinamika, detaljnost i neprikosnovena čistoća i preciznost svakog tona

no za učenje osnovnih funkcija je gotovo nepostojeće. Držeći u rukama reproduktor imao sam osjećaj da je netko svaku moju želju ili pokret već predvidio i to je ona najveća vrijednost modela SP1000. Ovaj maleni komadić elektronike se vrlo brzo uvlači pod kožu i nakon nekoliko dana postaje dio navika korisnika. Može se u bilo koji dio tehnike ugraditi sve najbolje što tržište u ovom času može ponuditi, no osjećaj "mogeg reproduktora" i odnosa s korisnikom mogu samo najbolji. Na trenutak mi se učinilo da su dosadašnji modeli iz tvrtke bili samo polagana evolucija do testiranog svirača. Testirajući razne uređaje već godinama ovako promišljenih i dotjeranih u svakom segmentu bilo je samo nekoliko. Displej je, kako sam napomenuo, dijagonale 5 inča i rezolucije 720x1280 i još jedan ogroman pogodak za tvrtku u smislu čitljivosti, kontrasta i reprodukcije boja. Dodajmo tome i standardni, ali i balansirani izlaz za slušalice, te WIFI i Bluetooth konektivnost možemo smatrati da smo ugruo opisali uređaj o čijoj bi tehnološkoj strani moglo biti još riječi, ali ostavimo nešto i za slušni test.

Slušni test

Testiranje audio uređaja za mene nije posao i nije životna obaveza već je još uvijek strast. Tako sam jedva dočekao preuzeti reproduktor i poslušati prvih nekoliko minuta. Na stolu su mi se našle moje stare i provjerene Grado SR80 slušalice i jedna od mojih memorijskih kartica i odmah sam krenuo na posao. No, uključivši slušalice i tražeći glazbu imao sam osjećaj da nešto nije u redu. Ne želim reći da su drugi uređaji u svom izla-

zu imali znatan šum, ali potpuni mir prije pritiska na tipku play bilo je doista iznenađenje. Nakon nekoliko trenutaka glazba se pojavila u slušalicama, no potpuno mirna pozadina je ostala konstanta. Sasvim slučaj-

no prva skladba je bila sastava Steely Dan koja je pokazala koliko izvanrednih soničnih osobina nosi SP1000. Dinamika, detaljnost i neprikosnovena čistoća i preciznost svakog tona, uz izvanredno precizno bas područje, dalo je naslutiti kakvi će rezultati uslijediti i s boljim slušalicama. U isto vrijeme vrhunska reljefna pozornica i fine, skoro svilenkaste mikrodinamičke bravure po ekstremima pružile su osnovicu zvuka daleko od dosad isprobanih sličnih uređaja. Uz sve to osim male kapljice topline reproduktor je vrlo neutralan i dozvolio je u potpunosti unijeti u zvuk karakter snimke i odabranih slu-

šalica. Pokušavao sam s nekoliko modela stvarno kvalitetnih slušalica, no kombinacija s Beyerdynamic DT990 Premium slušalicama spojila je odličnu reprodukciju detalja u kojoj se doista dalo uživati i izvanredno definirano bas područje koje slušalice vole. Zvuk je bio živ, poletan, prozračan, dok je pozornica bila jasno ocrana i u svojoj prezentaciji skoro reljefna. Upravo je nevjerojatna sposobnost finog nijansiranja i udaljenijih instrumenata uz precizan volumen u položaj u prostoru. Dinamike je bilo u izobilju i niti jednom se nije dogodilo da reproduktor ostane bez snage i dovoljnog pritiska na membrane slušalica. Sjetimo se u takvoj konstelaciji kvaliteta i one tame i mirnoće koja govori o kvaliteti same elektronike i umješnosti u konstrukciji i imamo apsolutno najbolji zvuk koji sam ikad čuo iz DAP uređaja. Mogli bismo nastaviti nizati panegirike još nekoliko kartica teksta, međutim pokušajmo vidjeti kako se SP 1000 nosi s ulogom primarnog izvora zvuka u kvalitetnom sustavu i može li na tom poslu zamijeniti CD reproduktor. Za tu namjenu koristio sam memorijsku karticu ripanih diskova iz vlastite kolekcije, a reproduktor je posebnim adapterom bio spojen na pretpojačalo balansiranom analognom vezom. Za početak sam napravio usporedbu s Philips 963 SA reproduktorom koji se već godinama vrlo uspješno nosi sa znatno skupljim konkurentima. No, procijenio sam testirani reproduktor koji je bio pomalo bolji u sva-

kom ključnom segmentu, a posebice u reprodukciji detalja, prostora koji je se izdignuo i znatno iznad zvučnika i napose u reprodukciji bas područja. Pokušao sam još nekoliko reproduktora, no prvi koji je imao konzistentnu kvalitetu kroz sustav soničnih vrijednosti koji su vašem recenzentu važni i mnogo puta izneseni bio je Meridian G-08. Bilo je zanimljivo slušati nešto drugačije

strukturiran zvuk, s malim razlikama i nijansama u količini detalja i slikanju prostora, no to je ukratko mjera koju Astell&Kern SP1000 ima za ponuditi u ovakvoj ulozi. U funkciji DAC komponente zvuk je zadržao čvrstoću, snagu, dinamiku i ponudio identične fundamentalne kvalitete koje su standardni Pioneer U-05 učinili inferiornim u svakom segmentu i pogledu. Na kraju treba podsjetiti i na streaming servise (npr. Tidal) koji su u stanju isporučiti visokokvalitetne glazbene datoteke koje ovaj uređaj samo čeka i na taj način potpuno zamijeniti druge načine reprodukcije glazbe. Sve veći broj naslova u visokoj rezoluciji i sve brža WIFI infrastruktura čini se vodi u tom smjeru što nužno i ne mora biti loše, posebno ako posjedujemo ovaj ili sličan uređaj koji je sonično beskompromisan, a s druge strane jednostavan za upravljanje i korištenje.

Zaključak

Svaki uređaj je primarno namijenjen jednom segmen-

tu potrošača i kupaca.

Astell&Kern SP1000 svojim zvukom mora usrećiti svakog entuzijasta koji traži vrhunsku audio predstavu i to više ne treba niti naglašavati. Tvrtka je uložila mnogo znanja i iskustva u proizvodnji i osmišljavanju reproduktora i greške jednostavno nije moglo biti. Ono što je možda nedostatak

je nešto veća masa i dimenzije uređaja koje bi eventualno mogle dekuražirati pojedince koji putuju često, no o tome svatko mora odlučiti sam. Za uživanje u glazbi na poslu, kod kuće ili u šetnji Astell&Kern SP1000 je vrhunski izbor. A&K smatra ovaj model "Mastering Quality Sound" uređajem što je uglavnom istina. I naravno svaka nova verzija softvera pružati će nove funkcionalnosti i mogućnosti. U tom svjetlu bit će zanimljivo sačekati prvog izdavača koji bi mogao ugroziti njegovo zaslužno mjesto na digitalnom Olimpu. Na kraju testa, mogli bi se složiti s proizvođačem da je ipak pravo ime testiranog uređaja "A&ultima".

ASTELL&KERN SP1000

Frekvencijski raspon

±0.062dB (Condition: 20Hz-20kHz) Unbalance / ±0.061dB (Condition: 20Hz-20kHz) Balance
±0.68dB (Condition: 10Hz-70kHz) Unbalance / ±0.67dB (Condition: 10Hz-70kHz) Balance

Signal/Šum

120dB @ 1kHz, Unbalance / 122dB @ 1kHz, Balance

Preslušavanje

138dB @ 1kHz, Unbalance / 144dB @ 1kHz, Balance

Izlazna impedanca

Balanced out 2.5mm (1ohm) / PHONES 3.5mm (2ohm)

Podržani formati

WAV, FLAC, WMA, MP3, OGG, APE, AAC, ALAC, AIFF, DFF, DSF

Sample rate

PCM : 8kHz ~ 384kHz (8/16/24/32bits per Sample) / DSD Native: DSD64(1bit 2.8MHz), Stereo / DSD128(1bit 5.6MHz), Stereo / DSD256(1bit 11.2MHz), Stereo

Razina izlaza

Unbalance 2.1Vrms / Balance 4.2Vrms (Condition No Load)

CPU

Octa-Core

DAC

AKM AK4497EQ x2 (Dual DAC)

Decoding

Support up to 32bit / 384kHz Bit to Bit Decoding

Ulaz

USB Type-C (3.0) input (data transfer (PC & MAC)) / Connection Mode : MTP (Media Device)

Izlazi

PHONES (3.5mm) / Balanced Out (2.5mm, only 4-pole supported)

Wi-Fi

802.11 b/g/n (2.4GHz)

Bluetooth

V4.1 (A2DP, AVRCP, aptX HD)

Dimenzije (ŠxVxD)

67,9 x 117 x 16,9 mm

Masa

388 g

Cijena

23.400 kuna

INFO

Sonus art, Tel. 01 4813 025, www.sonusart.hr

PHILIPS

OLED+ 903

Postoji OLED, a postoji i OLED+

- + Bowers & Wilkins, zvučna perfekcija za Philipsov OLED televizor.
- + Druga generacija slikovnog procesora P5 za najrealističniju sliku do sad.
- + Sjaj Ambilighta koji prenosi akciju izvan okvira

OLED+

Razlika je stvarna.

www.philips.hr/oled

Sound by
Bowers & Wilkins

OBJEDINI PA VLADAJ

piše: **Neven Kos**

Audiofilska se vremena mijenjaju, a s njima i ljudi i uređaji. U modi su suvremeni digitalni uređaji koji u sebi objedinjuju nekoliko funkcija. Takav je i ovaj Auralicov Altair: u lijepo dizajniranoj kutiji, s velikim i čitljivim ekranom, smješteni su izvrstan strimer, odličan DAC, funkcionalno pretpojačalo i pojačalo za slušalice. Kako, uz sve navedeno, uopće prići procjeni Altaira? Pokušali smo sveobuhvatno, analiziravši pojedinu njegovu sekciju, i cjelinu, a pred kraj smo ga podvrgli i usporedbama s usporedivim

Altaira Auralic koristi poznat i provjeren vlastiti Lightning OS operativni sustav. Aplikacija za daljinsko upravljanje dobavljiva je samo za iOS platformu, a za ostale platforme dostupna je putem web sučelja

(Exposure XM HP) i nešto manje usporedivim uređajima (NON OS DAC). Da krenemo od strimera. On je možda i najbolja karika ovog uređaja. Pruža mogućnost žičnog (LAN) i bežičnog spajanja (WLAN), čemu pomažu i one dvije antene što vire sa

stražnje strane uređaja. Obje veze funkcioniraju besprijekorno, razliku u zvuku nismo čuli te smo, radi što temeljitije provjere, uređaj koristili bežično povezan s ruterom. U dva tjedna, veze na da nije pukla niti jednom, nije niti šćucnula. Bravo!

Altair je izgrađen na Auralicovoj Tesla G1 platformi koja podrazumijeva četverojezgreni A9 Cortex procesor koji kuca na milijun herca, ugrađena je memorija od 1GB i 4 GB pohrane. Ažuriranja radnog softvera odvijaju se automatski.

Kako obično biva s digitalnim uređajima, softver igra barem toliko važnu ulogu kao i hardver. Kod Altaira Auralic koristi poznat i provjeren vlastiti Lightning OS operativni sustav. Aplikacija za daljinsko upravljanje dobavljiva je samo za iOS platformu, a za ostale platforme dostupna je putem web sučelja. Stoga, ako nemate npr. iPhone, pomalo nespretno, postavkama

uređaja upravljate putem weba, a glazbom preko neke UPnP aplikacije. Mi smo u tu svrhu koristili odličan Bubble UPnP, koji je ostvario besprijekornu suradnju s Altairom. Spomenimo kako je Altair kompatibilan i s Roonom. Inicijalno povezivanje malo je nespretna aktivnost ako ne koristite iOS. Naime, u tom je slučaju nužno inicijalno podešavanje sustava napraviti putem LAN-a, zatim pomoću nekog od dostupnih softvera (za Win 10 npr. Advanced IP Scanner) pronaći IP adresu uređaja na mreži i podesiti potrebne parametre. Mi smo u inicijalnom podešavanju podesili parametre bežične mreže, odredili IP adresu i tako omogućili dostupnost Lightning DS-a putem weba. Time su nam za podešavanje postali dostupni parametri poput upsamplinga, DSD-a, filtera, i sl. Dobrim dijelom ovih parametara moguće je pristupiti i pomoću velikog okretnog gumba s prednje strane uređaja, zahvaljujući jednostavnom, pristupačnom i odlično izvedenom softveru. Što se tiče dostupnih ulaza, njih dobar broj fizički je dostupan sa stražnje strane uređaja – AES/EBU, SPDIF koaksijalni i optički, USB B ulaz, LAN, HDD i izlaz za DAC u formi USB-a. Za tulumbe, i šeranje glazbe s prijateljima, ugrađen je i Bluetooth. Auralic se hvali da Altair trenutno omogućava 15 digitalnih ulaza, ali osim navedenih, ostali su virtualni i podrazumijevaju on-line servise poput Tidal, Qobuz, Spotify, Deezer, Internet radija... Ako to nije dovoljno, Altair u utrobu čuva mjesto i za 2,5" HDD/SSD. Od ostalih zanimljivosti koje su sada već, osim u domeni tehnologije zašle i u teritoriji zvuka, spomenimo superprecizni

generator takta preciznosti 120 femtosekundi (femto je 10⁻¹⁵), s vlastitim napajanjem, šuma nižeg od 9uV. Zanimljivo, unatoč digitalnoj sofisticiranosti, napajanje je linearno, s dovoljno velikim transformatorom i iza njega obilato razrađenom filtracijom. Spomenimo još kako je ugrađeni DAC ESS Sabre, koji omogućava korisniku igra-

nje i prilagodbu s digitalnim filterima, a formati koje uređaj prepoznaje i reproducira su AIFF, ALAC, APE, DFF, DSF, FLAC, OGG, WAV, WV, AAC, MP3, MQA i WMA, sve u rezolucijama PCM: 44,1kHz do 384kHz/32 i DSD: DSD64 (2,8224MHz), DSD128 (5,6448MHz), DSD256 (11,2896MHz). Po izlasku iz DAC-a, signal prolazi kroz analogni stupanj, koji ipak nije tako sofisticiran kao kod skupljih modela, ali je signal ipak dostupan u balansiranom i nebalansiranom obliku putem konektora na stražnjoj strani. Da ne zaboravim, Altair je moguće koristiti kao DAC/strimer, ali i kao pretpojačalo, zahvaljujući programabilnoj kontroli glasnoće. To znači da Altair možete uključiti direktno u izlazna pojačala i time eliminirati jedan "korak" u audio lancu, a zadržati preciznu kontrolu glasnoće u 100 koračića

te istu programirati za svaki od ulaza. Izvrsno!

Zvuk

Auralic krasi prije svega lagan, prozračan i lepršav zvuk, izražene mekoće i svilenkastosti. Zato je zvuk, posebice kod reprodukcije jednog ili dva instrumenta, izuzetno zavodljiv, slušljiv i neka-ko opčinjujući. Još ako je riječ

o albumu Kruševu Stefanovskog i Tadića, tada je dugotrajno sjedenje u sweet spotu zagaranirano. Doduše, siguran sam kako bi se među čitateljima časopisa našlo i onih koji vole čvršći i odrješitiji zvuk (gledam u Exposure XM HP, koji dijeli policu s Auralicom), od onog kojeg pruža Altair. Oni iz druge skupine teško da bi našli ozbiljniju zamjerku Auralicu, osim možda ponekad previše izražajne samozatajnosti i pristupa glazbi u rukavicama, ali uvijek s taktom, ne utječući na glazbu. Stoga, slušajući satima bez zamora ne možete drugo nego beskrajno cijeniti ovaj umjeren pristup Altaira. Dajte nam dinamike!, reći će netko. I bit će u pravu. Odnos tiho glasno, iako u stvari upečatljiv, ako snimka omogućava,

suspregnut je karakterom uređaja, tako da površnim slušanjem stječemo dojam kako je u izletima tiho-glasno uređaj ograničen. Akustične gitare Stefanovskog i Tadića, osim što su dobro integrirane, lako su i čitljive, timbralno ugodne i na sreću nikad iritantne ili umjetne. Do sad navedeno odnosi se na zvuk putem koaksijalnog ulaza, kojem je signal isporučivao Allo DigiOne. Prebacivši se na mrežu (LAN), nismo zamijetili odstupanja u timbru i tajmingu od onoga što smo čuli preko koaksijalnih SPDIF ulaza. Također, značajnu razliku nismo čuli niti slušanjem putem WLAN-a, koji je cijelo vrijeme testa radio besprijekorno. Bez obzira na veličinu i težinu fajla, uređaj niti jednom nije šćucnuo (udaljenost između rutera i Auralica je oko 7 metara, optičke vidljivosti). Ipak, iz komocije, a s obzirom na to da DigiOne putem picore playera omogućava korištenje LMS-a koji je kudikamo jednostavniji za korištenje i pouzdaniji od Bubble UPnP-a-a, dobar dio vremena koristili smo upravo ovu varijantu. Ali, ne bojte se, zvučni dojmovi ne bi se razlikovali ni milimetra. Mrežni dio Altaira, odličan je primjer što moderna tehnologija može.

Pa tako sa sigurnošću možemo reći kako je putem žičane veze i WLAN-a pozornica široka, lepršava, čvrsta, dok je preko SPDIF koaksijalnog ulaza nešto manje gustoće u sredini, a zgušnjutija prema zvučnicima. I to su nekako glavne razlike koje smo percipirali.

Poslušali smo široki dija-pazon glazbenog materijala, a ovdje donosimo presjek onoga što smo čuli. Klavir Keitha Jarretta malčke je staklast u gornjim registrima, ali vrlo topao i

ugodan u srednjim. Čudnovato ugodna kombinacija, jer klavir je upečatljiv, između ostalog i zato što je dovoljno dinamičan da vas drži usredotočenima, a trajanje tona i odjek su izvrsni. Prava suprotnost onome što smo čuli na albumi Kruševo, što svjedoči o pomalo kameleonskom karakteru uređaja.

Ne samo radi ovog testa, već i radi prilagodbe Altaira ostatku sustava i osobnom ukusu, poigrali smo se i filterima. Bit će dovoljno reći kako "Precision" filter nudi oštrij zvuk, s izraženijim rubovima pojedinog tona, uz dinamičniji odziv i percepciju izraženijih ekstreme spektra. Filter "Smooth" njegova je suprotnost i većinu smo vremena koristili upravo ovaj filter. Razlike međutim nisu velike i ponekad ih je teško uočiti, ali su zato konzistentne. Zgodno je što je uređaj vrlo lak i intuitivan za upotrebu, tako da postavke filtera možete prilagođavati trenutku, raspoloženju, glazbenom materijalu. Opcije plejera omogućavaju i igru s upsamplingom, a radi konzistencije, sve smo frekvencije ostavili u postavkama u nativnom obliku. Isprobali smo i upsampling, i 16/44 podignut na 16/192 zvuči minimalno prozračnije, nisam siguran da li i bolje.

Prešavši na albume Melody Gardot dojmama smo kako je zvuk fin i smiren i koncentriran na točno određenu površinu u prostoru, ali i dalje ugodan i nježan, baš kako i priliči ovoj glazbi. S ugodnim visokotonskim područ-

jem i fluidnim i mekim srednjetonskim zaključak je kako ispred sebe imamo lako slušljiv uređaj. Detalji su na zavidnoj razini, a atak tonova i njihovi rubovi nisu snažno izraženi. S obzirom na atmosferu albuma, nemam zamjerke, osim što malo dodatne eksplozivnosti i sklonosti opasnijem životu ne bi loše došlo. Međutim, ovaj ziheraški pristup, s naglašenom toplinom i detaljnosti zaslužni su da ansambl instrumenata čujemo u svojoj punini, ali isto tako, ponekad nedostaje više dubine i slojevitosti svakog tona. Iako na povr-

šini skoro pa savršen, zvuku nedostaje drugog, trećeg sloja glazbe i pozadinskih informacija, konteksta. Ono što se Altairu ne može nikako poreći jest

super ugodno iskustvo slušanja svih žanrova glazbe, u čemu pomalo podsjeća na moj stalni NON OS DAC s cijevnim izlazom. Ipak, dubinsko zahvaćanje strukture glazbe kod Altaira nije na razini kako sam navikao, kod referentnog DAC-a.

U odnosu na Exposure XM HP, zvuk Altaira je manji, bolje reći intimniji, nježniji i rafiniraniji. Tonovi kod Altaira nisu tako čvrsto izgrađeni, što odaje dojam da je XM HP zreliji i s više volje i nastojanja da participira u reprodukciji glazbenog materijala i u onome što se događa u slušaonici.

Zato Altair u glasu ima manje grubih ispada, a protočnost glazbe kroz njegove vene je lakša. Osim toga Exposure nije

uvijek obazriv prema glazbenom materijalu kojega reproducira i shodno tome nema filigranski pristup kojega Altair ističe kod svakog glazbenog žanra.

Poslušali smo Altaira i putem ugrađenog izlaza za slušalice. Čini nam se kako je i ovom sklopu posvećena dužna pažnja, jer zvuk je dinamičan i čvrst (značajna razlika u odnosu na linijski izlaz), a detalja ne nedostaje. Osim toga, uređaj je sasvim lijepo u stanju prenijeti u slušalice atmosferu snimke, a zamjeramo tek ponešto lakši bas i otvorenije visokotonsko područje.

Zaključak

Kod Auralica pa tako niti Altaira, ništa nije slučajno. Uređaj je osmišljen i razrađen u svakom detalju, funkciji i namjeni. Kao paket, posebice zahvaljujući strimerskoj funkciji koja ga stavlja u nemjerljivu prednost pred konkurentnim DAC/pretpojačalima, Altair je odličan uređaj i ostvarenje sna za mnoge audiofile sklone jednostavnosti. Bez previše petljanja, potrebno vam je samo izlazno pojačalo, par kabela i spremni ste za slušanje glazbe. Što se zvuka tiče, moje su preferencije nešto bogatiji i "teži" zvuk od Altairovog, ali to me ne sprječava da zvuk Altaira ocijenim kao audiofilski, odličan, brz, lepršav i nježan. U malom kućištu dobivate pregršt izuzetno kvalitetnih, svestranih i primjenjivih komponenti pa se niti cijena od kojih 15.000 kuna ne čini pretjeranom. Teško je, u tom kontekstu, ne preporučiti ovako dobro osmišljen i izveden uređaj.

AURALIC ALTAIR

Podržava formate:

AIFF, ALAC, APE, DIFF, DSF, FLAC, OGG, WAV, WV, AAC, MP3, MQA i WMA, rezolucije: PCM: 44,1kHz do 384kHz/32 i DSD: DSD64 (2,8224MHz), DSD128 (5,6448MHz), DSD256 (11,2896MHz)

Izlazni stupanj

Balansirani: XLR (4V RMS kod 0 dBFS, 10 Ohm)
Nebalansirani: RCA (2V RMS kod 0 dBFS, 50 Ohm)
Slušalice: 6,35 mm (impedancija 5 Ohm)

Mreža

Zična: Gigabit Ethernet
Bežična: 802.11b/g/n/ac Tri-Band WiFi

Frekvencijski raspon

20Hz – 20kHz, +/- 0,1dB

Potrošnja

Mirovanje: <10W
Reprodukcija: 35W max.

Dimenzije (ŠxDxV)

33 x 23 x 6,5 cm

Masa

3,2 kg

Cijena:

1.799 eur

INFO:

Audio Serum, tel. +386 1 32 060 23,
www.audio-serum.si

Korištena glazba

Ralph Towner / Gary Peacock "A Closer View" (ECM Records, 531 623-2) • Bach Toccata & Fugue (Deutsche Grammophon, 477-7521) • Eric Bibb "Booker's Guitar" (Telarc) • Doug MacLeod "There's A Time" (RR-130HDCD) • The Kenny Burrell Trio "A Night at the Vanguard" (Verve Records, 0602517613539) • Pat Metheny Trio "Live" (Warner Bros, 9362-47907-2) • Charlie Haden & Pat Metheny "Beyond the Missouri Sky, Copland: Appalachian Spring Rodeo, Fanfare for the Common Man, (Telarc, CD-80078) • Eric Clapton "Unplugged" (Reprise, 45024-2) • Lars Erstrand "Two Sides of Lars Erstrand" (Opus 3, CD8302) • Stanley Clarke Trio with Hiroshi and Lenny White "Jazz in the Garden" (Heads Up HUCD 3155) • Melody Gardot "My One and Only Thrill" (Verve Records, 80012563-02) • Melody Gardot "Worrisome Heart" (Verve Records, 80010468-02) • Matija Dedić, Jeff Ballard, Larry Grenadier "From the Beginning" (Dallas Records, 570) • Chris Thomas King "The Roots" (21st Century Blues Records, CD-2107) • Christian McBride, "Gettin' to It" (Verve Records, 523 989-2) • Bela Fleck "Flight of the Cosmic Hippo" (Warner Bros, 26562-2) • Michael Hedges "Beyond Boundaries" (Windham Hill Records, 01934 11612 2).

Sustav

CD plejer: Exposure 3010s (transport), DAC NON-OS, Pojačalo: monoblokovi Exposure 3010s2; Schitt Saga, Zvučnici: MG12SE, RELT5i subwoofer; Interkonekcijski kabeji: Wireworld Eclipse 7, Kimber PBJ, Wireworld Atlantis III, Mundorf Silvergold; Zvučnički kabeji: VdH CS122, Anticible, Furutech u-2T; Strujni filter: PS Audio Quintet; Mrežni kabeji: Wireworld Electra 5-2, Aurora 5-2, Stratus 3, Supra LoRad 2.5, XLO PRO AC, Rondo stalak.

VAŠ DOM.
VAŠA GLAZBA.
BEZ GRANICA.

STANDARDNO DOBRO

piše: **Jagor Čakmak**

Tvrtku Marantz nije potrebno posebno predstavljati našim čitateljima jer smo tijekom proteklih godina imali na testu popri-

ličan broj njihovih proizvoda. Njezin uspjeh i popularnost među ljubiteljima dobrog zvuka seže daleko u prošlost. Tvrtka je imala veliki utjecaj na razvoj audio sustava visoke vjernosti, ponajprije zahvaljujući talentu svojeg utemeljitelja i kon-

struktora Saula B. Marantza, a tijekom druge polovice 70-tih godina prošlog stoljeća je dosegla i vrhunac uspjeha. Preuzimanjem tvrtke od strane Philips Electronics u 80-tim godinama nastupa lošiji period kada Marantz gubi na svojoj staroj slavi jer proizvodi jeftinije i ne tako dobre proizvode kao nekad. Početkom 90-tih, a posebno nakon 2001. godine kad ih otkupljuje Marantz Japan, tvrtka se ponovno okreće proizvodnji kvalitetnijih proizvoda za zahtjevnije audiofilske tržište te se polako vraćaju na stare staze slave. U tome procesu podizanja kvalitete veliki doprinos je dao njihov glavni konstruktor Ken Ishiwata koji je vremenom postao i njihovo zaštitno lice.

Danas postoji samo nekoliko velikana među audio proizvođačima u svijetu koji proizvode sve kategorije audio proizvoda u svim cjenovnim kategorijama, a u tu kategoriju, uz Marantz, mogli bi svrstati još eventualno Rotel, Denon, NAD i Onkyo.

Među svojom velikom ponudom proizvoda, ovaj put smo se odlučili na test uzeti klasično Marantz stereo integrirano pojačalo. Ima ih nekoliko

u ponudi, a mi smo se odlučili za model PM8006 koji je ujedno i najjači model iz, uvjetno rečeno, obične serije proizvoda. Radi se o, za današnje vrijeme, sve rjeđem proizvodu zbog toga što je PM8006 klasično integrirano pojačalo u AB klasi bez ikakvih digitalnih komponenti.

Kako i dolikuje najboljem proizvodu u novoj liniji integriranih pojačala, Marantz PM8006 je impresivni proizvod klasičnog pristupa i njihovih provjerenih tehnologija. Za početak, uređaj je težak, masa iznosi 12 kg. S prednje strane nalazimo potencijometar glasnosti, izbornik ulaza, tonske kontrole te prekidače za odabir zvučnika. Sa stražnje strane nalazi se pregršt analognih ulaza, među njima je i MM phono pretpojačalo, a za spajanje zvučnika ugrađeni su veliki i vrlo kvalitetni konektori za zvučničke kablove. Najveći dio mase ovog uređaja odlazi na veliki toroidalni transformator koji bi trebao jamčiti nesmetanu isporuku snage pri vršnom opterećenju. Snaga koja dolazi iz ovog pojačala je vrlo konzervativnih 70 W po kanalu na 8 Ohma. Marantz je prema svo-

jim materijalima u ovo pojačalo ugradio sve svoje patentirane tehnologije koje su razvijali godinama za jače serije i modele, te su ih u konačnici prilagodili za ovaj cjenovno prihvatljiv paket. Po svemu viđenom radi se o pravog dugogodišnjoj evoluciji postojeće, prokušane tehnologije. Zapravo na tržištu nema više puno uređaja ovog tipa u sličnoj cjenovnoj kategoriji, onoj od koje očekujemo već performanse zvuka visoke klase ali i dalje razumne cijene. Zanimljivo je kako se Marantz u ovo pojačalo nije odlučio ugrađivati bilo kakve komponente za obradu digitalnog signala (DAC), dok je on u jeftinijim modelima prisutan. Vjerojatno je to učinjeno kako bi se s ovim integriranim pojačalom sparilo njihov drugi proizvod sličnog naziva, ND8006, koji u sebi ima digitalno analogni konverter, ali i funkciju strimera te tako može biti centralno mjesto za digitalni prijenos glazbe u domu. Marantz ND8006 i PM8006 prave idealnu kombinaciju ako se kupac odluči na sustav od jednog proizvođača.

Zvuk

Po zvuku ovo pojačalo podsjeća na neke starije Marantz uređaje kojih se vrlo rado sjećamo, primjerice PM7200. Kao i stariji uređaji PM8006 ima uglavnom neutralnu zvučnu sliku s malim dodatkom topline, kroz izdi-

gnut niži dio srednjeg spektra. Vokalni jazz sastavi zvučali su vrlo ugodno, s jako puno prostora među izvođačima, pozornica koju stvara ovo pojačalo nalazila se u ravni zvučnika, što pomalo odstupa od "pravila" budući da većina testiranih uređaja u zadnje vrijeme ima tendenciju pomaknuti pozornicu prema slušaču. Pristupom koji je odabrao Marantz puno je lakše dočarati veliku pozornicu i veliku koncertnu halu. Glasovi su bili vrlo dobro reproducirani i pozicionirani bez posebnog naglašavanja. Orkestralna glazba je zvučala vrlo dobro s obzirom na zamjetno široku pozornicu. Detalja ima dovoljno kroz cijeli spektar. Zbog već napomenutog toplijeg karaktera pojačala visokotonski spektar ne postaje naporan niti kroz duže slušanje. Nazivna snaga od 70 W je dovoljna za većinu današnjih zvučnika, pogotovo onih manjih, tako da je reprodukcija bas područja bila vrlo kontrolirana i dovoljna duboka. S malim Sonus Faber Concertino Domus zvučnicima, koji su korišteni prilikom ovog testa, uzleti orkestra su reproducirani jako dobro s velikom pozornicom i bez urušavanja zvučne slike. Za test reprodukcije bas područja već se kod nas udomaćio Kraftwerk koji je na ovom pojačalu zvučao čvrsto i veliko. Jednako tako su zvučali i albumi Trickyja te Massive Attacka pa bi ljubitelji ove glazbe u modelu PM8006 mogli pronaći pravog partnera za slušanje.

Zaključak

Marantz PM8006 je klasično stereo pojačalo izvedeno na moderni način, pojačalo pouzdanog i provjerenog dizajna s kojim teško možete promašiti. Na žalost, nema ugrađenih digitalnih sklopova, ali posjeduje gramofonski priključak i tonske kontrole za dodatno prilagođavanje zvuka korisniku. PM8006 je za potencijalnog kupca ulazak u svijet ozbiljne audio opreme i može pružiti mnogo sati ugodnog slušanja glazbe. Čak i ako spojite bitno skuplje zvučnike nego što je cijena pojačala ono i dalje neće predstavljati usko grlo u sustavu. Marantzov karakter zvuka je prepoznatljiv i postojan već godinama. **h**

MARANTZ PM8006

Snaga:

70W / 80hm
100 W / 40hm

Linijski ulazi:

5 x RCA, Power Amp Direct

Analogni priključak:

MM (2 mV / 47 kOhm)

Izlazi:

Pre Out, Audio Out

Osjetljivost ulaza:

200 mV / 20 kOhm

Dimenzije (ŠxVxD):

440 x 128 x 379 mm

Masa:

12 kg

Cijena:

9.120 kn

INFO:

Sonus art, Tel. 01 4813 025, www.sonusart.hr

Korištena glazba

Samuel Yirga: Habasha Sessions (Society Of Sound 2011)
• Peter Gabriel: Scratch My Back, (Society Of Sound 2010)
• Kraftwerk: Minimum-Maximum (EMI 2005) • Melody Gardot: Worrisome Heart (Verve 2008) • Arild Andersen: Electra (ECM Records 2005) • Tord Gustavsen: The Ground (ECM Records 2005) • Gustav Mahler: Symphonie No. 2, Gilber Kaplan (Deutsche Grammophon 2003) • Peter Tchaikovsky: Klavierkonzert No. 1, Ivo Pogorelich, London Symphony Orchestra, Claudio Abbado (Deutsche Grammophon 1986) • Johannes Brahms: Symphonie No. 1, Münchner Philharmoniker, Christian Thielemann (Deutsche Grammophon 2007)

Sustav

Zvučnici: Sonus Faber Concertino Domus, Audiovector QR3, Davis Acoustics Bathus 50, **Izvori:** Arcam CD73, Exposure 2010S DAC, Raspberry Pi 3 + HiFiBerry Digi-board, **Pojačala:** Prima Luna Prologue Two, NAD C320, **Ožičenje:** Wireworld Equinox 6 zvučnički, Wireworld Equinox 7 interkonekt, Wireworld Aurora 5 strujni, Wireworld Matrix 2 strujni filter, Wireworld Chroma 5 digitalni koaksijalni.

Kako i dolikuje najboljem proizvodu u novoj liniji integriranih pojačala, Marantz PM8006 je impresivni proizvod klasičnog pristupa i njihovih provjerenih tehnologija

NEŠTO BEZVREMENSKO

piše: **Jagor Čakmak**

Većina današnjih proizvođača audio opreme predstavlja novu seriju proizvoda barem jedanput godišnje. Tako svake godine vidimo novu seriju zvučnika s poboljšanim visokotonom, skretnicom, kućištem, unutrašnjim ožičenjem, bitno je samo da je drugačije. Zapravo i nije toliko važan napredak, već samo promjena kako bi se ime te tvrtke pojavljivalo u vijestima, socijalnim mrežama, sajmovima ili na testovima u tiskovinama poput ove. Vrijeme od ideje do izvedbe je smanjeno na minimum, a nekad se čini da zapravo napretka često i nema. Nema više puno tvrtki čiji se proizvodi razvijaju dugo, promišljeno i za duže vrijeme. U nekim aspektima tehnologije je to razumljivo, pogotovo u dijelu audio svijeta koji se dotiče računalnog svijeta budući da su mogućnosti svake godine sve veće i veće. No ako pogledamo neke osnovne elemente audio sustava poput pojačala i zvučnika tu je zapravo napredak vrlo spor. Ne smišlja se svake godine potpuno novi materijal za membrane ili novi tip tranzistora. Razvoj takvih stvari je spor i mukotrpan, stoga izdavanje novih modela zvučnika u tempu izdavanja novih računalnih procesora ima jako malo smisla zar ne?

Ipak na sreću potrošača postoje tvrtke koje prkose ovom trendu, a kada nešto predstave novo na tržištu onda je to s razlogom. Nema više puno takvih tvrtki, ali kada takav uređaj dode na test obično ga pamtim. Primjerice zadnjih testiranih zvučnika legendarne tvrtke ATC iz Ujedinjenog Kraljevstva vrlo

Spendor je nastao šezdesetih godina prošlog stoljeća i jedan je od onih audio proizvođača koji su stvorili ono što mi danas znamo pod nazivom engleska škola zvuka

dobro se sjećamo. Na Otoku je ostao mali broj tvrtki koji održavaju manufakturni način proizvodnje i čiji proizvodi traju desetljećima. Za ovaj broj imamo priliku testirati proizvod od jedne takve tvrtke. Spendor

je nastao šezdesetih godina prošlog stoljeća i jedan je od onih audio proizvođača koji su stvorili ono što mi danas znamo pod nazivom engleska škola zvuka. Spendor je među ostalim bio jedan od britanskih proizvođača koji su dobili licen-

cu za proizvodnju legendarnih BBC LS3/5 zvučnika.

Za ovaj broj imamo priliku testirati Spendor A1, najmanji zvučnik iz njihove jeftinije A serije. Nakon mnogo godina Spendor je odlučio napraviti promjenu u svojoj ponudi, napraviti novu seriju, a neke stare modele malo modernizirati. A1 je mali zvučnik, ne baš male cijene, za kojeg je Spendor odredio vrlo jasan cilj, a to je odlična reprodukcija srednjeg i visokog dijela spektra u manjim prostorima. Način na koji je ovaj mali zvučnik napravljen je prava rijetkost

u današnje doba, za početak radi se o kompresijskoj kutiji, što znači da je zvučnik hermetički zatvoren. Takav dizajn je bio popularan u nekim prošlim vremenima, on sa sobom nosi nekoliko prednosti, a među najbitnijim je to što takvi zvučnici uglavnom imaju izvrsnu kontrolu u bas području, te ih često odlikuje vrlo ugodan i čist srednji dio spektra. Naravno ništa u audio svijetu nije apsolutno, pa tako niti ovaj dizajn. Mogući problemi su u znatno smanjenom volumenu u bas području, kraći frekvencijski odziv, a uglavnom su manje osjetljivi i

treba im više snage za pokrenuti membrane. Spendor A1 je zaista malen zvučnik iznimno jednostavnog dizajna, ali koji izveden vrhunski. U ovaj malen zvučnik (308 x 165 x 186 mm, VxŠxD) ugrađena je relativno velika bas srednjeton-ska jedinica promjera 150 mm i visokotonac promjera 22 mm. Proizvođač daje minimalno informacija o samoj unutrašnjosti, znamo samo da je bas jedinica napravljena od EP77 polimera, odnosno materijala kojeg su razvili u samom Spendoru, visokotonska jedinica je također njihova i mekane je kupole. Maksimalna snaga koju ovaj zvučnik može podnijeti je 100 W, a osjetljivost je poprilično niskih 84 dB/1W1m.

Slušni test:

Spendor A1 je od prvih takova bio iznimno ugodno iznenađenje. Zvuk koji je dolazio iz ovih malenih zvučnika je bio vrlo čist, bez koloracija, detaljan i precizan. Glas Melanie De Biasio je vrlo dobro pozicioniran, razdvojen od ostataka sastava, pravilnog volumena i boje. Ostatak sastava je bio raspoređen na pozornice sasvim pristojne veličine. Srednji dio spektra je apsolutni adut ovog malenog zvučnika. Rijetko koji zvučnik, neovisno o cijeni, je zvučao tako prirodno, detaljno i kontrolirano. Sve je bilo na mjestu, ali ništa prenaplašeno. Klasični album Dave Brubecka, Time Out pokazao je svu raskoš u srednjem i visokom dijelu spektra. Detalja ima pregršt, a oni su prikazani brzo, precizno i nikad zrnato. Udarci bubnja odrađeni su vrlo kontrolirano, brzo i s dubinom koju ne očekujemo od tako malih zvučnika, pogotovo ne od ovog ustroja. Za test eksplozivnosti i kontrole Kraftwerkov The Man Machine je izvrstan materijal. Spendor se tu snašao vrlo dobro, iako naravno ne smijemo očekivati grmljavinu u basu, ide dovoljno duboko da manju prostoriju napuni zvukom. Brzina, čvrstoća i izostanak koloracija su izuzetni, taj nivo kontrole rijetko se može čuti pri slušanju bas refleks zvuč-

ka. Kompleksni slušni materijal poput simfonijskog orkestra pokazao koliko zapravo detalja može isporučiti ovaj zvučnik. Pozornica je bila velika, ali ipak tu neki drugi zvučnici slične cijene znaju biti bolji, ali s druge strane konkurenti koji pruže veću pozornicu ne pruže toliko precizni smještaj glazbenika u njoj.

Tijekom ovog testa imali smo jedinstvenu priliku usporediti ovaj zvučnik s originalnim studijskim monitorom naspram kojeg se svi ostali zvučnici i danas mjere, zlatni standard: LS3/5a u izvedbi Rogersa, jedne od tvrtki koja je vladala audio scenom kada je i Spendor nastao, ali, na žalost, Rogers nije uspješno prešao u moderno doba. Rogers LS3/5 je sličnih dimenzija i istog ustroja. Spendor A1 je precizniji, brži i kontroliraniji, ali s manjom pozornicom. LS3/5 zvuči mekše, toplije i nešto veće, zapravo, puno veće nego što bi očekivali za tako mali zvučnik. Usporedba je jasna, i jasno je na kojem tragu Spendor želi ostati. Mali studijski monitori su uvijek bili jedni od glavnih aduta audio proizvođača s otoka.

Zaključak

Spendor A1 je zvučnik na kojeg se vrlo lagano naviknuti. Tim Spendorovih audio inženjera napravili su vrhunski posao s već od prije usavršenim ustrojem i vrhunskim dizajnom. Kada poslušate ovaj mali zvučnik bit će vam jasno kako je puno sati utrošeno u njegovo ugađanje i optimizaciju. Nekih posebnih zahtjeva za ostatak sustava i nema, 40 W iz cijevnog pojačala se pokazalo kao i više nego dovoljno. Naravno Spendor A1 je objektivno skup zvučnik s velikim ograničenjem zbog svoje veličine. No ako želite nešto bezvremensko za malu slušaonicu onda ih se svakako isplatiti poslušati.

SPENDOR A1

Tip zvučnika:

2 sistemski, kompresija

Preporučena snaga:

25 - 100 W

Osjetljivost:

84 dB/W/m

Impedancija:

8 Ohms

Frekvencijski raspon:

55 Hz - 25 kHz

Dimenzije (Š x V x D):

165 x 308 x 186 mm

Masa:

5 kg

Cijena:

1.250 eura / par

INFO:

Canyon Audio, Tel. +386 41 775 119, www.canyonaudio.si

Korištena glazba

Samuel Yirga: Habasha Sessions (Society Of Sound 2011) • Peter Gabriel: Scratch My Back, (Society Of Sound 2010) • Kraftwerk: Minimum-Maximum (EMI 2005) • Melody Gardot: Worrison Heart (Verve 2008) • Arild Andersen: Electra (ECM Records 2005) • Tord Gustavsen: The Ground (ECM Records 2005) • Gustav Mahler: Symphonie No. 2, Gilber Kaplan (Deutsche Grammophon 2003) • Peter Tchaikovsky: Klavierkonzert No. 1, Ivo Pogorelich, London Symphony Orchestra, Claudio Abbado (Deutsche Grammophon 1986) • Johannes Brahms: Symphonie No. 1, Münchner Philharmoniker, Christian Thielemann (Deutsche Grammophon 2007)

Sustav

Zvučnici: Sonus Faber Concertino Domus, Audiovector QR3, Davis Acoustics Balthus 50, **Izvori:** Arcam CD73, Exposure 2010S DAC, Raspberry Pi 3 + HiFiBerry Digi+ board, **Pojačala:** Prima Luna Prologue Two, NAD C320, **Ožičenje:** Wireworld Equinox 6 zvučnički, Wireworld Equinox 7 interkonekt, Wireworld Aurora 5 strujni, Wireworld Matrix 2 strujni filter, Wireworld Chroma 5 digitalni koaksijalni.

Lipov čaj i poneka skladba

piše: **Gordan Gaži**

Nije prošlo mnogo vremena od kada se na domaćoj audio sceni pojavila tvrtka Erzetich Audio. Malena tvrtka iz Slovenije predstavlja je u to doba nekoliko pojačala za slušalice koja su već na prvo slušanje bili ponešto drugačiji od konkurencije, što se može reći i za Blaža Erzetića njihovog konstruktora i vlasnika tvrtke. Svako drugačije nije uvijek i bolje, no treba priznati da je tvrtka imala za ponuditi proizvode čija rješenja nisu bila samo mali odmak od mainstreama, već su svojim ustrojem bila i izazov etabliranim proizvođačima u svakom segmentu. Prije dvije godine na zagrebačkom sajmu "Zagreb AV Show" u Sheraton Zagreb hotelu imao sam prigodu biti u blizini izložbenog prostora manufakture i zamijetiti s koliko je volje i entuzijazma vlasnik predstavljao svoju filozofiju izloženih pretpojačala. U cijeloj gužvi nisam imao prigodu ostvariti ozbiljniji kontakt, no jednostavno sam anticipirao da je izloženo samo dio onoga što ubrzo slijedi. Taj dojam je samo pojačala naknadna spoznaja da s druge strane stoji čovjek nesvakidašnjeg obrazovanja i biografije koje uključuju tehnička, ali i umjetnička znanja. Uz sve nije nevažno niti napomenuti da sam nakon sajma najčešće dobivao upite baš za taj malen, ali očigledno upečatljiv dio izložbe. Vratimo li se u sadašnje doba nije bilo posebno čudno ili neobično kad sam saznao da Erzetich šalje na testiranje svoje najnovije proizvode -slušalice. Ono što

U doba u kojem kupci sve više traže lagane modele s bežičnim rješenjima i uz mogućnost spajanja preko dostupnih mreža treba imati odlučnosti producirati modele koji pretpostavljaju korištenje u zatvorenom prostoru i spajanje isključivo kabelom

mi je na trenutak bilo neobično je da se radi o dva modela slušalica različitog ustrojstva. Da se radi o ponekom mediokritetskom konstruktoru smatrao bih

tu informaciju laganom demencijom svog pretpostavljenog ili vlastitim već oprobanim trenutkom kompulzivnosti, no bilo mi je posebno drago još jednom zavi-

riti u novu audio avanturu za koju sam znao da neće biti svakodnevna ili dosadna. Konačno, na test je stigla kutija sa slušalicama i kako sam i pretpostavio sve

je odmah "krenulo po zlu". Između dvije manje lijepo dizajnirane kartonske kutije za slušalice nalazila se i majica s logotipom proizvođača. U želji da se pomalo modno odmaknem od standarda na koji sam navikao hitro sam izvuкао majicu koja bi svojom veličinom (L) mnogo bolje odgovarala našem modnom mačku nego zaokruženom recenzentu hedonističkih sklonosti i konfekcijskog broja s X oznakama. No, krenimo zato na ono što je i bitno za ovaj test. Krenuti u posao sa slušalicama je doista težak zadatak. Prije nekoliko godina postojalo je tržište koje je vapilo za takvim produktima i koje je bilo popunjeno modelima već poznatih tvrtki u segmentu. Danas je možda nespretno reći da svatko radi slušalice, ali činjenica je da broj kvalitetnih modela raste skoro progresivno, a da ne postoji radikalna zaokret u tehnologijama ili načinu njihovog korištenja. Recimo zato za početak testiranja da se tvrtka odlučila za poprilično klasičan dizajn oba modela kao i činjenicu da je njihov primarni zadatak reprodukcija u kući. U doba u kojem kupci sve više traže lagane modele s bežičnim rješenjima i uz mogućnost spajanja preko dostupnih mreža treba imati odlučnosti producirati modele koji pretpostavljaju korištenje u zatvorenom prostoru i spajanje isključivo kabelom. Treba podsjetiti da ovdje nije riječ o snažnije etabliranoj tvrtki koja zahvaljujući svom imenu može računati na uspjeh, već o početku male proizvodnje manufakturnog tipa za koju se iskreno nadamo da može vremenom prerasti u nešto više. Recimo na ovom mjestu i nešto što ima samo indirektnu vezu sa slušalicama na testu. Slovenija je za razliku od Hrvatske nekako uspjela brendirati svoje proizvode. Ako se ne zadržimo samo i isključivo na audio segmentu postoji mnogo na svakom uglu dostupnih i popularnih produkata "ZDežele" koje svakodnevno konzumiramo, a suzviši kriterij prema uređajima za vrhunsku reprodukciju zvuka uz prvu asocijaciju na Kuzma gramofone, postoji ozbiljna grupacija proizvođača koji su svoje vještine mnogo puta pokazivali na Hi-Fi

sajmu u Zagrebu, ali i mnogo šire, što uključuje i Hi-Fi sajam u Munchenu. Taj pozitivan fenomen je svakako nešto sa čime se trebaju pozabaviti poduzetnici u Hrvatskoj i mnogo ozbiljnije krenuti u definiranje svojih proizvoda i audio scene. U ovom trenutku od naših susjeda treba naučiti malu lekciju u barem nekoliko segmenata poslovanja, a primarno onom koji se tiče snaženja zajedničkog interesa u proizvodnji.

Oba para slušalica su izrađena od istih materijala. Sama kućišta slušalica su drvena i kao osnovni materijal je korištena lipa. Tako intenzivna uporaba drva malo podsjeća na skuplje modele legendarne američke tvrtke Grado. Gledajući detaljnije materijal djeluje potpuno prirodno i uz fino lakiranje odaje dojam decentnosti i potpuno drugačije taktičnosti od većine drugih materijala, te je izvanredno vizualno dopadljiv. Slušalice oznake Mania posjeduju okruglu formu internog dizajna i poluotvorenog su tipa dok je model Phobos oktagonalnog ustrojstva i otvorenog tipa. Erzetich Mania tako koristi zvučničku jedinicu većeg promjera od 50 mm (Titanium coated), dok

je skupljem modelu Phobos namijenjen Planar Magnetic pogon impedancije 45 ohma. Uz jasne napore magnetostatske slušalice su i teže i njihova masa iznosi 690 grama, dok su dinamičke nešto lakše uz masu od 450grama. No, ovdje u igru uskače još jedan adut konstrukcije, a to je balans mase koji od prvog momenta drži slušalice na glavi čvrsto, bez osjećaja težine. Na ovom mjestu treba stati i još jednom spomenuti da

Sama kućišta slušalica su drvena i kao osnovni materijal je korištena lipa

na šest pokusnih glava, čije sam vlasnike zamolio za pomoć, nije došlo do klizanja slušalica ili osjećaja težine. Kritično je naravno na marginama koje čine doista male lubanje, no uz malo klizanje slu-

šalica prilikom brzih pokreta glave niti ovdje nije bilo izrazitog osjećaja težine ili neugode. Napominjem da su u tom segmentu testiranja subjekti bili djeca školskog uzrasta. Dosta za svaku pohvalu. Fino podešavanje slušalica omogućeno je uz metalnu osnovicu i dva čvrsta vijka koji na najlakši način omogućuju podešavanje koje sam u toku testiranja trebao obaviti samo jednom. Materijal koji na glavnoj konstrukciji daje mekoću i toplinu, a kako ga u tvrtki naziva-

ju "tijara", je napravljen od gumaste materije i svoj dio posla obavlja bez smetnji i pretjeranog pritiska na glavu. Vanjske strane čašica pokrivene su lijepo dizajniranim aluminijem, dok je kabel koji stiže sa slušalicama od vrhunskog posrebnog bakra (CCS) završen solidnim konektorima. Struktura mu je nešto tvrda i više bih preferirao nešto fleksibilniji dizajn, no nakon nekoliko dana korištenja naviknuo sam se na način i smjer u kojem je kabel najlakše pomaknuti i dovesti u optimalan položaj. Recimo da su dijelovi čašica koje pokrivaju uši završene umjetnom kožom, a sve u cilju da na proizvodu ne bude animalnih materijala kako su u tvrtki i odredili. Recimo još jednom prije slušnog testa da je impedancija za Phobos iznosi 45 ohma, dok je Mania nešto manje zahtjevnost sa 80 ohma.

Slušni test

U želji da što brže uđem u zvuk ponuđenih slušalica pokušao sam s pretpojačalom Pioneer U-05 isprobati oba para i već s par standardnih kompozicija ispostavilo se da se radi o sasvim drugačijem poimanju zvuka i gotovo opozitnim pozicijama kad je u pitanju slikanje prostora, ali i tonskim finesama posebice kod akustičnih intrumenata.

TEST ERZETICH AUDIO PHOBOS I MANIA

Model Mania je već na početku pokazao mnogo dinamike, brzine, snage, te kompaktnosti zvučne slike. Nisam mnogo dvojio prije reprodukcije gitare (Johnny Cash/ Further Up the Road) i kao da je pledložak bio stvoren za slušalice koje jednostavno obožavaju žice instrumenata u kombinaciji s vokalom. Nježno, no prisutno istitravanje žica uz pomalo isturen vokal zvučali su izvanredno. Bas područje bilo je puno i snažno i uz kvalitetnije snimke klasike bez problema može zadovoljiti i najzahtjevnije kriterije. Cijeli spektar bio je neobično snažan i na trenutke i malo prepostojan u smislu položaja glazbenika na pozornici, no prepun dinamike, mikro-dinamike i nesvakidašnje brzine i strukture koja nije nametala previše detalja u prvi plan, no isti su bili jasno vidljivi svakom pažljivijem slušaču. Možda po prvi puta sam imao prigodu satima slušati glazbu slušalica koja posjeduje kvalitetu da može biti u isto vrijeme dopadljiva, ali i pružiti dovoljno detalja i tranzijenata da zadovolji i one koji imaju potrebu čuti i koji ton više bez napora. Jazz glazba odsvirana od manjih sastava zvučala je tonski uravnoteženo, no na snimkama na kojima su korišteni mikrofoni blizu glazbala ista mogu biti malo voluminoznija, ali i dalje točna i precizna. Pokušao sam pred kraj testa slušalice čuti na još nekoliko pretpojačala od kojih je Meridan Explorer 2 pružio preciznu i brzu reprodukciju uz nešto manje prisutnosti, dok je HAD Maestral 2 cijevnog ustrojstva pružio još širu pozornicu i dodatno dodao finocće i topline u ukupnu sliku. U

takvoj konfiguraciji bilo je jednostavno uočiti i još malo kvalitetnije istritavanje žica instrumenata, ali i manje čvrsto donje bas područje. S druge strane model Phobos, sukladno ustrojstvu, odmah inzistira na detaljima, prostoru i finoj distinkciji svakog instrumenta u za slušalice ogromnom prostoru koje kreiraju. Nije bilo neobično nadati se vertikalnoj imerziji zvuka, no slušalice doista imaju "straš-

Bez rezerve oba modela Erzetich slušalica zaslužuju našu potpunu preporuku

nu" rezoluciju i na snimkama koje su davno apsolvirane uspijevaju pronaći poneki detalj ili oduševiti zvukovima publike ili rubnih dije- lova orkestra. No, uz odgovarajuće snimke za preciznu, muzikalnu i pravu reprodukciju potrebno je i pretpojačalo za slušalice koje im u potpunosti odgovara. Ja sam ga pronašao u HAD Maestral 2 modelu, iako je i Pioneer U-05 svoj posao odradivao standardno dobro i daleko iznad standarda koji sam imao prigode čuti od cjenovno usporedivih uređaja. U situaciji kad se audiofil odluču na kupovinu vrhunskih slušalica doista je prava šteta ne pokušati dobiti najbolje od konstrukcije, a prvi korak je naravno kvalitetna amplifikacija.

Zaključak

Kao i svaki ozbiljan i korektan proizvođač, Blaž Erzetič je svoje slušalice ostavio dovoljno dugo u redakciji da se test mogao odra-

ERZETICH AUDIO MANIA & PHOBOS
PHOBOS
Impedancija
45 Ohm
Driver
Planar magnetic
Sustav
Otvoren
Masa
690 g
Cijena
1.999 Eura
MANIA
Impedancija
80 Ohm
Driver
Dinamički, 50 mm, titanium
Sustav
Polu-otvoren
Masa
460 g
Cijena
1.199 Eura
INFO:
Erzetich Audio, tel. +386 41 509 514, www.erzetich-audio.com

diti polako, koncizno i napokon vidjeti i u usporedbama koje kvalitete nose i preporučiti audiofilima pravi model. Pokušao sam naravno i s nekoliko boljih mobitela (LG G3 i Samsung Galaxy S8), no oni su daleko od potrebne razine za rezultate koji bi opravdali ulaganja u ove slušalice. Prvi prijenosni uređaji koji bi mogli biti primjereni partneri modelu Mania su digitalni audio play- eri (DAP) Astell&Kern AK70, FiiO X5 ili Pioneer XDP-02U, dok bi za kućno slušanje razumna granica bila pojačala navedena u tekstu. Uz model Phobos korisnik može zahtijevati i puno kvalitetnija pojačala za slušalice nego što smo koristili u testu, a svoj pravi karakter i vrhunsku kvalitetu u pokretu će pokazati u suradnji s izuzetnim Astell&Kern SP1000 prijenosnim digitalnim playerom. Ova kombinacija po cijeni ulazi u high-end područje, ali taj status u potpunosti i opravdava.

Po soničnom karakteru slušalica, razvidno je da oni koji preferiraju klasiku svakako će svoj svijet pronaći u magnetostatima (Phobos), a onaj drugi dio audiofila biti će i prezadovoljan dinamičkim modelom (Mania). Ništa novo dakako, osim još jednog proizvođača koji ima svoj smjer, cilj i znanje da to postigne. U ovom slučaju postignuto je i više od naših očekivanja, te bez rezerve oba modela Erzetich slušalica zaslužuju našu potpunu preporuku.

Televizori novog doba

- Wallpaper dizajn
- Savršena crna za savršene boje
- α9 inteligentni procesor*
- Dolby Atmos®
- Cinema HDR

LG OLED TV

* α9 inteligentni procesor dostupan je na svim OLED modelima iz 2018. godine osim modela B8.
** LG OLED TV najprodavaniji je OLED brand od 2013. godine. Temeljeno na istraživanju IHS Markit, Technology Group, TV Sets Market Tracker Q4 2017..

KONCEPTUALNI SPOJ

piše: **Neven Kos**

Prije nekih godinu dana na stranicama časopisa predstavili smo mogućnosti pravijenca Exposureove XM serije, integriranog pojačala XM5. Tada je cijela serija bila gotovo potpuna, nedostajalo je samo linijsko pretpojačalo za slušalice, koje su naknadno predstavili i nazvali XM HP.

Iza ova četiri slova, nalazi se konceptualni spoj pretpojačala i digitalno-analognog pretvarača (pre)poznatog modelom XM5.

Baš kao i kod modela integriranog pojačala, uvažavajući namjenu i cijenu ovog uređaja, DAC ni u kojem slučaju nije zamišljen kao privremeno ili priručno rješenje. Digitalnih ulaza je 5, od čega 4 PCM, u optičkom ili koaksijalnom (2x BNC i 2x optički) formatu rezolucije 24bit/192kHz te jedan asinkroni USB ulaz, temeljen na XMOS čipu. Rezolucije koje DAC prihvaća i prepoznaje su

Iza oznake ovog modela nalazimo konceptualni spoj pretpojačala, pojačala za slušalice i digitalno-analognog pretvarača koji ni u kojem slučaju nije zamišljen kao privremeno ili priručno rješenje

PCM 24/192, odnosno DSDx64, koja je dostupna samo putem USB ulaza. Ugrađeni je čip Wolfson WM8742, a analogni izlazni stupanj je u diskretnoj tranzistorskoj tehnici.

Osim digitalnih, tu su i tri analogna ulaza: dva linijska osjetljivosti 350mV/14kOhm i jedan gramofonski za prihvat MM zvučnica, osjetljivo 2,5mV/47kOhm. Zvučnički terminali su uobičajeni Exposureovi, koji ne primaju ništa drugo osim banana. Osim varijabilnih audio izlaza (RCA), ovdje nalazimo i fiksne, što znači da je XM moguće koristiti i kao zaseban DAC, iz kojeg signal možemo uputiti u drugo,

vanjsko pretpojačalo.

Prednja ploča je, kao i kod ostalih uređaja iz XM serije, jednostavna i funkcionalna i vrlo lagana za korištenje, a na njoj nalazimo osim izbornika ulaza i par balansiranih te par nebalansiranih izlaza za slušalice, čime je moguće istovremeno spajanje dva para slušalica. Kako je dijeljena primarna namjena ovog uređaja, osim da služi svoga gospodara kao linijsko pretpojačalo, visokokvalitetno pojačalo za slušalice, spomenimo kako je izlazni stupanj u diskretnoj tehnici sposoban je pogoniti i slušalice niske impedancije, s obzirom na izlaznu snagu od 1,5W pri 33

Ohma. Uređaj se isporučuje s daljinskim upravljačem.

Zvuk općenito

XM HP koristili smo primarno kao pretpojačalo i DAC, prosljeđivši signal putem Wireworld interkonekta u Exposure 3010s2 monoblokov. Spojivši digitalni izlaz iz Allo DigiOne transport odmah imamo dobre vijesti. Exposure vješto izbjegava metalizirani, grubi zvuk digitalnih tranzistor-skih uređaja, često svojstven onima u pristupačnom cjenovnom razredu. Naprotiv, uvjerali smo se kako je zvuk Exposurea putem izlaznih pojačala i zvučnika bogat, dinamičan, protočan i ispunjen. Pretpojačalo/DAC prostor ocrtava više nego odlično, i to ponajprije u širinu i visinu (hvala i megijima). Posebno dobrom nam se učinila istovremeno svježa i bogata, pastozna sredina te čvrst i utegnut bas koji doduše, nije ekstremno dubok, ali je ugodan i nekako tipično muzikalan, baš kako smo i navikli kod ovog proizvo-

đača. Ono što je nešto manje dobro, a razvidno je tek u usporedbi s mnogo naprednijim uređajem jest nedostatak one krajnje prirodnosti, bogatstva poteza perom po audio platnu te posljedične involviranosti slušatelja. Naprimjer, slušajući Kruševo Stefanovskog i Tadića, sfera ispred slušatelja poprima uvjerljive oblike, ali timbar i transparentnost pojedine gitare nisu onakvim na kakve smo navikli. Zagasitiji tonovi, reducirana dinamika i zatumljeni tranzijenti govore da bi sustav mogao bolje, ali je nešto ili netko "podigao ručnu". Slična se priča nastavlja i s kelnskim koncertom Keitha Jarreta. Iako na prvu, sve zvuči dobro do odlično, nedostaje ekspresije, uvjerljivosti i posvećenosti glazbi. Vrijeme je za eksperimente pa krenimo od mrežnog kabela na pretpojačalu. Taj je pak pouzdan i višekratno provjeren Wireworld Aurora 52, kabel koji se već bezbroj puta dokazao, čak i na brojnim drugim Exposure uređajima. Nema druge nego pokušati s nečim drugim i zamijeniti ga starim XLO Pro AC mrežnim kablom. Uh, kakva promjena nabolje. XLO je udahnuo pretpojačalu život. Doduše, fokusiranost i kohezija neznatno su se umanjili, ali zato je zvuk postao brz, otvoren, prirodan, s neopterećenim tranzijentima i odličnom čitljivošću tonova i glazbe. Keithov klavir sni-

man prije 40-ak godina zvuči svježije, novo i moderno, tek uz pokoji detalj manje u odnosu na Wireworld. Razlika je u svakom slučaju veća nego očekujemo od zamjene mrežnog kabela, ali takav je život audiofila. Sad mi vrug nije dao mira i XLO Pro zamijenio sam pristupačnom Suprom LoRad 2.5. Stvari su dodatno sjele na svoje mjesto, ponajprije u segmentu otvorenosti i detaljnosti, a čak se i zvučna slika dodatni proširila i produbila. Promjene u karakteru zvuka uvjerile su nas da je Supra pravo rješe-

Reprodukcija od vrha do dna pokazuje elemente high-enda

nje za XM HP te smo pretpojačalo do kraja strujom napajali preko LoRad-a. Vratimo se na Kruševo. Sada je kod obje gitare bilo potpuno jasno kako nije riječ o generičkim instrumentima, već slušamo dvije posebne gitare, svaka sa svojim karakterom, bojom i trajanjem tona. Pritom je i njihov smještaj u velik akustični prostor monumenalnog spomenika llandenskom ustanu potpuno jasan i lako ga je osjetiti. Doduše, izgubili smo malo na punoći, težini, ali smo dobili na patosu i uvjerljivosti reprodukcije, što je i više nego odgo-

varajuća kompenzacija. Sad kad Exposure diše punim plućima, jasno je kako je HP uređaj koji omogućava uvid u zvučne karakteristike svih elemenata u sustavu, iako bila riječ o mrežnim kablom. I ne samo da uređaj sad možemo koristiti za seciranje glazbe, možemo u njoj i uživati! Melody Gardot na kompoziciji "My Only Thrill" zvuči veliko, s vokalom pozicioniranim čvrsto u sredini i u visini očiju te fino satkane zvučne slike. Uvažavajući cijenu uređaja, zanemarit ćemo laganu kompresiju vokala (čemu nesumnjivo doprinosi i vrlo glasna snimka, reducirane dinamike) te HP-u nedostaje još samo malo da se potpuno oslobodi.

Cjepidlačim i kao kompenzaciju mogu navesti da XM HP fantastično prenosi diktiju, mljakanje u mikrofon, palucanje jezikom i fine detalje u glasu Melody Gardot. Dojmu pomaže i nježno škripanje gitarskih žica u pozadini. Atmosfera je komorna, ali ugodna, a pretpojačalo zvuči kao da nam pruža dobrodošlicu kući.

Na "Who Will Comfort Me" bubanj je izvrstan, snažan i uvjerljiv, baš kao i svi ostali instrumenti. Bas je čvrst, puhačka sekcija u pozadini diskretna, ali neumoljiva.

"Fanfare for the Common Man", baš kako smo i navikli, zvuči upečatljivo i monumetalno, s dubokim i čvrstim, kontroliranim basom, ekspresivnom udaraljkaškom sekcijom i nikad napornim te prirodnim puhaćim korpusom. Na ovom disku pak, najviši registri nemaju krajnju čistoću i ekspresivnost, a u glasnim naletima zvuče pomalo grubo i hrapavo, upravo suprotno onome kako u usporedbi zvuči NON OS DAC temeljen na AD1865 čipu i s cijevnim izlazom. Ovaj je DAC, ne samo u usporedbi s Exposureom, pruža masniji, teži i bogatiji i kultiviraniji zvuk, žrtvujući pritom određenu količinu detalja i rezolucije. Stoga se primjerenijom čini usporedba s Auralic Altairom, streamerom i DAC-om kojeg detaljno prikazujemo također u ovom broju. Usporedba s NON

OS DAC-om, međutim, pokazala je i sposobnost uređaja da u funkciji pretpojačala vjerno prenese nijanse koje u zvuk donose vanjski uređaji.

Preslušavajući isti glazbeni materijal, Auralic pruža nešto čišće i smirenije visokotonsko područje, s lepršavijim zvukom. Od srednjeg područja nagore, XM HP je u uspo-

redbi s Auralicom čvršćeg i kompaktnijeg zvuka, s postojanjim i višedimenzionalnim detaljima, možda i gušće raspoređenim po zvučnoj slici. Transparentnost koju Auralic na prvi pogled pokazuje, u stvari je posljedica manje relativne težine u najdonjim registrima, u kojima Exposure demonstrira više sile, kontrole i dubine. Promatrajući samo zvuk, mogući odabir između ova dva uređaja u svakom slučaju ovisi

o preferencijama slušatelja i ostatku sustava. Ukratko o zvuku putem slušalice: napomenuo sam kako je zvuk putem slušalice u ovom prikazu sekundaran. Grado SR60i samo djelomično mogu prikazati domete ovog uređaja. Sve što je gore napisano vrijedi i za zvuk putem slušalice, a po mom skromnom sudu, temeljenom na ograničenom iskustvu s pojačalima za slušalice, mišljenja sam kako je riječ o izuzetnom primjeru odlično izrađenog uređaja s izuzetno otvorenim, brzim detaljnim i muzikalnim zvukom. Reprodukcijska od vrha do dna pokazuje elemente high-enda, čak i s tako jednostavnim slušalicama poput Grada SR 60i. Uzmite ove riječi ipak s dozom rezerve, jer slušanje glazbe putem slušalice nije moj prvi izbor, ali uvjeren sam da vrijedi potrošiti malo vremena i poslušati XM HP, čak i ako vas zanima samo kao pojačalo za slušalice.

Zaključak

Serijom XM Exposure je pogodio baš kamo treba. Ponudio je odlične uređaje, koji za normalnu cijenu nude mnogo. XM HP tako nudi odličan DAC, odlično pretpojačalo i izvrsno pojačalo za slušalice. Za desetak tisuća kuna, koliko stoji kod hrvatskog zastupnika, barem jednu od ovih funkcionalnosti smatrajte besplatnom. hi

EXPOSURE XM HP

Izlazna impedancija

Manje od 5 Ohma

Izlazna snaga

1,5W/33 Ohma

170mW/330 Ohma

Frekvencijski opseg

20Hz - 20KHz +/- 0,5dB

AUX/PH ulaz MM

2,5mV @ 1KHz, 47KOhma S/N >73dB

AUX 2 linijski ulaz:

350mV @ 1KHz > 14Kohma S/N > 100dB

Pojačanje x3,75, +11,5dB

SPDIF ulazi

BNC Coax & Optički : 32 - 192KHz @ 16-24 bita

USB ulaz

Linear PCM 44K1 - 192KHz @ 16-24 bita DSD x64 (DoP)

Dimenzije (ŠxVxD)

218 x 89 x 363 mm

Masa

4 kg

Cijena

10.990 kuna

INFO

Audio centar, tel. +385 91 500 2535,

www.audiocentar.hr

Korištena glazba

Ralph Towner / Gary Peacock "A Closer View" (ECM Records, 531 623-2) • Bach Toccata & Fugue (Deutsche Gramophone, 477-7521) • Eric Bibb "Booker's Guitar" (Telarc) • Doug MacLeod "There's A Time" (RR-130HDCD) • The Kenny Burrell Trio "A Night at the Vanguard" (Verve Records, 0602517613539) • Pat Metheny Trio "Live" (Warner Bros, 9362-47907-2) • Charlie Haden & Pat Metheny "Beyond the Missouri Sky", Copland: Appalachian Spring Rodeo, Fanfare for the Common Man, (Telarc, CD-80078) • Eric Clapton "Unplugged" (Reprise, 45024-2) • Lars Erstrand "Two Sides of Lars Erstrand" (Opus 3, CD8302) • Stanley Clarke Trio with Hiroshi and Lenny White "Jazz in the Garden" (Heads Up HUCD 3155) • Melody Gardot "My One and Only Thrill" (Verve Records, B0012563-02) • Melody Gardot "Worrisome Heart" (Verve Records, B0010468-02) • Matija Dedić, Jeff Ballard, Larry Grenadier "From the Beginning" (Dallas Records, 570) • Chris Thomas King "The Roots" (21st Century Blues Records, CD-2107) • Christian McBride, "Gettin' to It" (Verve Records, 523 989-2) • Bela Fleck "Flight of the Cosmic Hippo" (Warner Bros, 26562-2) • Michael Hedges "Beyond Boundaries" (Windham Hill Records, 01934 11612 2).

Sustav

CD plejer: Exposure 3010s (transport), DAC NON-OS, Pojačalo: monoblokovi Exposure 3010s2; Schitt Saga, Zvučnici: MG12SE, RELT5i subwoofer; Interkonekcijski kabeli: Wireworld Eclipse 7, Kimber PBJ, Wireworld Atlantis III, Mundorf Silvergold, Zvučnički kabeli: VdH CS122, Anticible, Furutech u-2T, Strujni filter: PS Audio Quintet; Mrežni kabeli: Wireworld Electra 5-2, Aurora 5-2, Stratus 3, Supra LoRad 2.5, XLO PRO AC, Rondo stalak.

BOSE

Iznimne performanse.
Iznimno tanki dizajn.

NOVO

BOSE SOUNDBAR 500

Bose Soundbar 500 treba se čuti, a ne vidjeti. Njegov tanki oblik nenametljivo naliježe ispod ekrana, a moćna akustika ispunjava prostoriju zvukom.

PRODAJNA MJESTA:

(Hrvatska) - AS komunikacije (www.ascomm.hr), BossaNova (www.bossanova.hr), Se-Mark (www.se-mark.hr) i Svijet medija (www.svijet-medija.hr) (Slovenija) - Lorex Center (www.lorex.si), Big Bang (www.bigbang.si), Harvey Norman (www.harveynorman.si) i MimoVrste (www.mimovrste.com)

Atraktivni izazivač

piše: **Jagor Čakmak**

Denon je dobro poznat i vrlo popularan proizvođač potrošačke elektronike među ljubiteljima dobrog zvuka kako u svijetu profesionalnog, tako i u svijetu kućnog audia i videa. Zbog navedenog, ali i zbog zanimljivih tehnoloških rješenja koje Denon kontinuirano razvija, njihovi AV proizvodi su i u našem časopisu vrlo često prisutni u testnom procesu. Možda je nešto manje poznato javnosti da tvrtka nudi i liniju Hi-Fi slušalica stoga smo na test ovaj put uzeli njihov novi model oznake AH-D5200. U svojoj ponudi Denon ima ukupno šest modela slušalica sličnog dizaj-

Radi se o jednom vrlo kvalitetno napravljenom proizvodu koji lijepo izgleda, udoban je i čini se da bi mogao izdržati puno godina korištenja

na, a testirani model nalazi se u točno u sredini te ponude.

U zadnje vrijeme je očito da je sve više ljudi spremno izdvojiti novce za dobre slušalice koje najčešće postaju i glavni uređaj korisniku za slušanje glazbe. Denon, kao i svi drugi audio proizvođači, to je prepoznao i pokušava se pozicionirati na ovom, danas vrlo zasićenom tržištu.

Iza ovog ne baš pamtljivog imena, AH-D5200, kriju se vrlo lijepo napravljene slušali-

ce koje sjedaju oko ušiju (eng. Over Ear). Slušalice su velike, ali s obzirom na veličinu nisu preteške (385 g). Dijelovi koji sjedaju na glavu prekriveni su umjetnom kožom vrlo visoke kvalitete, a ispod te umjetne kože nalazi se memorij-ska pjena. Pokretni dijelovi su napravljeni od metala kako bi konstrukcija bila trajnija. Kabel koji dolazi s njima može se odspojiti i poprilično je dugačak (3 m). Slušalice su svakako jedne od udobnijih koje smo testira-

li unazad zadnjih par godina i pogodne su za višesatno korištenje. Dio testa je odraden u uredskim uvjetima gdje smo ih koristili po četiri ili pet sati u kontinuitetu. Kućište zvučnih jedinica je napravljeno od drveta, a to u kombinaciji sa srebrnom bojom nosača i smeđim kožnim presvlakama djeluje vrlo luksuzno. Slušalice nisu pretjerano osjetljive (103 dB/mW, 24Ohm) te zbog toga pri kupovini treba biti malo oprezniji ako ih kupac namjerava slušati preko mobitela. Ugrađene zvučne jedinice su promjera 50 mm i slušalice su, naravno, zatvorenog tipa. Izolacija od vanjske buke je vrlo dobra.

Sve u svemu, radi se o jednom vrlo kvalitetno napravljenom proizvodu koji lijepo izgleda, udoban je i čini se da bi mogao izdržati puno godina korištenja.

Zvuk

Ove slušalice smo imali priliku koristiti kroz duži period te je kroz njih prošlo puno različitih glazbe, različitih tipova snimaka iz različitih izvora. Zvuk koji dolazi iz slušalica nema impresivno veliku pozornicu, ali također instrumenti nisu bili niti stisnuti, te slušač ima osjećaj da su primjereno razmaknute i dovoljno udaljene od njega

u prostoru. Pri slušanju simfonijskih orkestara količina detalja i preciznost ocrtavanja izvođača su bili odlični. Zvuk nikad nije postao zamorani niti zrnat u visokom dijelu spektra. Vokalni jazz sastavi su zvučali vrlo dobro, glas je imao prirodnu boju i dobar volumen. Općenito možemo reći da je zvuk nešto svjetliji po karakteru nego kod nekih drugih modela slušalica zatvorenog tipa koje smo testirali u zadnje vrijeme (npr. Meze 99). Karakter zvuka je sličniji slušalicama otvorenog tipa nego zatvorenog, što je slučaj s ovim modelom, uz prednost da ne smetate nikome oko sebe dok ih slušate. Pri gledanju serija ili filmova pokazalo se kako imaju sasvim solidnu dubinu i volumen u bas području, dok pri slušanju glazbe to nikada ne dolazi u prvi plan. "The Man Machine" od Kraftwerka zvuči odlično. Kroz cijeli spektar ima mnoštvo detalja, odziv je brz, čist ali nikad naporan. Kao što smo već zamijetili bas područje ide duboko, ali nikada nije istaknut u prvi plan ili

da je prenaplašen. Srećom, Denon nije pokleknuo i učinio zvuk umjetno atraktivnim. AH-D5200 slušalice se sasvim dobro slažu i s reprodukcijom rock glazbe. Dovoljno su brze i čvrste da dobro prenesu ritam, a kada treba, imaju i dovoljno čvrstoće da snimku reproduciraju kada je ona nešto grubljeg karaktera. Kada se sve uzme u obzir, Denon je uspio postići da AH-D5200 slušalice zvuče vrlo dobro i ujednačeno sa svim glazbenim materijalima, čak i kada je njihova kvaliteta zapisa niska za razliku od mnogih high-end slušalica koje funkcioniraju samo s jednako kvalitetnim high-end snimkama. Većinu vremena smo ih slušali preko zasebnog D/A pretvarača, odnosno pretpojačala za slušalice, no kada smo ih spojili direktno na laptop ili mobitel nije bilo velikog razočaranja, onoliko koliko su ti uređaji bili sposobni isporučiti Denon je najviše izvukao iz njih.

Zaključak

Denon AH-D5200 su slušalice koje spadaju u višu

kategoriju cijene, ali evidentno je da je puno truda i rada uloženo u dizajn i razvoj ovog proizvoda. Zvuk je vrlo ujednačen kroz cijeli spektar s jasnim karakterom. Detaljan, prostran, brz i bez umjetne atraktivnosti, a pri tom nikad nisu analitične kao što je čest slučaj kod studijskih slušalica. Kvaliteta korištenog materijala i izrade je jako dobra i vrlo su udobne za nositi. Slušalice su dobre za sve namjene osim za korištenje u pokretu jer su za to jednostavno prevelike. Jedini minus kojeg se možemo sjetiti kod ocjenjivanja je njihova nešto veća cijena. Međutim, ako tražite kvalitetne Hi-Fi slušalice i besprijekornu izradu, onda Denon AH-D5200 trebate svakako poslušati. 🎧

DENON AH-D5200

Impedancija

24 Ohm

Osjetljivost

103 dB/mW

Zvučnik

Dinamički (50 mm)

Sustav

Zatvoren

Masa

690 g

Cijena

4.490 kuna

INFO:

Sonus art, tel. 01/4813 025, www.sonusart.hr

Standard za bežične noise-cancelling slušalice

Glavna novost u seriji 2 ovih slušalica je ta što ima podršku za virtualne osobne asistente, Google Assistant, Amazon Alexu i neslužbenu podršku za Apple Siri

piše: **Josip Crnički**

Nakon što je izdana nadogradnja softvera koja je, uz već dostupni Google Assistant, omogućila korištenje Amazon Alexe na test smo dobili Bose QuietComfort 35 II bežične (Bluetooth) slušalice ili skraćeno samo Bose QC35 II. U odnosu na prvu seriju QC35 slušalica iz 2016. godine, glavna novost u seriji 2 je ta što ima poboljšanu funkciju blokade pozadinske buke (noise-cancelling), i koju je moguće podešavati pomoću Bose Connect aplikacije, te ima podršku za virtualne osobne asistente, Google Assistant, Amazon Alexu i neslužbenu podršku za Apple Siri.

Slušalice dolaze s torbicom za prenošenje, audio kabelom (3,5 mm na 2,5 mm) i microUSB kabelom za punjenje. Bose je dao vrlo veliki izbor boja i mogućih kombinacija, pa ako ne želite standardne crne ili srebrne slušalice, moguće je izabrati između 26 boja na pet zamjenjivih dijelova slušalica i u dvije završne obrade. Na sredini desne strane slušalica nalazi se tipka za Bluetooth, a s donje strane nalaze se tipke za pojačavanje, stišavanje i multifunkcijska tipka, kao i indikator baterije i Bluetootha i microUSB utor za punjenje baterije. Na lijevoj strani nalaze se akcijska tipka i utor za 2,5 mm audio kabel. Bose QC35 II se s pametnim telefonom, tabletom ili računalom mogu standar-

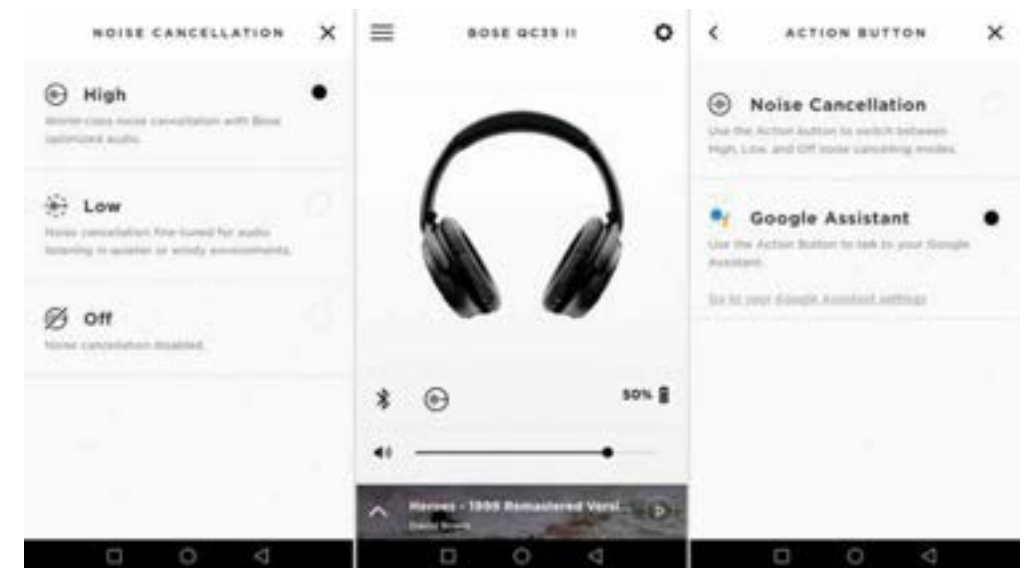
dno povezati putem Bluetootha ili audio kabela, ali za brže povezivanje s Android uređajima ugrađen je i NFC.

Preporučuje se povezivanje putem Bose Connect aplikacije koja je vrlo važna za korištenje QC35 II slušalica jer osim za povezivanje jednih, omogućava povezivanje drugih Bose slušalica i simultanu reprodukciju na obje, ali i cjelokupno podešavanje funkcije blokade pozadinske buke i virtualnih osobnih pomoćnika. Nakon povezivanje, unutar aplikacije potrebno je odrediti funkciju akcijske tipke, tj. hoće li se pomoću nje pozivati Amazon Alexa, Google Assistant ili paliti/gasiti funkcija blokade pozadinske buke. Ako se akcijska tipka

koristi za noise-cancelling, onda se Google Assistant na Androidu i Siri na iPhoneu mogu pozvati pritiskom (2-3 sekunde) multifunkcijske tipke. Također, Bose QC35 II podržava povezivanje dva uređaja u isto vrijeme tako da multifunkcijska tipka služi kao početak reprodukcije (Play) i pauza glazbe te javljanje i prekidanje telefonskog poziva. To znači da kad slušate glazbu preko računala ili tableta, dolazni poziv na mobitel preuzima prioritet, pauzira glazbu na računalu i uspostavlja telefonsku komunikaciju.

Zvuk

Prvi dojam kad čujete vašu omiljenu glazbu preko ovih slušalica je vrlo dobar i uzbudljiv. Karakterizira ih reprodukcija glazbe s vrlo čistim visokim i vrlo detaljnim srednjim tonovima, i ne prenatlaženim, ali dubokim i snažnim bas područjem što kod nekih drugih modela slušalica zna prevladati i degradirati ukupnu kvalitetu reprodukcije. Sve je vrlo dobro balansirano pa se kvaliteta zvuka praktički ne mijenja ovisno o vrsti glazbe, bilo da se radi o klasiци, rocku ili metalu. Iako su slušalice zatvorenog tipa ocrtaivanje glazbene pozornice je široka i prostorna s jasnim ocrtaivanjem glazbenika u dubinu. Veliki plus kod slušanja glazbe definitivno je mogućnost blokade buke (noise-cancelling) što omogućava neometano slušanje u bučnom okruženju na javnom mjestu ili u

uredu. Pri tome se zadržava kvaliteta reprodukcije i detalji koji se izgube i kod puno skupljih slušalica u istom okruženju, ali bez noise-cancelling funkcije.

Zaključak

Na kraju testa možemo utvrditi da je ovim slušalicama teško naći neku zamjerku. Uz podršku za virtualne osobne asistente (Amazon Alexa, Google Assistant), najbolju regulaciju blokade pozadinske buke (noise-cancelling), malu masu (samo 235 grama), osjećaj ugodne pri dužem nošenju, bateriju koja traje do 20 sati ili čak 40 sati kad su spojene žičano, dizajn slušalice prilagodljiv korisniku, i svakako, kvalitetnu reprodukciju

ju zvuka, čine Bose QuietComfort 35 II trenutno najkompletnijim proizvodom na tržištu bežičnih (Bluetooth) slušalica te zaslužuju bez suzdržavanja našu ocjenu Best Buy. **hi**

BOSE QC35 II

Tip slušalica:

Naglavne
Bežične (Bluetooth)

Mikrofon:

Da

Noise-cancelling:

Da

Trajanje baterije:

20 sati (bežični rad)

Masa:

235 g.

Cijena:

2.999 kn

INFO:

Se-Mark, tel. 01 4904 888, www.se-mark.hr

AV receiver s podrškom za HEOS, Amazon Alexa i Airplay 2

piše: **Dubravko Toplak**

Tvrka Denon već je godina-ma poznati brand širom svijeta po svojim AV proizvodima i ne treba je posebno predstavljati. Na test smo dobili njihov surround receiver oznake Denon AVR-X2500H, koji spada u niži cjenovni rang surround receivera ali bez obzira na to nudi izuzetno puno. Denonovi receiveri zadnjih godina pokazuju nevjerojatnu zrelost neovisno radi li se o njihovim skupim ili jeftinijim modelima. Od prošle godine u nazivu receivera slovo "W" je zamijenjeno slovom "H" koje označava da receiver ima podršku za Denonov multiroom sustav HEOS. Od 2014. godine Denon je ponudio vlastiti multi-glazbeni sustav naziva HEOS. Samo oda-

Može se jednostavno integrirati u HEOS multiroom audio sustav te pristupiti slušanju glazbe s glazbenih servisa Spotify, Deezer, TIDAL, Napster, itd.

brani surround receiver bili su dio HEOS obitelji do listopada 2016., a od 2017. i 2018. godine, svi surround receiveri imaju podršku za HEOS. U vanjskom dizajnu, Denon nije puno toga mijenjao u zadnje dvije godine na receiveru, pa se tako niti novi model oznake AVR-X2500H ne razlikuje od prethodnika. Denon AVR-X2500H u svakom pogledu izgleda dosta moderno, s dobrim središnjim prikazom funkcija na displayu receivera, te dva uobičajena okrugla rotirajuća gumba (lijevim se odabire ulazni priključci, a veći, desni,

služi za podešavanje ulazno/izlazne razine zvuka). Na prednjem dijelu su samo osnovni priključci: 1 ulaz za slušalice, 1 HDMI, 1 USB 2.0, te priključak za kalibracijski mikrofonski. Stražnja strana receivera je "gotovo" identična zadnjoj strani prošlogodišnjeg modela s raznim AV priključcima - tu su čak 7 HDMI ulaza, te odvojena 2 HDMI monitor izlaza (4K/HDCP 2.2), kao i sasvim pristojan broj analognih ulaza. Pomalo iznenađujuće je da je na novom modelu AVR-X2500H izbačen koaksijalni digitalni ulaz (nije nam jasno

iz kojeg razloga) i RS 232 priključak, a ubačen je ulaz za gramofon, koji ponovno u svijetu dobiva sve više poklonika, te je ovaj ulaz pun pogodak. Novi AVR-X2500H dolazi s dvije dodatne antene za bolje Wi-Fi i Bluetooth bežično povezivanje. Od ostalih karakteristika treba spomenuti da Denon ima ugrađena višekanalna pojačala snage od 7 x 150W na 6 Ohma (95 W na 8 Ohma), koja su sasvim dovoljna za pokretanje i većih surround zvučnih sustava. Ugrađeni su svi napredni surround dekoderi Dolby Atmos, DTS: X i DTS Virtual: X, omogućavajući tako postavke surround zvučnika u kombinaciji 5.1, 5.2.2.,...7.1 itd. Ugrađen je i napredni DSP (Digital Sound Processor) procesor sa četiri jezgre brzine 300 MHz, koji obrađuje preko milijardu operacija u sekundi, pa može bez poteš-

Početni izgled On screen ekrana

Izgled izbornika podešavanja EQ za svaki kanal u surroundu

Izgled automatskog Audyssey kalibracijskog sustava

Tune In internetski radio

koća procesuirati i kontrolirati svaki audio/video signal bez bilo kakvih problema. Ne treba zaboraviti spomenuti da je osim 4K videa, receiver sposoban i za prikaz videa u 4:4:4 Pure modu te da podržava Dolby Vision, HDR10 (High Dynamic Range), HLG (Hybrid Log-Gamma), BT.2020, 21:9 format i 3D. Osim toga, receiver u postavkama nudi podešavanje izlazne slike kroz HDMI. Ponuđene su opcije standard, film, življa slika, streaming, ISF dan, ISF noć, te osobno podešavanje, čime reproduciranu sliku korisnik može dodatno podesiti prema osobnim zahtjevima.

On screen grafički prikaz izbornika gotovo nije mijenjan u odnosu na model od prošle godine. Za to nije niti bilo potrebe jer su izbornici vrlo dobro napravljeni s jasnim natpisima ili dodatnim objašnjenjima. Da bi zvuk dobio potpuni potencijal, obavezno treba na receiveru napraviti automatsku kalibraciju zvuka. Kalibraciju izvodi već poznati i prokušani Audyssey MultEQ XT program. Postupak traži da se minimalno na tri različita mjesta u prostoru postavi kali-

bracijski mikrofonski, kako bi obavio potrebna zvučna mjerenja i na kraju izračunao najbolje performanse zvuka za prostor u kojem su smješteni zvučnici i receiver. Za one koji žele maksimalno optimalan zvuk na više mjesta, mikrofonski se može postaviti čak na 8 različitih pozicija. U manjim prostorima to nije potrebno, dok je u prostorijama većih dimenzija preporučljivo. Kalibracija traje između 15-20 minuta, ovisno na koliko se mjesta postavlja mikrofonski (3 do 8). S receiverom dolazi interesantno kartonsko postolje na koje se postavlja mikrofonski, a ono osigurava da mikrofonski bude u visini uha prilikom kalibracije. Dobiveni rezultati automatske kalibracije vrlo su dobri i nije bilo potrebno dodatno pode-

šavati dobivene parametre. Za one koji žele biti u potpunosti sigurni i dobiti mrvicu bolje zvučne rezultate kalibracije mogu posegnuti za Audyssey MultEQ App aplikacijom preko weba, kako bi "zaronili" u stručne postavke na uređaju sa iOS ili Android operativnim sustavom, te dobiti više podataka i parametara nego što je moguće putem klasične automatske kalibracije. Obzirom da MultEQ app aplikacija ima cijenu oko 150 kn, to će biti dodatni trošak u kojeg će se upustiti samo oni koji žele najbolje zvučne rezultate. No, i bez toga je receiver ponudio izuzetno dobre akustične rezultate u prostoru u kojem je bio smješten. Sedam dostupnih kanala koje nudi receiver može se koristiti na razne načine u surround postavkama, 5.1, 5.1.2, itd. S obzirom na Dolby Atmos ili DTS: X surround dekodere, receiver može isporučiti i visinske kanale ali samo s dva visinska kanala, što je manje od opti-

malno četiri visinska kanala, ali ih je zato lakše instalirati u normalnu dnevnu sobu, što će razveseliti brojne potencijalne korisnike. Mislite li koristiti uobičajeni 5.1 kanalani surround, stražnji centralni zvučnici mogu se iskoristiti za "zonu" 2. U tome je slučaju omogućeno da se u jednoj sobi sluša zvuk u surroundu, a u drugoj sobi zvuk u stereu.

Denon AVR-X2500H može reproducirati audio datoteke WAV, FLAC, ALAC i DSD visoke rezolucije (24 bita / 192 kHz), s brzinom uzorkovanja od 2.8/5.6MHz. Receiver se također može povezati bežično putem DLNA, AirPlaya (uskoro i AirPlaya 2) i Bluetootha na vanjske uređaje. Zahvaljujući već gore spomenutoj HEOS podršci, AVR-X2500H se može jednostavno integrirati u HEOS multiroom audio postavljanje te pristupiti slušanju glazbe sa Spotify, Deezer, TIDAL, Napster, itd. Za to morate pristupiti Denonovoj aplikaciji HEOS koja je dostupna za Android i iOS uređaje putem weba. Nekadašnji radio web tzv. radio vTuner, zamijenjen je s internetskim radijom Tuneln s mnogo boljom kontrolom i preglednijim prikazom. Naslovi se također mogu prenijeti izravno s mobilnog telefona, tableta ili USB memorije na receiver i uživati u glazbi.

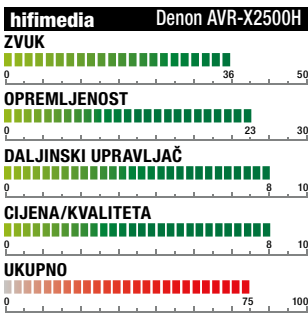
Novost je podrška za Amazonovu Alexa uslugu. Preuzevši putem weba Alexa aplikaciju, treba je postaviti na istu Wi-Fi mrežu kao i HEOS aplikaciju, te ih povezati kako bi mogli glasovno upravljati nekim funkcijama receivera ili nekim vanjskim uređajima. Npr. može se podešavati glasnoća uređaja, upravljati osnovnim funkcijama reprodukcije: stop, reprodukcija, pauza itd., što će receiver učiniti vrlo interesantnim svim onima koji već sada žele budućnost kontrole pomoću glasa u svome domu.

Daljinski upravljač dobro je koncipiran s jasnom podjelom funkcijskih tipki. Iako je dimenzijama malo dugačak, dobro leži u ruci i neće predstavljati neka-kve poteškoće korisniku s upravljanjem svim funkcijama receivera. Jedino je nedostajalo pozadinsko osvjetljenje tipki i nadamo se da će slijedeće godine Denon to uvrstiti i u ovu cjenovnu klasu receivera. Za one koji žele upravljati receiverom putem mobitela ili tableta mogu s web stranica skinuti Denon AVR Remote App aplikaciju. Upravljanjem receiverom putem Denonove aplikacije također radi dobro i nismo naišli na neke probleme tijekom testa.

Zvuk

Iako pripada u niži cjenovni rang Denon AVR-X2500H je zvučnim karakteristikama pokazao da je "veliki" igrač. Kao što se očekivalo, Denon je najbolje reproducirao srednjotonski dio zvučnog spektara, dok visoki tonovi imaju dobru dozu prozračnosti i čistoće. Bas područje je mekanijeg karaktera ali se savršeno uklopio u cjelokupnu zvučnu sliku. Dobra kontrola i dobra brzina, biti će jedno od najjačih karakteristika Denonovog receivera. Stereo baza je također dobra s nešto pliće dubinskom perspektivom zvučne pozornice. Nešto manja zvučna pozornica primjetna je i u surroundu zvuku, a oduševili su nas zadnji surround kanali koji će korisnike ponekada nagnati da se okrenu prema stražnjem zidu, kako

- Denon AVR-X2500H
- ↑ Stereo i surround zvuk
 - ↑ Podržava Dolby Atmos, DTS: X
 - ↑ 4K upscaling
 - ↑ HDR10, HLG i Dolby Vision
 - ↑ Dovoljna snaga pojačala i za veće zvučnike
 - ↑ Amazon Alexa i HEOS integracija
 - ↑ Gramofonski ulaz
 - ↑ Dodatna MultEQ aplikacija
 - ↓ Nema koaksijalnog digitalnog ulaza
 - ↓ Regulacija EQ samo od 63 Hz

bi pogledali od kuda dolazi zvuk iza njih. Bas je u surroundu bio izuzetno dobar za cjenovni rang ovog receivera: brz, precizan i nenametljiv kada to ne treba. Oni koji imaju mogućnost instalacije i visinskih zvučnika za reprodukciju Dolby Atmos ili DTS: X zvuka biti će i više nego zadovoljni dobiveni zvukom, koji će u određenim trenucima (ovisno o materijalu), proširiti doživljaj klasičnog 5.1 surround zvuka.

Zaključak

Denon AVR-X2500H receiver napravio je veliki pomak u odnosu na prošlogodišnje seri-

Model	Denon AVR-X2500H
Surround modovi	
DTS, DTS-ES, DTS 96/24, DTS-HD High Resolution Audio, DTS-HD Master Audio, DTS Neural:X, DTS Express, Neo:6 Cinema	●/●/●/●/●/●/●
Dolby Digital, Dolby Digital Plus, Dolby Surround, Dolby TrueHD, Dolby Atmos	●/●/●/●/●
Automatska kalibracija surround zvuka	●
Prednji A/V	
USB	●
Mikrofonski kalibracijski ulaz	●
HDMI	●
Slušalice	●
Zadnji video	
Kompozitni ulaz / izlaz	2/1
Komponentni (Pr, Pb,Y) ulaz / izlaz	2/1
HDMI ulaz / izlaz	2/
Zadnji audio	
Analogni stereo audio ulaz/izlaz	4/1
Digitalni optički Toslink ulaz /izlaz	2/-
Digitalni koaksijalni ulaz /izlaz	-/-
Gramofonski ulaz	1
Oslali priključci	
Subwoofer izlaz	2
Višekanalni ulaz/izlaz	-
Zvučnički priključci (par)	7
Vrsta zvučničkih priključaka	banana (crno/crvena)
mrežni priključak	●
USB	-
Wi-Fi antena	2
Posebnosti	
D/A pretvarač	● (300 MHz)
DSP - Digital Signal Processing	196-kHz/24-bit
Podesiva frekvencija skretnice	63 Hz / 125 Hz / 250 Hz / 500 Hz / 1 kHz / 2 kHz / 4 kHz / 8 kHz / 16 kHz
Broj ugrađenih pojačala	7
Ostalo	
Ostalo	1106,6 x 732,9 x 68,2 mm
On Screen grafika	●
Osvjetljenje - zatamljenje displeja	●
Pure Audio	●
EQ	●
Dimenzije (širina x visina x dubina)	434 x 167 x 339 mm
Težina (kg)	9.4
Info	www.sonusart.hr
CIJENA	5.250,00 kn

je pri čemu su poboljšane neke bitne značajke. Prije svega se to odnosi na više rezolutni zvuk, koji je sada kompaktan duž cijelog zvučnog spektra i može se ravnopravno nositi sa stereo i surround zvučnim zapisima. Novi AVR-X2500H receiver pruža i sve traženije bežične mogućnosti: HEOS, Amazon Alexa, Airplay 2,

te sve najnovije surround dekorere, a podrška za HDR10 i Dolby Vision reprodukciju videa samo su "šlag" na kraju. U svakom pogledu, Denon AVR-X2500H je ponudio pregršt dobrih karakteristika po prihvatljivoj cijeni, pa ga treba uzeti u najuži krug prilikom kupovine novog surround receivera.

Magnat®

SERIJA QUANTUM 720

QUANTUM 727
6.699,00 kn/par

QUANTUM 725
5.399,00 kn/par

QUANTUM 723
2.999,00 kn/par

QUANTUM 72
1.999,00 kn

QUANTUM 7230 A
3.999,00 kn

VRHUNSKI MULTIMEDIJSKI PLEJER

Profesionalna kvaliteta izrade, intuitivan pristup filmskim i glazbenim kolekcijama s vanjskih ili unutarnjih HDD diskova, stalne nadogradnje i poboljšanja sustava preko interneta, čini sve Zappitine plejere vrlo interesantnima

piše: **Dubravko Toplak**

Vodeći francuski proizvođač 4K multimedijskih plejera naziva Zappiti, sa sjedištem u Parizu, već je nekoliko godina zanimljiv svim potencijalnim kupcima koji u svome domu žele imati kvalitetan multimedijski plejer. Provjerena profesionalna kvaliteta izrade, intuitivan pristup filmskim i glazbenim kolekcijama s vanjskih ili unutarnjih HDD diskova, stalne nadogradnje i poboljšanja sustava preko interneta, čini sve Zappitine plejere vrlo interesantnima. Zappiti trenutno nudi tri nova modela multimedijskih plejera naziva Zappiti Mini 4K HDR, Zappiti One 4K HDR i Zappiti Duo 4K HDR. Na test smo dobili Zappiti One SE 4K HDR multime-

dijski plejer, koji može biti samostalni uređaj ili višenamjenski sustav. U kombinaciji s više uređaja Zappiti One 4K može djelovati i kao server. On nije samo još jedan od bezbroj Android uređaja tržištu, već je dizajniran kao ozbiljan medijski plejer, koji pruža vrhunski doživljaj njegovom vlasniku.

Dimenzijama Zappiti One SE 4K HDR je malo manji od standardnog Blu-ray plejera i lako će se uklopiti u bilo koji kućni AV sustav. Na prednjoj strani uređaja nema nikakvih kontrola plejera nego je u središte smješten veliki LED indikator s logotipom "Z" (svijetli plavičastom svjetlošću, koja se po volji korisnika može uključiti ili isključiti). Sve se radnje i funkcije obavljaju isključivo putem priloženog daljinskog upravljača.

Na lijevoj strani kućišta nalazi se jedan USB 2.0 priključak, čitač SD/MMC kartica i nekoliko ventilacijskih rupa za protok toplog zraka. Treba spomenuti da plejer ima pasivno hladene bez ventilatora što znači da prilikom reprodukcije ne proizvodi nikakve čudne zvukove, koji mogu doći od ventilatora. Na desnoj strani kućišta nalazi se vrlo jednostavan pri-

hvatni sustav s kojim se u uređaj ubacuje HDD disk (tvornički je ugrađen Western Digital Caviar Blue od 320 GB a maksimalno je moguće ugraditi 3.5" HDD do 16 TB). Podržane su sve vrste tradicionalnih formata FAT16 / FAT32 (čitavanje-pisanje), EXT2 / EXT3 (čitavanje-pisanje), NTFS (čitavanje-pisanje), MAC OS / HFS (čitavanje-pisanje), što omogućuje istodobnu kompatibilnost MAC i PC tvrdih diskova. Nije moguće formatirati tvrde diskove preko Zappitia, već se to mora napraviti na računalu. Zadnja strana nudi pregršt AV priključaka: 1 optički i koaksijalni digitalni izlaz, 1 stereo RCA izlaz, 2 USB 2.0 ulaza, 1 USB 3.0, 1 RJ-45 priključak 10/100/1000 Mbps, 1 AV HDMI izlaz, 1 HDMI audio i 1 HDMI ulaz. Kroz HDMI ulaz se čak može i snimati na HDD, ali samo sadržaje koji nisu zaštićeni HDCP-om. Tu su i priključci za dvije antene, koje poboljšavaju bežičnu Wi-Fi povezivost, a podržavaju ove standarde: 802.11a / b / g / n, 802.11ac, 2.4 GHz / 4.900 GHz ~ 5.845 GHz i 5.0 GHz ISM (DLNA standardna podrška 1.5 ili 2.0). Također je podržana i Bluetooth 4.0 bežična komunikacija (npr. za bežičnu tipkovnicu ili miša).

Srce Zappiti One SE 4K HDR čini novi Realtek RTD1295 procesor, koji ima 64-bitnu četverojezgrenu ARM A53 arhitekturu velike snage, memoriju od 1 MB L2 cache, 2 GB DDR4 RAM i 16 GB Flash memorije. Flash memorija (EMMC) osobito je korisna za pohranjivanje velikih 4K filmskih sadržaja, a korisna je i za operacije s više zadataka. Samim ovim impresivnim karakteristikama Zappiti One SE 4K HDR može reproducirati gotovo svaki audio ili video format. Navesti ćemo samo neke. Kompatibilan je s najnovijim video formatima kao što su ISO UHD, 3D BD ISO, BD ISO, BDMV, MKV, 3D MKV, MK3D, MPEG, MPEG, TS, TP, M2TS, VOB, AVI, MOV, MP4, QT, WebM, DVD-ISO, VIDEO_TS, RMVB, RM, DAT, VOB, 3GP, FLV, DAT, AVCHD 2.0 (AVCHD 3D, AVHD Progressive) te video kodovima HEVC, H.265, MVC, AVC, MPEG-2, MPEG-4, VC-1, H.264 / x.264 (do 60p u 1080p i 24p / 20Mb / s u 4K), FLV, XVID, DIVX (iza verzije 4), VP9 HW (do 60p u 4K), itd.. Ponudeno je i većina formata titlova, uključujući SRT (Subrip / vanjski), SUB (MicroDVD) (vanjski), tekst (MKV), SSA / ASS (alfa / MKV podstranica), VobSub (MP4, MKV, SUB / IDX), SMI (Sami), IDX, PGS (ISO UHD, ISO BD, BDMV, M2TS, MKV), DVBSUB (DVB-T, DVB-S, DVB-C). Titlovima se može prilagoditi boju, položaj, veličinu, sinkronizaciju, itd.. što je zaista impresivno.

Zappiti One SE 4K HDR On screen grafički prikaz napravljen je s puno pažnje i truda u rezoluciji od 1080p. Na početnoj stranici nalaze se tri aplikacije: Zappiti Video, Zappiti Music i Zappiti Explorer. Zappiti Video je media plejer, s kojim možete pregledavati i reproducirati sve svoje naslove na HDD-u ili s vanjskih i mrežnih medija za pohranu. Kada se logi-

rate na Zappiti stranicu, Zappiti se zatim brine o svemu što imate pohranjeno na mreži ili diskovima. Identificiraju se filmovi i serije i sve se automatski kategorizira. Filmovi se mogu sortirati pomoću različitih filtara, kao što su datum objavljivanja, ocjena, trajanje itd. Tražilica olakšava pronalaženje filma. Rezultati pretraživanja sortirani su prema naslovu, glumcu, redatelju ili epizodi, itd. Zappiti ima najveću filmsku bazu podataka za multimedijske plejere na svijetu s oko 1.200.000 naslova. Zappiti Music je aplikacija posvećena reprodukciji glazbe pohranjene bilo gdje na vašoj kućnoj ili lokalnoj mreži. Funkcijom Zappiti Music, može se kontrolirati glazbena reprodukcija s pametnog telefona ili tableta (iOS ili Android) putem Zappiti media plejera bez potrebe za televizorom. Zappiti Explorer je File Manager (pretraživač datoteka) s kojime se lako može pretražiti i pokrenuti reprodukcija glazbe, slika i video sadržaja. Međutim, Zappiti Explorer je više nego samo pretraživač datoteka obzirom da pruža mnoge napredne multimedijske značajke i kompletnog sustava za upravljanje datotekama. Prije početka korištenja Zappiti aplikacija, korisnik mora napraviti svoj račun i registrirati uređaj na Zappiti web stranici. Najprije treba priključiti media plejer na Internet putem Wi-Fi ili Ethernet veze, pokrenuti jednu aplikaciju i odabrati jezik. Nakon toga treba sli-

Zappiti One SE 4K HDR koristi Zappiti MagicPixel v2, njihovu najnoviju tehnologiju za poboljšanje kvalitete slike

jediti upute na zaslonu. Korisnici koji nisu koristili Zappiti prije i nemaju Zappiti račun, trebaju kliknuti na "Kreiraj račun sada". Zappiti media plejer ima i funkciju pod nazivom Zappiti Share koja pruža jednostavno rješenje njegovim korisnicima, omogućavajući distribuciju filmova ili videozapisa u cijelom domu (koristi Samba protokol). Da bi se ova mogućnost iskoristila trebat će imati barem još jedan Zappiti multimedijski plejer, npr. Zappiti Mini 4K HDR. On se može postaviti u bilo koju sobu, povezati preko žičane ili bežične Wi-Fi veze i dijeliti sve sadržaje s glavnog uređaja, kao i sa svih vanjskih diskova i to u 4K ili 4K HDR rezoluciji. Istovremeno se može reproducirati video sadržaje u čak 5 različitih prostorija na Zappitijeve plejere. Zappiti One SE 4K HDR radi na Android operativnom sustavu 6.0.1. pa je moguće instalirati mnoštvo audio/video aplikacija, uključujući Netflix, Youtube, Plex, Deezer, Spotify, Facebook, Twitter, ili bilo koju drugu Android aplikaciju.

Zappiti jev One SE 4K HDR daljinski upravljač dimenzijama

nije premalen niti preveliki, pa će većina korisnika vrlo jednostavno kontrolirati sam plejer bez obzira na veličinu ruke. Raspored tipki vrlo je dobro raspoređen, a posebno veseli pozadinsko osvijetljenje svih funkcijskih tipki, pa niti u mrčnim sobama neće biti problema s upravljanjem. Za one najzahtejnije korisnike daljinski upravljač ima i kodove većini poznatih proizvođača TV-a pa se može upravljati osnovnim funkcijama TV. Za korisnike programabilnih daljinskih upravljača, Zappiti ima pristup svim kodovima IR i IP, kao i podršku za kodove za većinu poznatih marki automatizacije, kao npr. Crestron, ProControl, Control4, Philips Pronto, itd.. Zappiti je ponudio i upravljanje plejerom putem virtualnog daljinskog upravljača koje nudi aplikacija Zappiti Media Control 4K za tablete i pametne telefone (iOS i Android).

Slika i zvuk

Reprodukcija slike na Zappiti One SE 4K HDR multimedijskom plejeru je očarala kvalitetom. Oštrina slike bila je odlična s vrlo fluidnom i dinamičnim prirodnim pokretima, koje do sada nismo imali prilike vidjeti niti na jednom testiranom multimedijskom plejeru. Verzija Zappiti MagicPixel

Početni izgled On screen ekrana

Izgled izbornika aplikacija na TV ekranu

Osnovni izgled postavki u Android sustavu

Svi podatci na TV ekranu koje se mogu dobiti prilikom gledanja nekog video materijala

v2 video procesora čini sliku izuzetno naprednom s malo ostatka šuma na njoj, odlične oštirine te izuzetno dobrim upscalingom slike niže rezolucije na neku višu. Ovakva se slika može jedino dobiti na nekim skupljim Blu-ray plejerima. Ono što nas je dodatno razveselilo je da One SE 4K HDR podržava i 3D reprodukciju, pa će s ovim plejerom na svoje doći i svi zaljubljenici 3D video reprodukcije. Iako je za 3D izostala podrška od strane tvrtki, stari 3D materijali ili snimke sa 3D kamera, koji su još uvijek u rukama pojedinih vlasnika i snimaju njima, Zappiti One SE 4K HDR će biti od velike pomoći. HDR snimke su također izuzetno dobro reproducirane u punom sjaju, a svi vlasnici 4K TV biti će i više nego zadovoljni dobivenom slikom.

Zappiti One SE 4K HDR je ponudio i odličan zvuk, koji nismo očekivali od ovog plejera. Reprodukcijske srednjih i visokih tonova je bila fino i precizno reproducirana s naznakom da je zvuk nešto izravniji, odnosno malo pomaknut prema slušatelju. Zvučna pozornica je po dubini nešto plića ali je stereo "efekt" lijevo/desno zaista vrlo dobar. Bas frekvencije su mekanijeg karaktera i s malom dozom pojačanog basa ali to će biti primjetno jedino na većim izlaznim razinama zvuka.

Reprodukcija slike na Zappiti One SE 4K HDR multimedijском plejeru je očarala kvalitetom

Budući da Zappiti One SE 4K HDR podržava reprodukciju gotovo svih višekanalnih surround formata (Dolby Digital, Dolby Digital EX, Dolby Digital Plus, Dolby TrueHD, Dolby Atmos, DTS, DTS-ES, DTS-HD MA, DTS-HD HRA, DTS : X, itd.) i tu su dobiveni odlični zvučni rezultati, slični kao i u stereo modu. Definitivno je korisnicima Zappiti One SE 4K HDR plejera je ponuđena vrhunska kvaliteta zvuka neovisno da li se radi o stereo ili surround zvuku.

Zaključak

Nemoguće je nabrojati sve mogućnosti Zappiti One SE 4K HDR multimedijского plejera, ali one najosnovnije smo ipak uspjeli predočiti. Prednosti Zappiti One SE 4K HDR su višestruke u odnosu na druge dostupne multimedij-

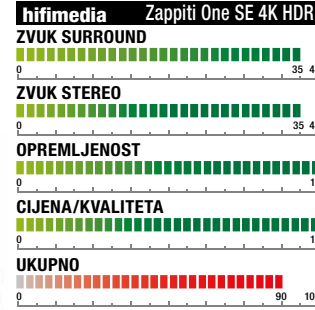
ske plejera na tržištu. Kvaliteta izgradnje, intuitivni On screen grafički prikaz, mnoštvo AV ulaza, povezivost žična/bežična, snimanje kroz HDMI ulaz, manipulacija svim AV sadržajima, zvučne i slikovne mogućnosti, itd.,

samo su neke odlične kvalitete koje ovaj multimedijски plejer nudi. Korisnici koje žele vrhunski multimedijски plejer ne bi ga trebali tražiti negdje drugdje jer Zappiti One SE 4K HDR ima sve što bi bilo koji zahtjevniji korisnik poželio od jednog multimedijского plejera.

Izgled pojedinog naslova filma sa najosnovnijim podatcima

Model	Zappiti One SE 4K HDR
Značajke	
optički digitalni izlaz (TosLink)	1
koaksijalni digitalni izlaz	1
HDMI ulaz	1
HDMI izlaz	1
HDMI izlaz samo za zvuk	1
kompozitni video izlaz	1
Mrežni priključak 10/100/1000 Mbps	1
RCA stereo izlaz	1
IR izlaz	1
USB 2.0	3
USB 3	1
Priključak za Wi-Fi antenu	2
Ladica za prihvatanje 3,5 HDD diska	1
SD/MMC čitač kartica	1
Ostalo	
Dimenzije (širina x visina x dubina)	281 x 50 x 188 mm
Težina (kg)	1.65
Info	www.archus.si, Tel. +386 70 890 0986
CIJENA	349 EUR

- Zappiti One SE 4K HDR
- ↑ Odlična kvaliteta kućišta i unutarnjih komponenti
 - ↑ Integrirani SATA tvrdi disk
 - ↑ Mnoštvo AV ulazno/izlaznih priključaka
 - ↑ Odlična kvaliteta slike
 - ↑ Kvaliteta zvuka kroz HDMI i koaksijalni digitalni izlaz
 - ↑ Kompatibilnost sa HDR
 - ↑ 10-bitna kompatibilnost
 - ↑ Bluetooth i WiFi
 - ↑ 4K HDR podrška
 - ↑ 3D reprodukcija
 - ↑ Izvrsna vrijednost za uloženi novac
 - ↑ Ugrađeni SATA tvrdi disk
 - ↓ Baterije daljinskog upravljača nisu uključene

V-MODA Crossfade 2 Wireless Codex Edition

piše: Josip Crnički

Jedan od uspješnih poslovnih priča na tržištu potrošačke elektronike u zadnje vrijeme je svakako kalifornijska tvrtka V-MODA. Osnovana je 2004. godine od strane profesionalnog DJ-a i producenta Val Koltona s namjerom da tržištu ponudi modnu kolekciju DJ slušalica. Nakon prvobitnog uspjeha, tvrtka je proširila ponudu na komercijalne i audiofilske modele slušalica, a tijekom godina su razvili partnerstvo i s legendarnim proizvođačem glazbenih instrumenata Roland. Tvrtka se prvenstveno ponosi svojim dizajnom za kojeg kažu da je napravljen u Milanu, a da je tehnologija za slušalice stvorena u Japanu.

Kao i većina današnjih proizvođača slušalica V-MODA nudi i Bluetooth modele od kojih ovaj put na testu imamo proizvod oznake Crossfade 2 Wireless Codex Edition.

Kontrole za Bluetooth pove-

zivanje su standardne, tipke se nalaze na desnoj strani, a koriste Qualcomm aptX (za CD kvalitetu zvuka putem Bluetootha), zatim AAC (Advanced Audio Codec) za najbolji zvuk na iOS uređajima i sve zajedno s «univerzalnim» Sub-band Codecom (SBC).

Tipka za povezivanje smještena je na donji dio, dok su tipke za kontrolu zvuka, reprodukcija i poziva smještene na vrh desne strane. Osim Bluetootha, moguće ih je spojiti i kabelom koji dolazi sa slušalicama pa se mogu koristiti i nakon što se baterija isprazni. Također, središnja tipka omogućava pozivanje Google Assistant ili Siri, ovisno o platformi koju koristite. S donje lijeve strane slušalica nalaze se 3,5 mm utor za kabel, a s desne strane i microUSB utor za punjenje baterije. Litijum-ionska baterija ima kapacitet od cca 14 sati korištenja, a za punjenje je potrebno 2,5 sata. Upotrijebljena je njihova nova zvučnica jedinica promjera 50 mm, vrlo su kva-

Bas dominira zvučnom slikom i pri tome je čvrst, dobrog volumena i ide vrlo duboko

TEST BLUETOOTH SLUŠALICA

litetno i atraktivno napravljene kombinirajući metal, kožu i kvalitetnu plastiku, a pri korištenju slušalice vrlo dobro izoliraju od buke u usporedbi s drugim proizvodima koji također nemaju aktivno poništenje buke.

Zvuk

Zvuk ovih slušalica ima vrlo jasan potpis, bas. On dominira zvučnom slikom i pri tome je čvrst, dobrog volumena i ide vrlo duboko. Snimke pop glazbe s naglašenim bas područjem zvuče vrlo atraktivno i moćno. Srednje dio spektra je vrlo čist

i volumeniozan tako da reprodukcija glasa zvuči vrlo prirodno i uvjerljivo. Visokotonski dio spektra je otvoren s puno detalja bez naznake grubosti u tonalitetu. Premda, ovisno o kvaliteti snimke i razini glasnoće, ponekad zna zvučati malo oštro. V-MODA se najbolje snalazi u pop okruženju kada glazba zvuči vrlo zabavno i punog volumena. Albumi Royskoppa, Magnetic Mana ili Roby zvuče odlično, vjerno prenoseći klupsku atmosferu. Također treba reći da se V-MODA odlično snalazi s računalnim igrima te serijama/filmovima,

čiji specijalni efekti dodatno dobivaju na snazi.

Zaključak

Ove slušalice su iznimno kvalitetno napravljene, dobro izoliraju od vanjske buke te omogućavaju vrlo kvalitetno i atraktivno slušanje glazbe i gledanje video zapisa u bežičnom okruženju. Spajanjem slušalica kabelom na kvalitetni AV sustav, V-MODA Crossfade 2 Wireless Codex Edition postaju odličan partner za slušanje popularne glazbe u visokoj rezoluciji kao i veliki izazov hard-core gamerima jer, uzevši

u obzir njihov atraktivni karakter reprodukcije glazbe, nemaju kašnjenja audio signala. **hi**

V-MODA CROSSFADE 2 WIRELESS CODEX EDITION
Tip slušalica: Zatvorene, naglavne, bežične (Bluetooth)
Zvučnik: Dinamički (50 mm)
Impedancija: 32 Ohm
Mikrofon: Da
Trajanje baterije: 14 sati
Masa: 309 g.
Cijena: 2.625 kn
INFO: Sonus art, tel. 01 4813 025, www.sonusart.hr

Audio Technica ATH-S200BT

piše: **Josip Crnićki**

Japanska tvrtka Audio Technica našim čitateljima je dobro poznati proizvođač gramofona i gramofonskih zvučnica, mikrofona te slušalica vrlo širokog spektra namjena i cijena. Ovaj put na test smo odlučili uzeti njihov, cijenom pristupačniji, model Bluetooth slušalica označene ATH-S200BT. Slušalice su u cijelosti naprav-

ljene od plastike, osim što imaju metalni dio koji spaja lijevu i desnu slušalicu, vrlo su lagane (samo 190 g) pa su se pokazale i kao vrlo udobne za korištenje. Povezivanje s pametnim telefonom ili računalom je standardno (pomoću Bluetooth 4.1), a za pametni telefon nije dostupna aplikacija za dodatno podešavanje. Tipke za kontrolu smještene su na donjem dijelu lijeve strane, a osim tipki za kontrolu zvuka i reprodukcije i poziva, te tipke

za paljenje i povezivanje, između je smješten Bluetooth indikator i microUSB utor za punjenje baterije. Bateriji je za punjenje potrebno oko 3 sata, što je dovoljno za 40 sati korištenja uz umjerenu glasnoću slušanja. Nedostatak im je što se zvuk slušalica regulira nezvezano za uređaj s kojeg se pušta glazba pa je slušalice potrebno pojačavati na njima, a ne i na samom telefonu ili računalu. Također, ne postoji utor za kabel pa je Bluetooth jedi-

na opcija za korištenje. Tipke nisu najbolje kvalitete, ali će poslužiti svojoj osnovnoj namjeni.

Zvuk

Zvučna slika koju pružaju ove slušalice je prilično prostrana, te slušač ima osjećaj da su izvodači odmaknuti od njega. Bas područje je solidno čvrsto ali u apsolutnim kriterijima ne ide toliko duboko. Detalja u visokom i srednjem dijelu spektra ima sasvim dovoljno. Općenito zvučna slika je vrlo ujednačena i slušanje generalno ne postaje naporno niti nakon višesatnog korištenja. Audio Technica slušalice se dobro snalaze sa svim kategorijama glazbe podjednako. Teško je izdvojiti posebno dobru, a bome niti posebno lošu karakteristiku.

Zaključak

ATH-S200BT su ugodne slušalice vrlo ujednačene i konstantne reprodukcije kroz cijeli spektar. Za korištenje su ugodne i lagane, u kombinaciji s vrlo razumnom cijenom ukupna ocjena je vrlo solidna, jedini objektivni minus je što ne podržavaju moderni aptX protokol za komunikaciju koji bi vjerojatno omogućio bolje iskorištavanje ugrađenih zvučnih jedinica. **hi**

Tip slušalica: Zatvorene, naglavne, bežične (Bluetooth), **Zvučnik:** Dinamički (40 mm), **Impedancija:** 32 Ohm, **Mikrofon:** Da, **Trajanje baterije:** 40 sati, **Masa:** 190 g., **Cijena:** 499 kn, **INFO:** Sonus art, tel. 01 4813 025, www.sonusart.hr

MusicStyle

GLAZBENI PRILOG ČASOPISA HIFIMEDIA

Aretha Franklin
The Queen Of Soul

1942. - 2018.

Prikaz:
TOM WAITS
Pjesnik tamne strane američkog sna

Razgovor:
AMBROSE AKINMUSIRE
Umjetnikov duh umire kad izgubi znatiželju

Prikaz:
THE BAMBI MOLESTERS
Lokalna priča globalnog značaja

Obljetnica:
BUNEA VISTA SOCIAL CLUB

Recenzije:

Cowboy Junkies, Kurt Vile, Underworld & Iggy Pop, Noname, American Aquarium, The Jayhawks, MewithoutYou, The Band, Behemoth, JeboTon ansambl, Tunng, Nothing, Emma Ruth Rundle, Snail Mail, Paul Weller, Zeal & Ardor, Oh Sees, Dhafer Youssef, Samo Salamon & Howard Levy, John Coltrane, Till Brönner, Dieter Ilg, Elvin Jones i Mimika Orchestra

THE BAMBI MOLESTERS

Lokalna priča globalnog značaja

piše: **Denis Leskovar**

Vijest da The Bambi Molesters od ljeta '18 više ne postoji odjeknula je očekivano bolno. Jednako tako, odluka da grupa The Strange, koju čine "Bambiji" u kombinaciji s Chrisom Eckmanom (i koja je upravo bila dovršila drugi, dugoočekivani album *Echo Chamber*) ipak nastavi djelovati s Daliborom Pavičićem, članovima grupe My Buddy Moose i suradnicima, djeluje utješno, ali ipak...

Ako smo u posljednjih dvadesetak godina svjedočili pojavi 'lokalnog' rock sastava čija je glazba kadra izdržati najstrože globalne kriterije, onda je to (nažalost, *bio*) sisački kvartet The Bambi Molesters. Mnogo je argumenata za takvu konstataciju. Njihove pjesme odavno su ugrađene u *playliste* najboljih specijalističkih radio emisija s obje strane Atlantika. Albumi su im – uz visoke ocjene – recenzirani u renomiranim svjetskim glazbenim i neglazbenim novinama, a tema "Chaotica" (to je valjda već svima poznato) efektno je ugrađena u epizodu Rabid Dog, emitiranu u finalnoj sezoni briljantne serije *Breaking Bad*. Skupini njihovih poštovatelja pripadaju mnogi glazbenici svjetskog renomea: članovi nekadašnjih R.E.M.-a, Peter Buck i Michael Stipe, svojevremeno su ih osobno angažirali kao predgrupu na nekim koncertima europske turneje, najprije 1999., a potom i na još nekim nastupima.

Jedan od njihovih najpostojanijih suradnika je i spomenuti američki glazbenik i prijatelj Chris Eckman, pokretač kultne američke grupe The Walkabouts – jedne od onih koja nije mnogo traga ostavila u domovini ali je osamdesetih i devedesetih ostvarila respektabilnu karijeru gotovo svugdje drugdje, a poglavito na Starom kontinentu. Eckmanov interes za surf-ugodajnost Bambi Molestersa nije se razvio slučajno. U bilješci za album *Travels In The Dustland*, napisao je kako je *dustland* "izmišljeno mjesto koje može funkcionirati kao autentično," te kako kroz pjesme prolaze različiti likovi, a njihovi jedini postojani element je "sâm krajo-lik: beskrajno nebo, otvoreni prostor". Riječ

Kvartet u postavi s dvije blistave gitare (Dalibor Pavičić – Dinko Tomljanović) i agilnom ritam sekcijom (Lada Furlan – Hrvoje Zaborac)

Na projektu *Sonic Bullets: 13 From the Hip*, u ulozi producenta i gostujućeg instrumentalista, pojavljuje se Chris Eckman

je, dakako, o metafori za mitsku Ameriku, posebno za onu kakvu je doživljavaju oni koji u njoj ne obitavaju. Otuda njezina univerzalna poruka: ona se čini privlačnom i globalnoj publici, naviknutoj na njihovo krajnje poetično doživljavanje rock and rolla.

Iako u prividno različitom ključu, slično bi se moglo zaključiti za nedavno ugasli sisački kvartet, a valja još jednom podsjetiti, jer je opet aktualno: prividno različiti svjetovi Eckmana i Bambi Molestersa stopljeni su u zajedničkom projektu The Strange, a zablistali na prvijencu *Nights Of Forgotten Films* (2004) koji pokazuje da su "pravim srastanjem" profitirali i jedni i drugi. Eckman je od hrvatskih surfera primio novu količinu kreativnog adrenalina, a on je njihovoj glazbi dao vokalnu dimenziju otvorivši joj vrata novim svjetovima. Gusta filmska tekstura osigurana je i efektnim producentskim zahvatima Philla Browna (čiji popis ranijih klijenata uključuje imena kao što su Led Zeppelin, Bob Marley i Bryan Ferry). No bez impresivnih pjesama sve bi ostalo na razini teorije.

Kvartet u postavi s dvije blistave gitare (Dalibor Pavičić – Dinko Tomljanović) i agilnom ritam sekcijom (Lada Furlan – Hrvoje Zaborac) osmišljen je i stavljen u pogon 1995. u Sisku, geografski maglovitom i nerijetko sumornom, ali u kreativnom smislu poticajnom gradu, pedesetak kilometara udaljenom od užurbane, katkad neurotične metropole. I to na temeljima jednostavne koncepcije: reanimirati energiju surf-rocka i garažne klasike šezdesetih – ali ne kao neambiciozan i bezličan *cover* sastav, nego razvijanjem, afirmiranjem i obogaćivanjem vlastitog autorskog jezika.

Albumski debi *Dumb Loud Hollow Twang* izlazi 1997. za malu nezavisnu izdavačku kuću "Dirty Old Town", no ubrzo je nestao iz optjecaja. Karijera Bambi Molestersa tek će nakon potpisivanja diskografskog ugovora s etiketom Dancing Bear poprimiti umjetnički serioznije razmjere. Kako je vrijeme odmicalo tako je grupa izvornu *estetiku velikih valova* nadograđivala elementima *americane*, indie-rocka, opskurnog garažnog protopunka šezdesetih i – možda ponajviše – nečim što bismo najjednostavnije mogli označiti sintagmom *morriconeovska* atmosferičnost. Čini se da će, kao i uvijek, otvorenost drugim utjecajima pridonijeti dugovječnosti sastava, i opsegu njihova nesumnjivog utjecaja.

Drugi album *Intensity* potvrdio je sve ocjene njihovog američkog producenta (i autora za surf) Phila Dirta. A te se teze, najkraće, svode na zaključak da je glazba Bambi Molestersa bogata i raskošna na svim razinama: melodijskoj i ritmičnoj, prije svega, ali i na onoj koja instrumentalističkom maštom stvara *slike* – i otuda sve one reference na

The Strange 2018: regrupirani, u novoj postavi

filmsku, na Morriconea i na druga opća mjesta zvukovne nekonvencionalnosti.

Od tada naovamo njihova se karijera odvija stabilno, uzmemo li u obzir kontekst prirodnih ograničenja zadanog žanra – premda su članovi postave uvijek naginjala eklektičnijem pristupu nego što se to (na prvo slušanje) prepoznaje na albumima.

To se odnosi i na projekt *Sonic Bullets: 13 From the Hip*, ali i na album *As The Dark Wave Swells* na kojemu se, u ulozi producen-

dijski album, čini se još dojmljivijim znamo li da je riječ o potpuno 'netrendovskom' žanru koji u globalnim razmjerima funkcionira na marginama scene. Njegujući estetiku potpuno izdvojenu od ostatka komercijalno definirane glazbene industrije, a odražavajući bogatstvo različitih utjecaja, Bambi Molesters mnogo su riskirali ali i puno toga dobili, upisavši se u antologiju domaće suvremene glazbe, bez obzira na stilsko-žanrovske okvire.

Njegujući estetiku potpuno izdvojenu od ostatka komercijalno definirane glazbene industrije i odražavajući bogatstvo različitih utjecaja, Bambi Molesters upisali su se u antologiju domaćeg rocka

ta i gostujućeg instrumentalista, pojavljuje Chris Eckman. Puhači u temi "The Kiss Off" i sjajnoj uvodnoj naslovnoj skladbi, orguljaški premazi Chrisa Cacavasa (iz postave nekadašnjih kulturnih rokera iz osamdesetih, Green On Red), te povremeni Eckmanovov melotron, samo su neki iz arsenala instrumentalističkih i aranžmanskih dekoracija. A one se permanentno pomiču izvan ograničavajućih okvira surf-rocka u smjeru ugodajnih formi, tex-mexa i indie-rocka shvaćenog u najširem terminološkom smislu.

Objavljen u svibnju 2010, *As The Dark Wave Swells* pokazao se posljednjim studijskim poduhvatom benda, ne računajući svježi, uistinu oproštajni projekt s postavom The Strangea. Njihov kontinuirani uspjeh, čak i u etapama u kojima nisu imali stu-

Drugim riječima, u njihovu slučaju očito vrijedi teza da će trajne vrijednosti svjetska scena prepoznati unatoč trenutno isplativim trendovskim skretanjima. To se, malo po malo, ali zapravo stalno tijekom ovih godina potvrđivalo u praksi. U zemlji koja rijetko ili premalo poštuje rock and roll tradiciju izgrađenu prije punka, i koja godinama pati od deficita kvalitetnih rock imena, b(č)endovi kao što je njihov male su ali važne iznimke koje je uvijek bilo vrijedno tretirati s posebnom pažnjom: kao prvorazredne eksponate suvremene domaće kulturne scene.

Dani velikih valova stvar su prošlosti, barem zasad; ono što iza Bambi Molestersa ostaje jedan je od impresivnijih rock and roll kataloga na ovim nemirnim, nikad predvidljivim prostorima.

TOM WAITS:

Pjesnik tamne strane američkog sna

Kreativni proces čini imaginacija, uspomene i noćne more. Sudjelovati u njemu znači da morate razmontirati određene aspekte svijeta koji vas okružuje i potom ih, u mraku, iznova sastaviti. Pjesme ne moraju biti vjerne kronike događanja ili nalikovati novinskim izvještajima. One su poput dima, i kao da iz dima nastaju. - **Tom Waits**

Closing Time
(1973)
★★★★★

The Heart of Saturday Night
(1974)
★★★★★

Nighthawks At The Diner
(1975)
★★★★★

Small Change
(1976)
★★★★★

Foreign Affairs
(1977)
★★★★★

Blue Valentine
(1978)
★★★★★

Heartattack and Vine
(1980)
★★★★★

Kolekciju remasteriranih albuma Toma Waitsa iz razdoblja suradnje s etiketom Asylum čini sedam izdanja, sada dostupnih i u formi 180-gramskog vinila

piše: **Denis Leskovar**

Iako je zasad posljednji studijski album *Bad as Me* objavio u jesen 2011, Tom Waits zadržao je posve pristojnu dozu aktivnosti. Ove (2018) godine sudjeluje u dva igrana filma: *The Ballad of Buster Scruggs* braće Cohen, te u ostvarenju *The Old Man and the Gun* Davida Loweryja; u potpunosti – u istini – toj priči o Forrestu Tuckeru – našao se u ekipi s Robertom Redfordom i Sissy Spacek.

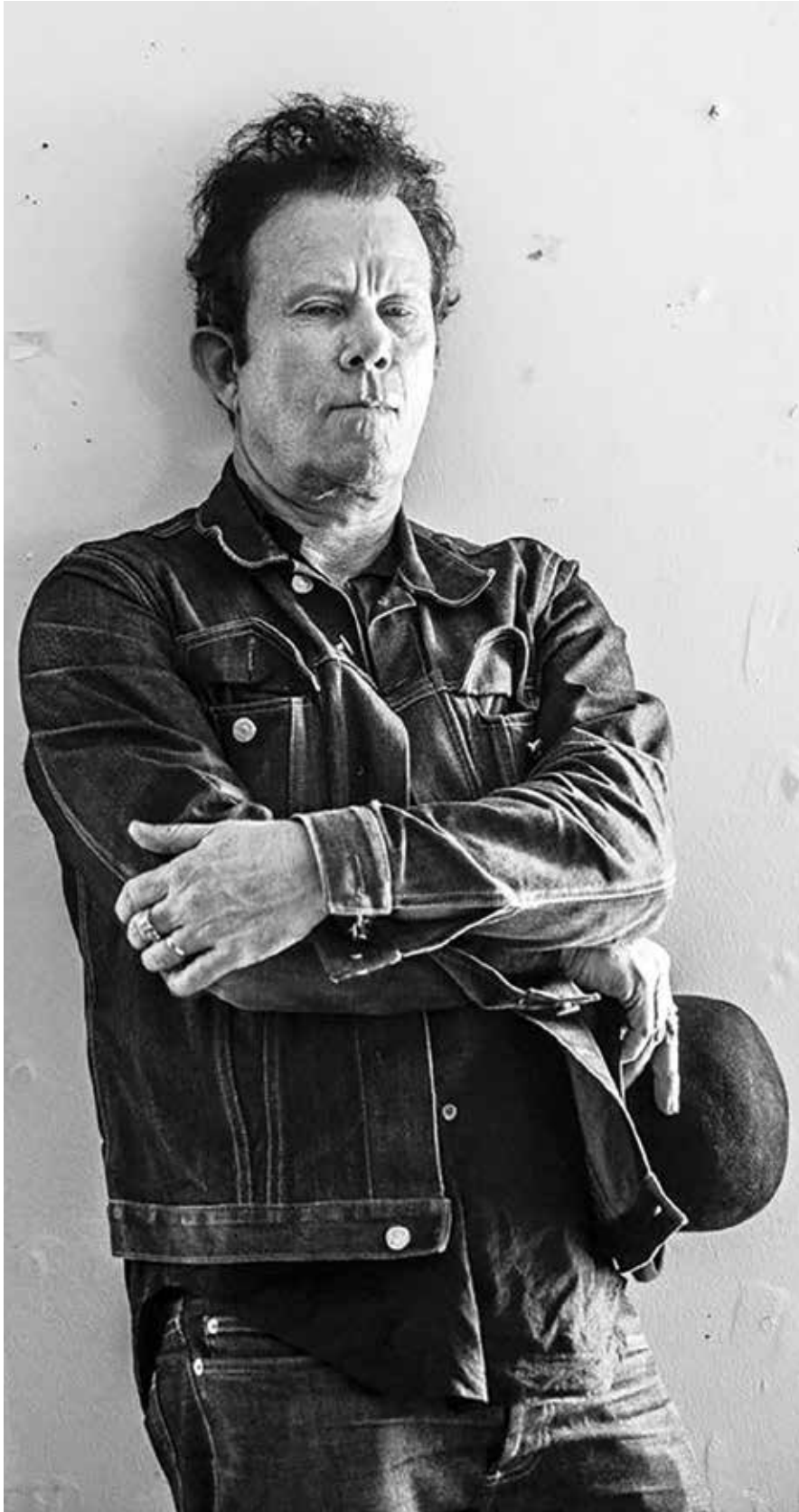
Što se glazbe tiče, utjecajni američki kantautor sudjeluje kao gost na novom albumu gitarista Marca Ribota, *Goodbye Beautiful – Songs of Resistance 1942-2018*. Riječ je o zbirci protestnih pjesama, nastalih kao rezultat otpora u kontekstu posustalog suvremenog društva, bez obzira na to je li riječ o nekadašnjoj fašističkoj Italiji, o previranjima u SAD-u u eri borbe za građanska prava ili pak o suvremenoj, "donaldtrampovskoj" Americi.

Waits je prošloga proljeća učinio još jednu zanimljivu, mnogo intimniju stvar: odabrao je 76 omiljenih pjesama iz svih razdoblja vlastite karijere kreirajući tako svojevrsni umjetnički ID. Sve to dostupno je na *streaming* servisima (Spotify, Apple) kao dodatni mamac dobačen publici u povodu opsežnog i izuzetno vrijednog reizdavačkog poduhvata. Naime, briljantni prvi dio njegove karijere, od 1973-1980, obuhvaćen ugovorom za tada novu i ambicioznu diskografsku kuću Asylum Records (u vlasništvu tada još mladog i još ambicioznijeg menadžera Davida Geffena) sada je remasteriran, sreden uz osobnu Waitsovu pasku i odaslan publici. Naravno, u formatu 180-gramskog vinila i sve manje popularnog ali još uvijek neumrlog CD-a.

Slušajući tih sedam ostvarenja, od *Closing Time* i *The Heart of Saturday Night* do *Blue Valentine* i *Heartattack and Vine*, zanimljivo je, posebno s današnje vremenske distance, još jednom svjedočiti Waitsovoj transformaciji od mladog, folkom nadahnutog kantautora u jednoga od najvećih ekscentrika suvremenog kantautorskog iskaza.

U čemu je *ključ* te transformacije, ako on u Waitsovu slučaju uopće postoji?

Poput Bowieja, premda iz različite kulturološke i žanrovske perspektive, Waits polazi od ideje da je opstanak suvremene glazbe (unatoč posezanjima za različitim izvorima iz prošlosti) nemoguć bez radikalnih pomaka. U tom 'procesu otvaranja' Waitsov stvaralački proces neizostavno dolazi u doticaj s drugim umjetničkim oblicima, poput teatra, filma i književnosti; oni će postati neizostavnim karikama u okruženju njegovog cjelokupnog razvojnog puta koji traje od početka 1970-ih. Ipak, skladba "Ol 55" koja otvara debi

Closing Time — kao i veći dio tog atipičnog, ali nemjerljivo šarmantnog debija, nagovještava nešto drugo. Ona je gotovo je klasičan primjer kalifornijskog kantautorskog rocka s primjesama folk i country-mitologije.

Rođen je 1949. u Pomoni, u Južnoj Kaliforniji, gdje je i odrastao. Sve njegove biografije ističu kako nije riječ o kantautoru čija je izobrazba tekla pod tipičnim utjecajima rock glazbenika iz toga doba. Iako se formirao šezdesetih, nikada, primjerice, nije bio fasciniran s Beatlesima. Nije ga zanimala niti psihodelična rock scena San Francisca koja je tada bila neizostavni dio pop-kulturnog krajolika. Umjesto toga, Thomas Alan Waits inficiran je bluesom, jazzom i beat pjesništvom; upijao je glazbu Franka Sinatre, Raya Charlesa, Randyja Newmana, Milesa Davisa, Georgea Gerswina, Franka Sinatre i Theloniousa Monka. "Moje glazbene utjecaje čine tipovi koji su stari, mrtvi, ili su se nekamo izgubili. Zapravo, to je veoma neskladno, šaroliko društvo koje nekako moram držati na okupu", rekao je u jednom intervjuu.

Počeci njegove karijere vežu se uz klub Troubadour. U tom prestižnom klupskom prostoru, smještenom na Sunset Boulevardu u Los Angelesu, početkom sedamdesetih okupljala se elita kantautorske i rock scene. Joni Mitchell, Jackson Browne, Van Morrison, The Byrds, grupe Love i Eagles — to su samo neka imena čije bi karijere zasigurno poprimile drugačiji tijek da se nisu zatekli upravo ondje, na klupskoj pozornici u Zapadnom Hollywoodu.

Kultni ugled spomenuti klub zaradio je i zahvaljujući tome što su ondje redovito zalazili lovci na talente velikih diskografskih kuća. Waitsa je tako primijetio Herb Cohen, menadžer Franka Zappe, uz čiju je pomoć mladi i ambiciozni početnik mnogo lakše došao do diskografskog ugovora, a potom i do prvog albuma. Na debiju *Closing Time*, ali i na nasljedniku *The Heart Of Saturday Night*, Waits se (kako primjećuje utjecajni kritičar Jon Landau u jednom starom eseju) afirmirao kao "pjesnik početka dana" — točnije, kao bard onoga dijela dana kad se noć pretapa u zoru. "Prošle sam ga večeri prvi puta vidio uživo", napisao je u istom tekstu, objavljenom za časopis Rolling Stone 18. prosinca 1975. "Oduševio me: riječ je o najboljem mogućem utjelovljenju usamljenika. No ispod njegove iznimne autorske i izvođačke sposobnosti, ispod zapanjujuće elokvencije koju ispoljava na pozornici krije se jedan ključni sastojak, odnosno element koji nedostaje u glazbi većine današnjih novih izvođača. A to je *osobnost*", naglašava Landau.

Kao službeno ishodište Waitsove karijere može se, dakle, označiti 1973. godina, kada objavljuje svoj — u glazbenom smislu — najkonvencionalniji album, prvijenac *Closing Time*. No dok su drugi onodobni izvođači iz Los Angelesa u svojim stihovima (kako piše 1987. Bill Flanagan u knjizi intervjuja *Written In My*

Soul) slavili kalifornijske plaže, ocean i blaženstvo potaknuto dimovima marihuane, Waits je pjevao o otrcanim zalagajnicama, o ugodaju prljavih motela i jeftinom alkoholu. Na spomenutom debiju još se uvijek mogu prepoznati njegovi folk korijeni — primjerice, u akustičnim aranžmanima i u čeznutljivim ljubavnim pjesmama kao što su "Martha" i "I Hope That I Don't Fall in Love with You". No, kako su sentimentalni ljubavni doživljaji vremenom postajali oporiji, tako su klavirske balade s okusom bluesa i jazza dolazile u prvi plan. A to se prvi puta dogodilo na albumu *The Heart Of Saturday Night*, još jednom gotovo savršenom i jednako gorkom koktelu s više bluesa i pjesmama kalibra "Fumblin' with the Blues", "New Coat of Paint" i naslovnom temom koja će doživjeti niz reinterpretacija i drugačijih čitanja. Omot albuma izravan je hommage Sinatrinom LP-u *In The Wee Small Hours* (1955).

Činilo se kako su se istovremeno, tijekom ljeta 1974., dva mlada kantautora — Bruce Springsteen i Tom Waits — ravnopravno natjecali za naklonost šire publike s obje strane američke obale, nastavlja Flanagan, vodeći računa o činjenici kako su Springsteenovi početni radovi također prožeti jazzom, soulom i poetičnim folk baladama, te donekle usporedivi s ranim Waitsovim opusom. Bilo je dakle, samo pitanje trenutka tko će prvi od njih dvojice uspostaviti kontakt s masovnim slušateljstvom.

Utrka Waitsa i Springsteena, ako je ikada i postojala, brzo je završila. Bruce se na trećem studijskom projektu *Born To Run* priklonio punokrvnoj, energičnoj rock glazbi na rubu soula, stvarajući novi zvučni zid i promovirajući, kako je to dobro primijetio kritičar Pitchforka, optimizam i vjeru u romantičnu, iskupljujuću snagu rock and rolla. S druge pak strane Waits je, poput mladića u koži pripitog pedesetogodišnjeg lutalice s američkih ulica, nastavio izvoditi hipstersku beat-poeziju na pseudo-koncertnom albumu *Nighthawks At The Diner*, snimljenom koncem srpnja 1975. pred malom probranom publikom u Record Plant studiju u Los Angelesu.

Godine 1976. ponovno otkriva svoje staro oružje, melodiju, zaokruživši vlastiti stil. Estetika albuma *Small Change* oslanjala se na kombinaciju klavir/kontrabas/bubanj, odnosno na formu jazz trija kao optimalnog konteksta za Waitsove neobične skladbe. A one su, tvrdi Landau, zabavne i dirljive istodobno. Bile su staromodne na način koji se teško mogao mjeriti s bilo čime što je pop glazba proizvela do tada. *Small Change* nudi naglašenije reference na njegove literarne heroje. Pjesništvo Allena Ginsberga i Jacka Kerouacka, kao i djela Raymonda Chandlera tek su neke ishodišne točke koje omeđuju, određuju i djelomice modeliraju Waitsove umjetničke namjere.

S glazbene pak strane sve je očitiji utjecaj jazza pedesetih i električnog bluesa. Govoreći

o potonjem, to se posebno odnosi na vokalni stil koji naglašenije duguje izvođačima razbarušenog, oporog, usiljeno grubog i neuglađenog načina pjevanja, poput Howlina Wolfa i Captaina Beefhearta. Waitsove pjesme iz početnog razdoblja stvaralačke faze Landau naziva "ne-baladama", ili "anti-baladama". Oplahnute jazzom i oskudno aranžirane, one su nastanjene bizarnim likovima s ruba grada. S margine društva. Pune su gubitnika koji su se zatekli s druge, mračnije strane američkog sna: pijanci i prostitutke, otkaćenjaci različitih vrsta, ljudi silom prilika zaglavljani u zadimljenim barovima, udaljeni od srednje životne struje u onolikoj mjeri u kojoj je i sâm Waits udaljen od glazbenog *mainstreama*.

Zapravo, na glazbenoj i svakoj drugoj razini on je začudna sinteza konzervativnosti i eksperimenta. Čak i u ranijoj etapi karijere u njegovim se pjesmama miješaju elementi jazz-formi četrdesetih i pedesetih s pomaknutim autorskim postupcima koji iste te forme na određeni način dovode u pitanje. On je autentični sljedbenik prošlosti koji je želi radikalizirati i dotjerati do krajnjih granica slušljivosti — ali u drugom kontekstu i drugačijim kulturološkim uvje-

Na glazbenoj i svakoj drugoj razini Waits je začudna sinteza konzervativnosti i eksperimenta. Čak i u ranijoj etapi karijere u njegovim se pjesmama miješaju elementi jazz-formi četrdesetih i pedesetih s pomaknutim autorskim postupcima koji iste te forme na određeni način dovode u pitanje.

tima. Otuda proizlazi zamjetna doza artificijelnosti u njegovim skladbama — onima od albuma *Small Change* naovamo. Njegov najmanje zanimljiv album iz te stvaralačke faze, *Foreign Affairs* (1977), počinje instrumentalnom temom "Cinny's Waltz", a uključuje duet s Bette Midler "I Never Talk to Strangers", čime se još jednom u praksi potvrdila njegova neiscrpna sklonost crno-bijeloj, staroj Americi Franka Sinatre, bitnika, jazza i antikne holivudske B produkcije.

Izdanja s kraja sedamdesetih, kao što su *Blue Valentine* i *Heartattack And Vine*, još su, doduše, bila prožeta pokojim konvencionalnijim iskazom, što je artikulirao prominentijom ulogom električne gitare u ukupnoj zvuč-

noj slici. No, obrasci su tu da bi se izbjegavali. *Blue Valentine* sadrži izvanserijsku naslovnu temu, te jednako impresivnu baladu "Christmas Card from a Hooker in Minneapolis", melankoličnu odu usamljenosti koja je možda zamišljena kao (po autorovim riječima)"skeč u prvom licu jednine", no u stvarnosti ostavlja dojam kratkog dokumentarnog filma. S druge strane, tema "Jersey Girl" (s *Heartattack And Vine*) postala je, posve očekivano, dio koncertnog repertoara Brucea Springsteena.

Netko je za Jacka Kerouaca napisao da je riječ o "okorjelom konzervativcu iz kojega, poput virusa, izbija instinkt divlje slobode". Slušajući i proučavajući prvih desetak godina karijere njegova sljedbenika Toma Waitsa, sličan se zaključak nameće i u njegovu slučaju. Waits čak i izgledom, i ponašanjem na sceni, podsjeća na likove iz vlastitih pjesama. Ako je on — kako tvrdi beogradski publicist i kritičar Žikica Simić, "veliki, hiperdizajnirani, artifičijelni antiheroj američkog rock and rolla" — to se prije svega odnosi na pozniiji dio karijere. Odnosno, od albuma *Sworishtrambones* iz 1983., prvim ostvarenjem nakon raskida ugovora s Asylumom, kojim započinje nova i druga-

Glas koji ne trpi usporedbe

piše: **Matko Brusač**

U profesionalnom životu Arethe Franklin – slično kao i u privatnom, uostalom – vrhunci i rutine bili su kratki. Ta su kratka razdoblja, međutim, bila toliko intenzivna i produktivna da su preko noći ostavljala neizbrisive tragove u povijesti popa. Recimo, Franklin je u samo jednoj sezoni, 1967./1968., u kombinaciji s čuvenim producentom Atlantic Recordsa Jerryjem Wexlerom, učinila soul glazbu sastavnim elementom moderne američke kulture. Ali stvari se u njezinom slučaju nikada nisu odvijale glatko. U vrijeme najvećeg vrhunca u karijeri, baš 1968. godine, na pitanje nekog novinara o tome koliko godina ima, Franklin je odgovorila: "Imam dvadeset i šest. Ali osjećam se kao da sam zagazila u šezdeset i petu."

Jer, Franklin se glazbom profesionalno počela baviti već u ranom djetinjstvu. Kao kći

Zahvaljujući ugovoru koji je 1966. godine potpisala za Atlantic Records, Aretha Franklin je do početka sedamdesetih stvorila opus koji je svojom kvalitetom i značajem zacementirao njezin status "kraljice soula"

pastora iz Detroita i majke koja je bila cijenjena gospel-pjevačica, Franklin je u sklopu "gospel karavana" nastupala u jednoj crkvi za drugom, a sekularni transfer obavila je s tek navršenih osamnaest godina – ni manje ni više završila je u New Yorku, na etiketi Columbia Records, i u rukama producenta Johna Hammonda. "Nisam čuo ovako dobar glas još od Billie Holiday", kazao je Hammond kada se Franklin pojavila u Istočnoj 30. ulici između Treće i Druge avenije. Hammond je, dodajmo usput, prije u isti studio doveo, između ostalog, Bessie Smith, Charlieja Christiana i – godinu dana kasnije – Boba Dylana.

Do sredine šezdesetih američko glazbeno tržište bilo je u praksi još uvijek segregirano. Iako je 1942. godine zahvaljujući terminološkoj inventivnosti Jerryja Wexlera kategorija "race music" prevedena u "rhythm and blues", u vrijeme kada je Franklin osvanula u New Yorku određeni su se singlovi i dalje snimali s ciljem ekskluzivne distribucije u crnačkim urbanim središtima. Prvi singl Franklin na Columbiji, "Today I Sing the Blues", završio je tako 1960. godine na prvom mjestu "Hot Rhythm and Blues Seller" ljestvice. Drugim riječima, početak je djelovao vrlo obećavajuće.

Antologijski album sadrži 40 pjesama iz razdoblja suradnje Arethe Franklin s izdavačkom kućom Columbia Records početkom 60-ih, (1960. - 1965.)

1967. godine snima za Atlantic Records prvi album, kritičari se slažu da je na njemu pronašla svoj prepoznatljiv glas

Digitalno remasteriran album s 40 najpopularnijih pjesama Arethe Franklin

Ali uslijedilo je jedno razočarenje za drugim. Da stvari budu gore, ugovor je bio potpisan na šest godina. Mitch Miller, glavni A&R čovjek Columbia Recordsa, odlučio je od Franklin napraviti sofisticiranu crnu pjevačicu za sofisticiranu bijelu publiku. Iz komercijalne perspektive tog vremena takva odluka nije izgledala posve iracionalno – rhythm and blues repertoar zamijenjen je Tin Pan Alley kanonom, rhythm and blues aranžmani orkestralnim i gudačkim ukrašavanjem. Ali velika količina materijala objavljenog na Columbiji zvučala je i zvuči šuplje i beživotno – nimalo crnački, da stvari nazovemo pravim imenom. Osim stjecanja određene glasovne discipline i preciznosti u fraziranju, boravak Franklin na Columbiji bio je uglavnom gubitak vremena i rasipanje mladenačke energije.

Konačno, 1966. godine ugovor s Columbijom joj je istekao i Franklin je potpisala za Atlantic Records. Do početka sedamdesetih, suradjujući s Wexlerom, stvorila je opus koji je svojom kvalitetom i značajem zacementirao njezin status "kraljice soula". Ta joj je ostavština omogućila dugo trajanje i permanentnu relevantnost, neovisno o pojedinačnim rezultatima koji u kasnijim fazama njezine karijere povremeno nisu bili posebno dobri. Na Atlanticu, Wexler ju je vratio u njezino prirodno rhythm and blues stanište, sessione je odradivala u Muscle Shoalsu (Alabama), samopouzdanje i energija počeli su joj se vraćati – razdoblje u njezinoj karijeri između 1967. i 1972. godine obilježeno je komercijalnom dominacijom i izuzetno toplim prijemom publike i kritike. Također, Franklin je bila jedna od prvih soul figura koja je imala luksuz raditi u LP formatu. Njezin prvi album za Atlantic, "I Never Loved a Man the Way I Love You" (1967.) ostaje najbolja ženska ploča u povijesti soula.

Međutim, rok trajanja soula kao jedne od žanrovskih dominanti u američkom popularnoglasbenom životu bio je kratak. U drugoj polovini sedamdesetih na Atlanticu imala je više promašaja nego pogodaka. Godine 1980. epizoda

na Atlanticu bila je završena. Prebacila se na etiketu Arista Records na kojoj je suradnja s producentom Cliveom Davisom, uz određenu količinu stilske heterodoksije, tu i tamo znala uroditi plodom – na primjer, album "Who's Zoomin' Who?" iz 1985. godine. Osim albuma "Rose Is Still a Rose" (1998.) u devedesetima nije napravila gotovo ništa. Njezino posljednje doista interesantno ostvarenje bio je album "Aretha Franklin Sings the Great Diva Classics" iz 2014. godine, paket reinterpretacija komada koje je originalno izveo šareni presjek pjevačica, od Ette James preko Alicije Keys do Adele.

Ali u široj perspektivi sve je to prilično nebitno. Njezino mjesto u pop kanonu bilo je rezervirano istog trenutka kada je zapjevala "What you want, Baby I got..." I to, naravno, glasom koji uporno izmiče ozbiljnom pokušaju verbalnog opisa. Možda je jednostavno dovoljno reći da sličan glas prije Arethe Franklin nismo mogli čuti i da ga vjerojatno nećemo imati priliku čuti niti u budućnosti. 🎵

piše: **Sven Popović**

Fotografija Fidela Castra podno spomenika Abrahama Lincolna. Fidel je netom položio vijenac u podnožju monumentalnog, mramornog kipa. Mali čovjek, kost, krv i meso, stoji u jukstapoziciji s gorostasnim, hladnim, bijelim predsjednikom. Nije slučajno upravo ova slika, ova kompozicija, jedna od prvih slika koju vidimo u "Buena Vista Social Club", kultnom dokumentarcu kultnoga Wima Wendersa iz 1999. Upravo ta fotografija može poslužiti kao jedan od ključeva za interpretaciju odnosa te dvije nacije.

Ali fokusirajmo se na Kubu. Kubu često promatramo kao kakvu egzotičnu zvjerku. Odlučujemo zanemariti dubine i doživljavamo je kao razglednicu, kao jedan jedini kadar prepun preplanulih prodavača banana, gospode koja na terasi kafića igra domino i puši cigare, klasičnih automobila svijetlih boja, šarmantno-oronulih zgrada oguljenih fasada koje su nekoć bile u vedrim i pastelnim bojama. Naravno, i to je Kuba, ali to je samo mali dio tog otoka koji vidimo kroz Wendersove leće. Kuba je u dvadesetom stoljeću prošla kroz mnoga previranja, stariji su se ljudi u devedesetima mogli sjetiti doba republike, to jest predrevolucionarne Kube. Upravo je o takvim ljudima u filmu i riječ. Buena Vista Social Club kolektiv je od dvadesetak kubanskih glazbenika koji su svoj glazbeni vrhunac, tako su barem mnogi mislili, doživjeli četrdesetih i pedesetih godina prošlog stoljeća. U trenutku snimanja albuma i filma neki od njih imaju više od devedeset godina. Neki su rođeni i prije Prvog svjetskog rata. Devedesetih su godina zaboravljeni, nekolicina čak i ne svira. Kolektiv je dobio ime po popularnom havanskom okupljalištu u doba predkomunističke Kube; na početku filma vidimo kako Compay Segundo uz pomoć lokalaca pokušava rekonstruirati gdje se nekoć nalazio klub. Kako je, dakle, došlo do njihovog okupljanja? Nick Gold, jedna od glavnih "njuški" World Circuita, kontaktirala je legendarnog Rya Coodera i Juana de Marcosa Gonzáleza. Ideja je bila složiti svojevrсни *revival* predrevolucionarne kubanske glazbe. Cooder će poslužiti kao producent (svirat će i *slide* gitaru na albumu, njegov sin Joachim bit će jedan od perkusionista), González će poslužiti kao dirigent i lokalni kontakt, onaj koji zna pravu ekipu za to.

A kog je to Juan de Marcos González dovukao da se snimi album? Na scenu stupaju legendarni Compay Segundo (koji u to vrijeme nastoji začeti šesto dijete), "kubanski Nat King Cole", Ibrahim Ferrer ("da nam je bilo stalo do vlasništva, davno bismo bili

20 godina od *revivala* predrevolucionarne kubanske glazbe

Buena Vista Social Club kolektiv je od dvadesetak kubanskih glazbenika koji su svoj glazbeni vrhunac, tako su barem mnogi mislili, doživjeli četrdesetih i pedesetih godina prošlog stoljeća

nestali", kaže u jednom trenutku Ferrer), Rubén González (pijanist koji u trenutku snimanja albuma nije svirao najmanje deset godina, čak je tvrdio da ima artritis dok ga ostatak starih mladića nije nagovorio na suradnju), gitarist i pjevač Eliades Ochoa te Barbarito Torres. Priča s Torresom dosta je zanimljiva. Naime, Cooder je sedamdesetih godina bio na Kubi ponukan muzikom koju je čuo na jednoj kompilacijskoj kaze-ti. Kaže kako nikada nije čuo tako toplu i dobru muziku. Jedan od tih glazbenika bio je Torres koji svira lutnju. Zaista nema smisla nabrajati sve članove kolektiva, svaki je od njih ploču učinio nekoliko nijansi boljom, toplijom i šarenijom. Svaki od njih ima životnu priču koja je njihovu muziku činila toliko prepoznatljivom i privlačnom. Nažalost su rijetki i dan-danas živi.

Ploča je snimana 1996., a izbačena je 1997. Album je snimljen u samo šest dana, a otvara ga "Chan Chan" (koju je napisao i skladao Segundo), svojevrсна vizitka Buena Vista Social Cluba, pjesma koju ste sigurno čuli, makar to ne znate. Kako je riječ o veteranima, album obiluje improvizacijama i spontanošću. Jedan takav primjer je možda najljepša pjesma albuma, "Dos gardenais", s kojom su se Ibrahim Ferrer i Rubén González zagrijavali za snimanje. Coodera je pjesma toliko oduševila da ju je odlučio staviti na album. Kaže da je snimanje zaista bilo opušteno, da se osjećalo bratstvo i da je atmosfera bila genijalna: "*svi smo visili skupa i svaki dan bismo oko dva popodne pili kavu i rum*", kaže. Takav se sentiment zaista osjeti kad preslušavate ovo remek-djelo.

Godina je 1998., kubanska gospoda neprestano ispituje Coodera kad će dogovoriti zajednički nastup. U Amsterdamu i New Yorku su dogovorene svirke. To su ujedno bile i jedine prilike da na istom mjestu čujete apsolutno sve članove Buena Viste. Snimljeni nastupi naprosto su predivni, u nedostatku bolje riječi. Toplina i živost muzike, pogledi koji si članovi kolektiva međusobno upućuju, trenuci kad su izvođači na rubu suza, sve to služi kao dokaz da je riječ o pojedincima koji su, oprostite na klišeju i patetici, živjeli za muziku, koji su je udisali i koji su rođeni s melodijom i ritmom u krvi i kostima. Nekima od njih tada je preostalo svega još nekoliko godina života, ali na snimkama se to ne može otkriti. Neki od ljepših trenutaka dokumentarca snimljeni su upravo u New Yorku. Los *Superabuelos* (superdjedice, kako su ih zvali) šeću Velikom jabukom i dive se nizu blještavih vertikalna i avenijama. U jednom trenutku promatraju izlog dućana. Prepoznaju lutke Charlieja Chaplina i Louisa Armstronga, ali suočeni s figuricama američkih predsjednika, nisu ih u stanju prepoznati (za Clintona

Buena Vista Social Club

Ruben Gonzalez

Omara Portuondo

Ibrahim Ferrer

Buena Vista Social Club at Carnegie Hall (Izdavač: Nonesuch, snimljeno: 01. 07. 1998.)

Compay Segundo

se čak pitaju koji je to muzičar, s obzirom da njegova figurica drži predsjednikov omiljeni instrument: saksofon).

Glazba Buena Vista Social Cluba, njihove priče i njihova nevjerojatna karizma zarazili su čitav svijet, usput popularizirajući kubansku i općenito *world* muziku. Između njihovog koncerta u New Yorku u kultnoj dvorani Carnegie Hall i objave tog albuma, pre-

minuli su Ibrahim Ferrer, Ruben González i Company Segundo. Njihovom smrću nastaje golem vakuum u kubanskoj glazbi, ali moramo shvatiti koliko sreće imamo, koliko je luda slučajnost da su Nick Gold, Ry Cooder i Juan de Marcos González imali taj vizionarski moment zahvaljujući kojemu su, poput kukca u smoli, zarobili nekoliko čarobnih trenutaka i, barem malo, oplemenili svijet. 🇳🇪

Cowboy Junkies

All That Reckoning
(Latent, 2018.)

★★★★☆

Ambijentalni kolaž country balada, oporog bluesa i folk-stilizacija (pojačan urbanim, podzemnim okusom Velvet Undergrounda) nikada im nije osigurao popularnost kakvu kvalitetom zaslužuju, no Cowboy Junkies zaslužuju izdvojen status u pejzažu suvremene glazbe. Čak i danas, tridesetak godina od hipnotizirajućeg remek-djela *The Trinity Session*, albuma snimljenog u crkvi Holy Trinity u centru Toronta, ali namijenjenog posve svjetovnoj, "mislećoj" publici željenoj poetične rock and roll introspekcije. Snimljen nakon dulje (šestogodišnje) diskografske pauze, to – sadržajem i razinom kakvoće – potvrđuje i *All That Reckoning*. Uz rijetke iznimke, njihov je tempo spor, katkad *pogrebno* spor, kao u slučaju uvodne "All That Reckoning, Pt." Iako je riječ o cjelovitoj viziji koja ovisi o doprinosu čitavog sastava – koji autorskim rukopisom većinom opskrbljuje gitarist Michael Timmins – u središtu zvučne slike uvijek je njegova sestra, Margo Timmins. Oko njezine pojave odavno se stvorio svojevrsni kult, ne bez razloga. Njezin prigušeno senzualni, baršunasti vokali s ruba šapata, podjednako efikasno funkcioniraju uronjeni u intimne teme, ali i u pjesmama koje artikuliraju globalne, *larger-than-life*, pa i otvoreno političke probleme. Ovoga puta naglasak je na strani potonjih: na meti je, očekivano, Trumpova Amerika u kojoj, u skladu sa stihovima iz pjesme "The Things We Do to Each Other," "strah nikada nije previše udaljen od mržnje." Sličan se sentiment prepoznaje i u

Noname

Room 25
(samizdat, 2018.)

★★★★☆

Noname, odnosno Fatimah Nyeema Warner, izbacila je 2016. godine debitantski mixtape "Telefone", dočekan u hip-hop krugovima sa zasluženom mješavinom divljenja i hajpa. Klasno uvjetovani intelektualizam, promišljena, ozbiljna lijeva politika, socijalna mekoća, zavodljiva vokalna izvedba i nostalgični potencijal zvučnih podloga – to su bili, otprilike, ključni sastojci koktela koji je mlada čikaška reperica smučkala u svom predstavljanju široj publici. Ali njezin novi album, "Room 25, prava je stvar – poetski i konceptualno posve zaokruženo ostvarenje koje će se u idućih nekoliko mjeseci vjerojatno naći u gornjem domu neizbježnih

glazbeno podjednako intrigantnoj (i sporijoj) "When We Arrive," čije stihove ostavljamo u originalu: *Welcome To the age of dissolution / To the days of death and anger / Old ideas becoming stronger / Welcome*. Glazbeno, Junkies su uvijek balansirali između klasičnog rocka (Neil Young, Lou Reed, Springsteenova Nebraska) i suvremenijih, ledenijih *underground* subverzija; to se posebno prepoznaje u najtvrdijoj temi na albumu, "Sing Me A Song", koja svojom gitarističkom omamljenošću ali i općim ugodajem evocira psihodelične bendove Zapadne obale iz ljeta '67. Revolucija? Da, ali ipak tiha i sa stilom, ako pitate kanadski kvartet.

DENIS LESKOVAR

godišnjih lista najboljih albuma. Sve skupa, jedanaest pjesama, nešto više od pola sata glazbe i impresivna količina pameti i samopouzdanja. Stihovi u stilu "Globalization's scary and fuckin' is fantastic", podbočeni pažljivo raspoređenim neo-soul i jazz stilemima, istovremeno su i najava i potvrda jedne mlade hip-hop karijere koja u budućnosti problema ne bi trebala imati niti sa trajanjem niti sa relevantnošću.

MATKO BRUSAČ

Kurt Vile

Bottle It in
(Matador, 2018.)

★★★★☆

Sedmi solo album Kurta Vilea "Bottle it In" sniman je tri godine, u prolazu, odnosno tijekom Vileova profesionalnog potucanja po američkom kontinentu. Uglavnom, nešto od te kvalitete neusidrenosti prelilo se i na formalne i tematske osobine trinaest pjesama koje čine novi album, a kao zgodan sažetak može poslužiti upravo naslovna pjesma koja prelazi vremensku granicu od osam minuta. Vile je i dalje sklon ekspanzivnom, plutajućem gitarizmu i pažljivom prekopavanju kano- na američke rock glazbe za odrasle, iako je zvuk na "Bottle it In" nešto manje prozračan u odnosu na prethodne uratke – zraka, naravno, ima, ali čini se da nije toliko svjež kao nekada. Ali ova minimalna doza klaustrofobičnosti na neki je način svejedno primjerena. Jer, "Bottle It In" zapravo je kantautorsko zrcaljenje Vileovog ležernog i nepraktičnog psihološkog samoispitivanja ("Cold Was the Wind", "Bassackwards"...), koje namjerno nije izvedeno do kraja. Posrijedi je najintrospektivniji album Vileove karijere, sve skupa nešto slabiji od ranijih radova, ali u kontekstu cjelokupnog opusa može se govoriti o koraku naprijed. Ili barem o pokušaju da se taj korak napravi.

MATKO BRUSAČ

Underworld & Iggy Pop

Teatime Dub Encounters EP
[Caroline International; 2018.]

★★★★☆

Jedan od kumova punk rocka, proto-punk pionir i *enfant terrible* pop muzike, James Newell Osterberg Jr., poznatiji pod svojim *stage nameom* Iggy Pop, u jednom je londonskom hotelu susreo velški elektronski dvojac: Karla Hydea i Ricka Smitha. Ljubitelji partyja njih poznaju pod imenom Underworld. Slučajan susret rezultira EP-om od četiri trake, iako se njihova muzika na neki način susrela već i prije. 1996. Izlazi "Trainspotting", filmska adaptacija istoimenog romana Irvinea Welsha. Popov "Lust for Life" i "Born Slippy .N.UXX" Underworlda fenomenalno su podcrtavali tematiku filma, svaka pjesma na sebi svojevrsan način. Tekst Iggyjeve kompozicije referira se na djela bitničkog gurua Williama S. Burroughsa, a tematizira borbu protiv ovisnosti o heroinu, tako da nije nikakvo iznenađenje što se pjesma našla među izabranim pjesmama za soundtrack. Rejverska, nabrijana techno/trance pjesma Underworlda osmišljena je kao pijani, unutarnji monolog ovisnika o alkoholu i zasigurno je riječ o jednoj od najprepoznatljivijih pjesama elektronske provenijencije, a kako rave scena doživljava svoj komercijalni vrhunac upravo devedesetih godina se i ta je pjesma nekako logično našla svoje mjesto u zvučnoj kulisima filma. EP zgodnog naziva "Teatime Dub Encounters" posjeduje poprilično jednostavan koncept: Iggy slaže svoje stihovlje na sjajno producirane trake Underworlda. Nije da smo očekivali suludu kombinaciju Stoogesa i elektronike. I dok je Underworld isporučio četiri solidne pjesme, zapravo, mjestimice sjajne pjesme koje nažalost upadnu u repetaciju koja je standardna za muziku koju inače rade, ali koja je na ovakvoj vrsti *crossovera* ipak previše, Iggy Pop je taj čiji dijelovi najviše razočaraju. Iggy, naime, u svojoj starosti zvuči kao privilegirani pripadnik neke, nazovimo je tako, intelektualne buržoazije koja se, iz nekog razloga, smatra odmetničkom. Tekstovi ukazuju na to da je izgubio kontakt sa stvarnosti i ekonomskim prilikama mladih. Eventualno dotiču oronule, starije rokere koji s iritantnim podsmijehom promatraju današnju glazbenu scenu. Najbolji trenutak doživljavamo kad Iggy odbaci masku, na trećoj pjesmi "I'll See Big", na kojoj se prisjeća prijatelja koje je imao, koje je izgubio. Iggyjev gorkoslatki *spoken word* savršeno uranja u

The Jayhawks

Back Roads and Abandoned Motels
(Legacy / Menart, 2018.)

★★★★☆

Americana? Alt-country? Country-rock? Nemoguće je pronaći slikovitu manifestaciju tih žanrova od sadržaja albuma *Hollywood Town Hall* i *Tomorrow The Green Grass* koji su ranih (i srednjih) devedesetih potpisali The Jayhawks. U to vrijeme nije ih uništio ni odlazak iz postave Marka Olsona, suosnivača i jednog od dva ključna člana. Kad je bend preuzeo Gary Louris, njihova zlosretna karijera nastavljena je izvrsnim albumom *Sound of Lies* (1997), no onda su nekako posustali iako su, primjerice, *Rainy Day Music* (2003) i pretposljednji *Paging Mr. Proust* (2016) nakrcani gotovo školskim primjerima nadahnutog autorskog rukopisa stare škole – negdje između Neila Younga, Grama Parsonsa, Beatlesa iz poznije etape i *countryficiranih* Stonesa iz faze albuma *Sticky Fingers*. Iako su nedavno primijećeni kao prateći sastav Rayu Daviesu na (ne osobito uspješnoj) dvodijelnoj albumskoj misiji *Americana* (a kako drugačije?), te

Americana Act II, ništa ne može ukazati na njihovu snagu bolje od njih samih. Snimljen u samo dva sessiona, *Back Roads and Abandoned Motels* koncipiran je – uz dvije iznimke – od pjesama koje je Louris ranije (su)potpisao za druge izvođače – u rasponu od Dixie Chicks i Jakoba Dylana do manje poznate ali preporučljive nešvilске country-rock grupe The Wild Feathers. Aranžirana kao savršeno elegantni country-soul stare škole, uvodna "Come Cryin' To Me" (izvorno uvrštena na prvijenac Natalie Maines, *Mother*) zvuči kao blaga stilska diverzija; njezinu lepršavost ovdje pojačava sugestivan vokal klavijaturistice Karen Grothberg. No, već ih je iduća, "Everybody Knows" (ovoga puta s ploče Dixie Chicks *Taking The Long Way*) zatekla na poznatom terenu, uz perfektne vokalne harmonije i opuštenu sjetu karakterističnu za radove grupe Poco i ranih Eaglesa. Vrhunac albuma je neodoljiva, savršeno konstruirana, hipersenzibilna balada o svršetku "Gonna Be A Darkness" koju je Louris napisao s Jakobom Dylanom za seriju *True Blood*. Mjesto za mikrofonom Louris je u dva navrata prepustio i bubnjaru Timu O'Reaganu, što je pojačalo okus demokratske grupe, ne narušivši (upravo suprotno!) homogenost i konzistentnost – kako izvedbenu, tako i autorsku.

DENIS LESKOVAR

more mekih gitara i *syntheva*, dok na ostale tri trake prečesto prelazi u pretenciozno, pompozno trabunjanje koje više nalikuje K+ verziji Jamesa Murphyja (LCD Soundsystem) nego reskim i lucidnim komentarima jednog od posljednjih bogova rock & rolla. "Bells & Circles" krene obećavajuće s paljbom electroduba, Iggy otvara stihovima: "*if I had wings/I wouldn't do anything beautiful and transcendent*", da bi zatim prešla u iritantnu reminiscenciju o zlatnom razdoblju kad se u avionima moglo pušiti. Kad uza sve to doda priču o tome kako je šmrkao kokain i zgodnu stjuardesu žicao broj, jasno vam je da je Iggy u sudačkoj nadoknadi svoje karijere. Underworld svojom avangardnom elektronikom na momente uspije spasiti stvar, ali to nije dovoljno da njihova kolaboracija bude iznadprosječna. Šteta, ovaj sukob raznorodnih titana mogao je biti sjajan da jedan od titana nije postao suviše zadovoljan samim sobom.

SVEN POPOVIĆ

American Aquarium

Things Change
(New West, 2018.)

★★★★☆

Stvari se mijenjaju, doista — American Aquarium (Raleigh, NC) 2012. godine zaigrali su na sve ili ništa, frontmen BJ Barham, odlučio je rock and rollu dati

posljednju priliku, a kao posljedica tog fatalizma nastao je album "Burn.Flicker.Die.", fina kolekcija alt-country pjesama tradicionalnog kroja i tradicionalnih motiva čija je recepcija revitalizirala Barhamovu grupu konstantno rotirajućeg članstva. Pet godina kasnije — u međuvremenu je, 2015., zajedničkim snagama sastavljen osrednji album "Wolves", iduće godine samostalnim podjednako osrednji "Rockingham" — Barham je zreliji, jasno mu je da rock and roll ne spašava život, ali da umjerena konzumacija alkohola, sređena romantična situacija i ozbiljan izdavač, recimo, taj isti život mogu učiniti podnošljivijim. Barham je formom ovladao odavno pa je najveći plus novog albuma, "Things Change", dodatna dubina i jasnoća njegovih tekstova, žanrovski miks autobiografije i inteligentnog socijalnog komentara ("The World Is on Fire", "Tough Folks", "Work Conquers All"...) Ukratko, napokon smo dočekali da usporedba prema kojoj je Barhama nekakva južnjačka varijanta mladog Springsteena do kraja sjedne na svoje mjesto.

MATKO BRUSAČ

Behemoth

I Loved You at Your Darkest
(Nuclear Blast, 2018.)

★★★★☆

Behemoth je oduvijek bio konzistentan metal bend, a u toj kategoriji su mogli i ostati da su odlučili nastaviti hodati po vodi do kraja svoje karijere.

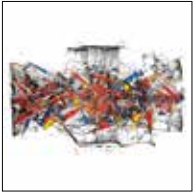
Umjesto toga, nakon petogodišnjeg odsustva tijekom kojega se frontman Nergal borio sa teškim oblikom leukemije, vratili su se prije četiri godine sa instant-klasikom, *The Satanist*. Ono što je kod Behemotha oduvijek bilo najinteresantnije jest začuđujući spoj šunda i smrtno-ozbiljne lirske tematike. Nergal piše pjesme o životu i smrti, bogu i religiji, granicama dobrog i zla, ali njegovi aranžmani i melodije često graniče sa klišejem i osjećajem kojega možete imati dok slušate novi album Weezer a o surfanju i upucavanju curama u Californiji. Sveukupno, to čini Behemoth začuđujuće zabavnim bendom, unatoč tome što je, površinski barem, njihova niša u domeni black/death metala. Za razliku od rodonačelnika njihovog žanra, poput norveških kultnih bendova Emperor, Burzum ili Mayhem, Behemoth ne morate slušati u strogo kontroliranim uvjetima - ne morate biti mentalno i fizički spremni na lavinu podivjelih inkantacija, urlika i nemilosrdnih blast beat bubnjeva. To naravno ne znači da je Behemoth bend koji se ne mora shvatiti ozbiljno. Uostalom, riječ je o bendu čiji frontman citira duh Dioniza - "*boga ekstaze i kaosa, izvora čistog užitka koji dopire dalje od lažnih binarnosti poput zlo/dobro, život/smrt ili ljubav/mržnja*".

Specifikum Behemotha, razlog zašto su i dalje toliko bitni u nevjerovatno kreativno plodnom razdoblju suvremenog metala, za mene bar, leži u toj kontradikciji - Behemoth želi da ih jako ozbiljno shvatite, ali vam pruža glazbu koju možete pustiti na tulumu useljenja. *I Loved You at Your Darkest* ne predstavlja iznimku. Behemoth je i dalje jedan od dinamičnijih bendova suvremene metal scene, a to se na novom albumu i nastavlja. Poljaci koriste puhačke instrumente, gudače, a pjesme imaju puno prostora za disanje. Kompozicijski, *I Loved You at Your Darkest* predstavlja remek-djelo sekvenciranja pjesama. Sve je na svome mjestu, poput akustičnog refrena na Ecclesia Diabolica Catholica ili nezaustavljivih bubnjeva na Bartzabel. Četiri godine nakon svog magnum opusa i remek-djela, Behemoth se vratio na najbolji mogući način - izbacivši album koji ne

MewithoutYou

[Untitled]
(Run for Cover Records, 2018.)

★★★★☆

Rock sastav iz Philadelphije, u zadnje vrijeme epicentra američke gitar-ske muzičke scene, mewithoutYou oduvi-

jek je funkcionirao kao svojevrsni kameleon scene, a dan danas postoje kao jedan od najoriginalnijih i kreativnijih bendova američke alternativne rock scene. Njihov prvi album, u dobroj mjeri koncencionalni [A -> B] Life je, u pozitivnom i negativnom smislu, plod svog vremena. Snimljen 2002., Life je pokazivao tek tragove onoga što će postati glavne odlike izričaja mewithoutYou - kombinaciju oštih i blagih, recitiranih vokalnih dionica Aarona Weissa, nemilosrdne valove buke u gitarskim riffovima i kriптиčne tekstove.

Međutim, tek su njihova sljedeća dva albuma, smatrana klasicima u žanru, *Catch for Us the Foxes* (2004.) i *Brother, Sister* (2006.) zacementirali status mewithoutYou kao jedne od perjanica američkog eksperimentalnog rock svijeta. Weissovi tekstovi bili su prepuni aluzija na filozofiju, apokrifne vedske manuskripte, mitologiju, a borili su se sa temama poput mentalne bolesti, propadanja, gubitka ljubavi i besmisla života. Njihova do dan danas najcjenjenija albuma, spomenuti *Catch for Us the Foxes* i

pokušava nadmašiti *The Satanista* (što ionako vjerojatno nije moguće) nego nastoji uokviriti i nadograditi već istančani stilski izražaj jednog od najboljih metal bendova današnjice.

LUKA KOSTIĆ

JeboTon ansambl

Širi ljubav ili šuti
[samizdat; 2018.]

★★★★☆

Možda ste, šećući se Cvjetnim trgom, naišli na gomilicu veselih i mladih momaka kako sviraju krajnje iskrenu, zaigranu i zabavnu muziku. Svi pjevaju, svi sviraju (uz gitare tu se znaju naći i harmonika, gudači i limeni puhači), svi lupaju po nečemu. Dobro to

Brother, Sister počinju sa "why burn, poor and lonely?", a završavaju sa bolno iskrenim "I do not exist". Međutim, njihovo "kameleonstvo" je tu tek počinjalo - u sljedećih deset godina izbacili su tri albuma u kojima meandriraju između gotovo nedestiliranog indie-folka u akustičnom *It's All Crazy! It's All False! It's All a Dream! It's Alright*, nešto konvencionalnijeg alt-rocka u konceptualnom *Ten Stories*, pa sve do hibrida post-punka i njihovog ranijeg post-hardcore zvuka u *Pale Horses*. I, ukoliko je bilo pošteno reći da je njihov dosadašnji opus savršeno destiliran

unutar sat vremena spomenutih *Pale Horses*, ne bi bilo nepošteno reći da su sa svojim najnovijim, neimenovanim albumom, dosegli logički konac svoje karijere. [Untitled] je, po samoj svojoj naravi, notorno težak album za reprezentiranje u pisanom obliku, govori li o klasičnim zahvatima muzičke kritike (kompozicije, ton, tekstovi) ili o nešto subjektivnijem dojmu. [Untitled] je, bez previše okolišanja, album koji teži ne samo katarzi nego sublimnom - onom neopisivnom osjećaju ekstaze i pročišćenja koji se opire svakom opisu i čija sama narav ne dopušta njego-

vo prenošenje u bilo kakav diskurs, bio on kritički ili osobni.

MewithoutYou je bend koji je oduvijek istovremeno radio muziku za glavu kao i za srce i nigdje to nije vidljivije nego na 12 pjesama sa njihovog najnovijeg albuma. Od neumoljivog zvučnog napada uvodne 9:27A.M, 7/29, preko sporog sludge marširanja predivne Julia (or: 'Holy to the LORD' on the Bells of Horses), pa sve do klaustrofobične i daleko najdisonantnije pjesme u njihovoj karijeri, Michael, Row Your Boat Ashore, nastale na temelju devetnaestotjetnih crnačkih gospela o odbjeglih robovima sa područja Konfederacije u Američkom građanskom ratu. Ukoliko jedna riječ može najbliže opisati zvučnu paletu albuma onda bi to upravo bila disonanca. Iako mewithoutYou i dalje koriste relativno konvencionalne rock instrumente, i unatoč tome što pjesme i dalje imaju dozu melodije, [Untitled] je u svojoj srži zagonetan, disonantan i ezoteričan, u mjeri u kojoj jedan rock album to može biti.

Ono što je jednako impresivno je nevjerovatna lakoća kojom mewithoutYou izbacuju relevantne i kreativno pulsirajuće albume, čak i nakon gotovo 20 godina karijere. Neki bendovi potroše svoj izražajni elan nakon nekoliko albuma, a mewithoutYou i nakon dva desetljeća imaju jednako toga za reći kao i 2002. Aaron Weiss na zadnjem stihu umirujuće, ambijentalne, Break on Through (To the Other Side) [Pt 2] pjeva "someday I'll find me". Možda i hoće, ali teško mi je oteti se dojmu da se tisuće obožavatelja, koji u njegovim tekstovima i pjesmama pronalaze utočište od tuge, usamljenosti i izgubljenosti, nada kako taj dan neće doći tako brzo.

LUKA KOSTIĆ

koliko god to naivno i hipijevski smiješno zvučalo, šire ljubav (kao što sam naslov albuma kaže) i veselje. Album je sniman kod Roka Crniča (najpoznatijeg po angažmanu u malo-prije spomenutom Porto Morto), a miksa li su ga i Roko i sad već skoro pa kultni Hrvoje Nikšić zvan Nikša iz studija Kramasonik. Cilj? Uхватiti atmosferu njihovih uličnih svirk. "Širi ljubav ili šuti" sastoji se od trinaest pjesama, tri originalnih, ostalih deset pripada bendovima JeboTon kolektiva, koje rijetko kad (zapravo, u jednoj instanci) traju dulje od tri minute. Napomena: JeboTon ansambl nemojte slušati ako od muzike tražite jedino teške teme i nevjerovatno kompleksne strukture pjesama, izbjegnite album u širokom, ZAISTA ŠIROKOM luku. Muzika na "Širi ljubav ili šuti" bavi se, kao što se dalo naslutiti, kvintesenčijalnim trenucima adolescencije i (produžene) post-adolescencije u Zagrebu, ali i općenito post-jugoslavenskom kulturnom područ-

ju. Dakle, naići ćemo na skitnje gradom, doček zore pred famoznom Medikom, povratku kući pješice, mamurluk naslagan na dugi niz mamurluka, policijske pretrese, izgubljene ljubavi, izgubljenost u sadašnjosti i zabrinutost zbog budućnosti, sjećanja na prijatelje kojih više nema i sve stvari koje vas podsjećaju zašto je dobro biti mlad i okružen čudesima. Kompozicije su im jednostavne, tu su gitare, udaraljke i zvorsko pjevanje kao najistureniji elementi pjesama, zatim gudači i limeni puhači koji jako dobro podebljaju svaku pjesmu i u konačnici Slamnigov bas koji sve to nekako drži skupa. Album spaja više poetika, gdje je svaki bend jedan vektor, a album i pjesma koje taj album čine niz su vektora koji su samo na površini raznorodni. Spaja ih ono najbitnije: nekoliko dobrih priča i nekoliko dobrih ljudi, ljudi čiji je cilj zabavljati se, usput zabaviti vas i dobro se zafrkavati.

SVEN POPOVIĆ

Emma Ruth Rundle

On Dark Horses
(Sargent House, 2018.)

★★★★☆

Emma Ruth Rundle, američka pjevačica i multi-instrumentalistica, iskočila je iz mutnih voda alternativne scene sa svojim drugim studijskim albumom. Marked for Death je u 2016. postao hit, nošen usmenom predajom superlativa i gurnuo Rundle prema bučnijim mjestima američke rock scene. Rundle, koja je inače pjevačica američkog alt-rock/shoega-ze benda Marriages, je na Marked for Death zaokružila album sa sjetnim pjesmama o boli, nestajanju i gubitku ljubavi, a njen višeslojan, mnogobojan glas u kombinaciji sa ogoljenim aranžmanima akustične gitare i bijesa raznih distorziranih efekata osvojio je publiku.

Njen najnoviji album, On Dark Horses, ne mijenja paradigmu u radikalnom smislu, ali je osjetan drugačiji pristup, ukoliko ne u kompoziciji ili tehnici, onda u samoj namjeri pjesama i atmosfera koje stvara ju. Sveukupni ugođaj je, u svakom slučaju, drugačiji, makar i na prvo slušanje. Gdje su prije aranžmani bili prepuni ekspanziv-

nih reverb efekata, pulsirajućih gitara i nelinearnih struktura pjesama, ovdje su nešto direktniji, topliji. Gdje je nekada Rundle uživala u gotovo stopostotnom mraku vlastitih mentalnih tjeskoba, sada se navire tračak svjetla. Naravno, riječ je o relativnim terminima – sveukupna atmosfera na On Dark Horses i dalje ostaje prigušena, svjetla, čak bi se moglo reći i mračna, pogotovo u odnosu na neke od direktnijih srednjostrujnih gitarskih albuma današnjice.

Prije svega, Rundle je majstor suptilnih postupaka – jedan pravovremeni

ni arpeggio, nekoliko tonova utoljenjih u reverb, tu i tamo – tišina. Njeni kompozicijski talenti su zavidni, ali oni blijede pokraj njene mogućnosti da oblikuje pjesmo kao micanje, kao protok zvuka kroz vrijeme. Istina je, On Dark Horses je mračan, sjetan i usporen album. Međutim, nedaite se zavarati, to nije album samo za slušanje uz kišu, ili na slušalicama dok pokraj vas prolaze stari vlakovi. Riječ je o suptilno oblikovanoj atmosferi u osam tihih, ali i moćnih pjesama.

LUKA KOSTIĆ

Tunng

Songs You Make At Night
(Full Time Hobby, 2018.)

★★★★☆

Tunng su u Londonu 2003 osnovali Mike Lindsay i Sam Genders, pokušavajući objediniti dvije naoko nepomirljive estetike: elektroničke postupke i britansku folk i kantautorsku tradiciju. Elementi tog novog, hibridnog podžanra, nezgrapno obilježenog terminom folktronica (ili future folk), razasuti su u opusima ne samo Tunnga, nego i kantautorice Beth Orton, na bestselleru Davida Graya *White Ladder*, u stvaralaštvu Goldfrappa, Laure Veirs i (uz ostale) njujorškog dua The Books – no Tunng su gotovo školski primjer. Genders je nakon trećeg albuma *Good Arrows* napustio postavu i razvio karijeru pod novom 'etiketom' (Diagrams), a matičnoj grupi priključio se 2018, u vrijeme snimanja novog studijskog projekta *Songs You Make At Night*. Riječ je o njihovom šestom albu-

mu, a zbog prirode nove, revitalizirane postave, on bi se mogao promatrati kao svojevrsni novi početak. Kvaliteta materijala ni ovoga puta nije upitna: Tunng se oslanjaju na tradicionalni način pisanja melodijskih obrazaca, koje potom de-konstruiraju primjenom eksperimentalnijih aranžmanskih rješenja s ishodištima u modernoj 'elektronici.' To se prepoznaje već u singlu "ABOP," koji kombinira plesni beat, akustičnu gitarističku frazu i tipično sanjive vokale na rubu falseta. "Flat" je zasnovana na sličnom konceptu, sintetizirajući jednostavnu, gotovo dječju melodiju, suptilnu akustiku i elektroničku teksturu koja zaziva usporedbe s Kraftwerk. "Dark Heart" počinje snenim akustičnim motivom koji se pretapa u synth-pop vježbu, dok "Crow" svojom konvencionalnijom strukturom u mnogo izraženijoj mjeri slijedi neizbježnog Nicka Drakea. Ima ovdje nekoliko mogućih ustupaka modernoj plesnoj glazbi, no u cjelini, *Songs You Make At Night* je upravo to što označava naslov: kolekcija pristojnih noćnih pjesama uz koje, unatoč rafiniranosti na svim razinama, nije uvijek moguće lako zaspati.

DENIS LESKOVAR

Nothing

Dance on the Blacktop
[Relapse; 2018.]

★★★★☆

Život Domenica Palmera je, u najmanju ruku, uzbudljiv i prožet različitim, često fizičkim traumama. Prvi album, "Guilty of Everything" (2014.), nalazi se u sjeni Palermovog zatvorskog iskustva. Naime, dok je još bio u *hardcore* bendu Horror Show Palermo jednog je tipa ranio nožem. Album je vrlo brzo našao svoju publiku. Riječ je bila o izvrсноj kombinaciji sjetnog, melankoličnog i refleksivnog *shoegazea* i, najjednostavnije rečeno, *punka*. I dok pripadnici *post-hardcore* scene *shoegaze* ukorporiraju tek u nekim kasnijim etapama svoje karijere (Title Fight na albumu "Hyperview" iz 2015., recimo), Domenicu i momcima iz Nothing taj je pristup došao tijekom njihovih samih početaka. Prvi im je album priskrbio status jednog od najuzbudljivijih imena na *shoegaze/slowcore/alt rock*

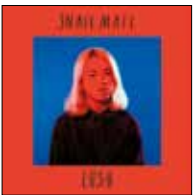
sceni, a s drugim su ga samo potvrdili. "Tired of Tomorrow" (2016.), kao što mu ime govori, nosi sa sobom još teških tema. Palermo je, naime, po izlasku iz zatvora, pretrpio teže fizičke ozljede. Olovni i teški stihovi albuma u jukstapoziciji su sa zvučnim krajolikom koji se uvelike oslanjao na alt rock u vidu Smashing Pumpkinsa i Dinosaur Jr. U tom tonu nastavlja se i treći njihov uradak. "Dance on the Blacktop" (sleng za tučnjavu u zatvorskom dvorištu) producira John Agnello, čovjek koji je producirao albume maloprije spomenute Dinosaur Jr., ali koji je surađivao i s Kurtom Vileom, Screaming Trees, Thurstonom Mooreom i Sonic Youthom, the Kills i the Walkmen, da nabrojimo samo nekolicinu. "Dance on the Blacktop" obilježen je još jednom traumom Domenica Palmera. Naime, frontmenu Nothinga dijagnosticiran je CTE, neurodegenerativna bolest svojstvena ljudima koji su doživjeli više ozljeda glave. Suočavanje s dijagnozom itekako je prisutno na albumu. Kompozicije na albumu su mahom sve teške, spore i moćne. Brane su popucale i slapovi nepodnošljive tuge i egzistencijalnog *angsta* poplavili su sve. Život ne vrijedi ništa, ništa neće biti u redu i najbolje da po cijele dane ležimo i blejimo u strop. Povremeno će neka pjesma zvučati optimistično, poput "You Wind Me Up", i to će sve Agnellova meka i topla produkcija iznimno dobro preneti, ali dovoljno je zagrepsti milimetar ispod površine, ispod leda, nalazi se ocean predivne tuge. Ploča posjeduje i bljeskove Palermove sklonosti apsurdnome, što se možda najbolje čuje na "Us/We/Are" koja funkcionira kao hommage ranom Radioheadu, a može se iščitati kao svojevrsna persiflaža njihovog hita "Creep". Od masivnog zvuka otvarajuće "Zero Day" do epske "The Carpenter's Son" pa sve do završne, bolno ranjive "(Hope) Is Just Another Word with a Hole In It", "Dance on the Blacktop" odličan album, predivno isproduciran, sjajno odsviran, prepun emocija, sjajnih rifova i distorzije. Idealan za umiruće ljeto i prvi jesenji zadah.

SVEN POPOVIĆ

Snail Mail

Lush
[Matador; 2018.]

★★★★☆

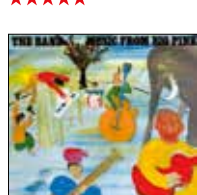
Kad se prisjetim kakvu sam prozu i poeziju stvarao u kasnim tinejdžerskim godinama dođe mi da nabijem glavom o radni stol. Više puta. Isto kad se sjetim u kakvim sam bendovima svirao. Poplavi me nevjerovatan osjećaj srama i nekako mi

The Band

Music From Big Pink (50th Anniversary Edition)
(Capitol, reizdanje, 1968./2018.)

★★★★☆

ljeta (još svježa nakon plodne koncertne i studijske suradnje s Bobom Dylanom) pod novim imenom objavila jedan od najutjecajnijih prvijenaca u povijesti rock glazbe: *Music From Big Pink*.

Na tom epohalnom izdanju (djelomično koncipiranom u glasovitoj kući Big Pink u mještašcu Saugerties u državi New York, a sada oživljenom u obliku raskošno dizajniranog i remasteriranog paketa), The Band će postaviti temelje moderne *americane*. I to 1968, prije točno pola stoljeća.

Od samoga početka Robbie Robertson, Richard Manuel, Rick Danko, Garth Hudson i Levon Helm (svi osim posljednjeg Kanadani!) bili su vođeni neobičnim konceptom: učiniti radikalni otklon od trenutnih rock and roll ekscesa onoga doba – od psihodeličnih eksperimenata, od (pseudo)progresivnih zahvata, jazz fuzija, od dugačkih, tehnički besprijekornih gitarističkih sola, od striktnih bluesmatrica i beskrajnih LSD-improvizacija. Umjesto toga, ostavština The Banda, puna

organskih, ekspertno izvedenih dionica na standardnim i manje standardnim instrumentima (od gitara do antiknih orgulja, harmonike i puhača) i danas funkcionira kao uglazbljena, izbljedlyla crno-bijela razglednica s motivima Amerike kakve nema i kakve nije bilo niti u legendarnoj šezdeset-osmoj.

Opjesmama kalibra "The Weight", "This Wheel's On Fire", "To Kingdom Come" ili pak uzvišenoj, gotovo sakralnoj izvedbi Dylanove "I Shall Be Released" odavno je sve rečeno, no najbolje je to sročio kritičar Greil Marcus u poznatoj studiji *Mystery Train: U preplitanju instrumentalističkih dionica i preciznog ritma, u vokalnoj harmoniji (gdje svaki glas zadržava vlastitu individualnost), te u napola zagubljenim frazama i skrivenim stihovima leži višeznačnost koja silovito otvara novi svijet. U pjesmama grupe The Band prepoznaje se čežnja za domom; one reflektiraju osjećaj izgnanstva koji određuje naše živote.*

U smislu surađivali su Robbie Robertson i Bob Clearmountain koji je, prema Robbiejevim riječima, učinio "sjajan posao", omogućivši da se sada čuju detalji koji su u prijašnjem miksu bili potisnuti ili jedva primjetni. Preporučljivo, daka-ko – uz napomenu da se i bez priloženih bonusa ("Yazoo Street Scandal" je impresivan, ostalo otpada na alternativne verzije..) sasvim lijepo može živjeti. Iznimka je vjerojatno *a capella* verzija "I Shall Be Release", koja je mnogo više od zanimljivog studijskog dokumenta.

DENIS LESKOVAR

bude drago što se na MySpaceu ne može više čuti muzika. Moj je DeviantArt također izgubljen u prostranstvima interneta, samim time je moj sram zatočen u nekolicini zabačenih foldera na mom laptopu. Siguran sam da se Lindsey Jordan, poznatija kao Snail Mail, neće osjećati tako kad se prisjeti svog debitantskog albuma. Razloga za to, svakako, ne bi trebala imati.

S osamnaest godina stekla je neku vrstu kultnog poklonstva, s devetnaest izdaje punokrvni debitantski album "Lush". I o čemu može jedna tinejdžerka pjevati? O onome što svaki tinejdžer jako dobro poznaje: srcobolju i dosadu. Ne postoji veća tuga od tuge koja svojim krakovima obuhvati izmučenu psihu tinejdžera. Svatko od nas se sjeća prvog puta kad mu je slomljeno srce. Lindsey Jordan trenutno se nalazi u toj fazi. Na veliku sreću svih nas koji volimo nepretenciozni, nepatvoreni i prozračni indie rock. Za razliku od mnogih utučenih klinaca s Fenderom, počalom i tonom tuge i bijesa u svojoj prištavoj glavi, Snail Mail je pošlo za rukom snimiti izvrsnu ploču. "Lush" je jednostavan album, njegova snaga leži u iskrenosti s kojom Lindsey pjeva, u tematici s kojom se svatko može povezati i činjenici što ćete, preslušavši nekoliko pjesama, prisjetiti ili čak osjećati kao da vam je opet osamnaest. Kad pjeva o tome kako nika da više neće voljeti nikoga, ona ne kuka, na neki način je sretna što nosi tu povrijeđenost sa sobom. Kao da zna da ako ima sreće da će to nositi cijeli život sa sobom i iz tog "poraza" crpiti snagu za daljnje stvaranje. Zvuk gitare je zvonak, svaki se ton sjajno čuje, glas joj krasi tek tračak grubosti i žestine koji savršeno prenosi njezinu poruku. Pjesme su joj uglavnom mid-tempo, *hookovi* sjajni, mjestimice predivno lijeni, refreni pamtljivi. "Lush" posjeduje sve odlike potrebne za dobar *guitar pop* album. Iskreno, dobro odsvirano i nepretenciozno? Što će vam više? Ako i dalje ne mislite da se album ne isplati poslušati, sjetite se: djevojka još nema pravo konzumirati alko-

hol u SAD, a već se o njoj govori kao jednoj od najvećih nada nezavisne glazbe.

SVEN POPOVIĆ

Zeal & Ardor

Stranger Fruit
[MVKA Music; 2018.]

★★★★☆

Geneza benda Zeal & Ardora poprilično je zanimljiva, ako ne i bizarna. Prije četiri godine Manuel Gagneux je na 4chan, stranici notornu po trolovima i čudacima, postavio upit. Upit je glasio da mu zadaju koja dva naizgled nespojiva žanra da spoji. Odgovor je glasio: *black metal* i "crnačku muziku" (naglasak na gospel). Predznak "*black*" (crno) je jedina zajednička točka. Black metal odlikuju: vrišteći vokali, brzi tempo, jaka distorzija, anti-kršćanski sentiment, paganizam, a poneki bend zabrazdi u vode neo-nacizma i etničke čistoće. Neki pale crkve. Zvuči stereotipno, ali tako je. Gospel je, s druge strane, kršćanska muzika s iznimno snažnim, naglašenim vokalnim linijama, da ne idemo preduboko u detalje. Očito je iznimno povezan s afroameričkom kulturom. Koliko s duhovnosti, toliko s kulturom otpora. Manuel Gagneux, čiji je otac Švicarac, a majka Afroamerikanka, prihvatio je izazov i rezultat je poprilično zanimljiv amalgam naizgled nespojivih elemenata. Iz rasističke jame 4chana, takozvanog analnog otvora interneta, dolazi jedan od najzanimljivijih bendova današnjice. Prvi album "Devil Is Fine", nevjerovatno spaja snagu i duhovnost južnjačkog gospela i *spirituala* te snagu i očaj bluza s *blast beatovima* i tremolo *pickingom black metala*. Savršen odgovor ljudskom šljamu koji zagovara nadmoć bijele race.

Paul Weller

True Meanings
(Parlophone, 2018.)

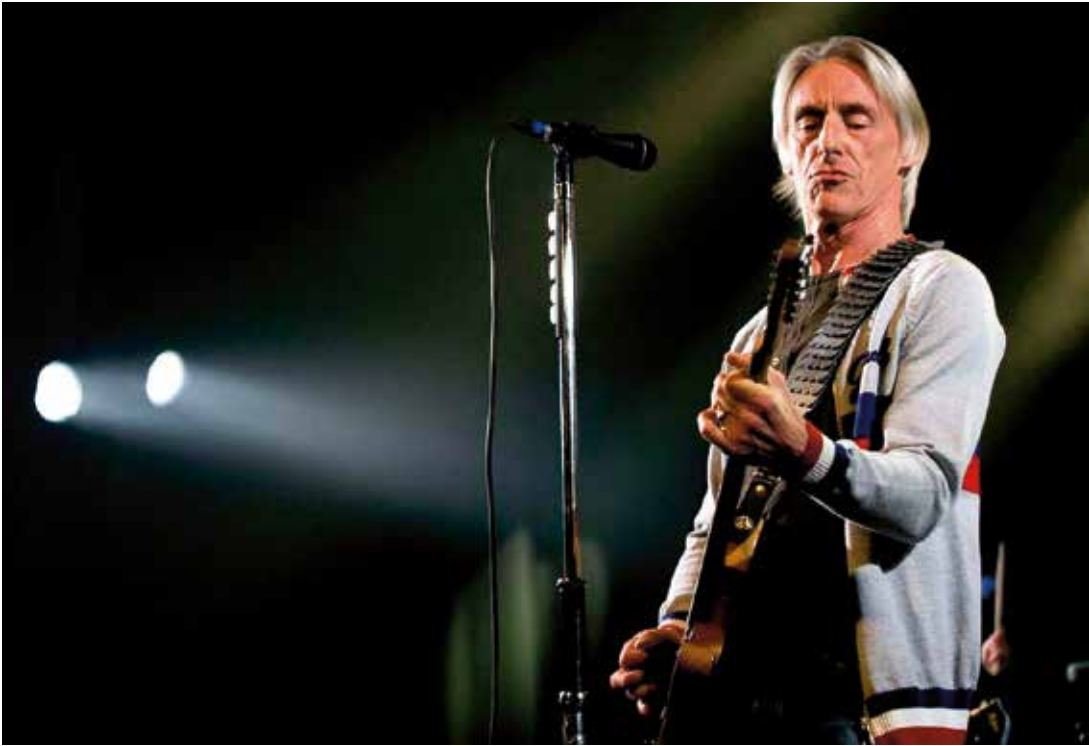
★★★★☆

Na treći (i najbolji) album grupe The Jam, *All Mod Cons* (1978) dvadesetogodišnji Paul Weller uključio je –

posve atipično za agilnu, naelektriziranu new-wave formaciju – sjetnu akustičnu baladu "English Rose." Tijekom samostalne karijere "modfather" je više puta artikulirao svoju sklonost kantautorskoj glazbi ranih 1970-ih (osobito na majstorskom djelu *Wild Wood*), no tek sada, na albumu *True Meanings* njegova fascinacija folk-stilizacijama dobiva definitivnu, cjelovitu potvrdu.

Ranije poznat po britkim socijalnim komentarima, Weller se, općenito, u fazi poslije raspada Style Councila, orijentirao na mirnije, opuštenije, refleksivnije motive, a *True Meanings* stiže u osobito osjetljivom razdoblju: nedavno je napunio šezdesetu, pa je na 14. solo izdanju očito odlučio podvući crtu setom profinjeno aranžiranih, gudačima podvučenih balada na razmeđu folk-tradicije, country-soula stare škole

i onoga što bismo u nedostatku preciznijeg naziva naprosto mogli označiti terminom suvremena akustična glazba.

Uz neke izuzetke, poput uvodne, odlične, soulom protkane "The Soul Searchers",

riječ je o baladama od kojih mnoge – osobito "Glide" i "Aspects" – evociraju Wellerovu staru i višekratno potvrđenu sklonost opusu Nicka Drakea. Kao što primjećuju mnogi, pa i Guardianov kri-

Manuelov lelek, lelek od kojeg ćete se naježiti. Ako niste navikli na *black metal*, počnite s "mekšim" stvarima: "Gravedigger's Chant", "The Hermit", "Ship On Fire", "You Ain't Coming Back", "The Fool" i "Built On Ashes".

SVEN POPOVIĆ

Oh Sees

Smote Reverser
[Castle Face Records; 2018.]

★★★★☆

Teško je održati istu razinu kvalitete kroz dvadeset i jednu godinu i isto toliko albuma. Johnu Dwyeru, kreativnom lideru Oh Seesa (koji su u svojoj dvadesetogodišnjoj karijeri prošli više inkarnacija, više postava i više imena) i vjerovatno najkultnijoj ličnosti suvremenog garažnog rocka, je to uglavnom polazilo za rukom. Kažem "uglavnom" jer nije mu svaki uradak bio izvrstan. Neki su albumi bili naprosto

tičar Dave Simpson (koji logično povlači i paralelu s "English Rose"), nemoguće se oteti dojmu da su gudački aranžmani u tim skladbama nastali kao izravna posveta suradnji Roberta Kirbyja i Nicka Drakea na ploči *Five Leaves Left*, no Weller je, dakako, želio pružiti vlastiti doprinos delikatnom kantautorskom pismu.

Album teče smireno, tiho, poput široke rijeke omeđene zelenilom i gustom šumom, a takva je i glazba: melodiozna, pastoralna, lišena urbane nervoze. Dojam o albumu koji nudi svojevrsno autorovo "svođenje životnih računa" potvrđuje i izbor nekih suradnika. Rod Argent iz grupe *Zombies* sudjeluje (na Hammond orguljama) u spomenutoj "The Soul Searchers". *Guest lista* uključuje i dvojicu zaslužnih folk veterana (Martin Carthy i Danny Thompson), no tu su i drugi gosti od kojih su Noel Gallagher i Erland Cooper iz grupe *Erland & The Carnival* vjerovatno najpoznatiji (razmjerno) suvremenoj rock publici. Posljednjem je, začudo, Weller prepustio ulogu tekstopisca na nekoliko pjesama od kojih je "Wishing Well" vjerovatno najbolja, ali album u cjelini – unatoč nesumnjivom šarmu i toplini – ostavlja donekle nesređen dojam. Njegova rafiniranost, aranžmanska ljepota i introspektivna ugodnost djelovale bi još bolje i potpunije da su neke pjesme autorski domišljatije i melodijski zao-kruženije.

DENIS LESKOVAR

kompozicije pjesama su nekako amorfne. Ploča ima sasvim solidan start s "Sentient Oona" koju krase zanimljive vokalne dionice i fenomenalne bubnjeve (dva su bubnjara) i s frenetičnom "Overthrown" koja ugodno razbija prog rock epopeje. "Smote Reverser" je delirična ploča koja je mogla biti izvršna da je Dwyeru netko rekao da se zauzda. Vrhunac ploče trebala je biti dvanaestominutna "Anthemic Agressor" koja je prepuna svemirskih *snytheva*, trzavih gitarističkih dionica i bubnjarskih bravura, ali se izuzetno brzo razvodni, kao i većina kompozicija na albumu, uostalom. Dwyerova sklonost eksperimentu pohvalna je, svakom novom pločom uspio je dodati nešto novo što je bend odvajalo od gomile, ali čini se da je na "Smote Reverser" bio suviše ambiciozan i trudio se previše toga ugurati u pjesme. Konačni je proizvod relativno nezanimljiva ploča s potencijalom da uživo zvuči odlično. Bilo bi previše reći da je Dwyeru ponestalo ideja ili da nema više što za pokazati. Ostaje pričekati da nemirni Oh Sees izbace novi album. Poznavajući ih, to neće biti dugo.

SVEN POPOVIĆ

UMJETNIKOV DUH UMIRE KAD IZGUBI ZNATIŽELJU

piše: **Davor Hrvoj**

Jedan od najcjenjenijih jazz glazbenika mladeg naraštaja, američki trubač i skladatelj Ambrose Akinmusire je svojim nastupom zaključio ovogodišnji festival Jazz.hr/jesen koji se u organizaciji HDS-a od 17. do 21. listopada održao u Jazz & Cabaret klubu Kontesa. Nastupio je sa svojim stalnim kvartetom u kojem uz njega sviraju pijanist Sam Harris, kontrabasist Harish Raghava i bubnjar Justin Brown. Osim njih na istom festivalu su nastupili Samo Šalamon Trio feat. Howard Levy, Jef Neve Trio, Marcin Wasilewski Trio i Zoran Majstorović trio feat. Joe Locke.

Akinmusire je postao poznatiji 2007. kad je pobijedio na dvama uglednim međunarodnim natjecanjima: Thelonious Monk International

Dolaskom u New York Akinmusire je ostvario koncertne i studijske suradnje s renomiranim glazbenicima. Jedan od njih je Jason Moran s kojim je sudjelovao u zapaženom multimedijalnom projektu "In My Mind: Mont At Town Hall, 1957." Poslije je nastupao i snimao s drugim poznatim jazzistima, među ostalima s Jackom DeJohnetteom, Vinceom Mendozom i Geraldom Claytonom. No, već godinama djeluje i kao vođa vlastitih sastava. Obožava ga publika i kritika. Naime, brzo je osigurao status jednog od najboljih i ušao u elitno društvo jazz majstora. I ove godine kritičari DownBeata proglasili su ga najboljim jazz trubačem na svijetu. Velike pohvale dobio je i od novinara raznih, ne samo glazbenih, novina i časopisa kao što su The Wall Street Journal, Billboard, Village Voice i All Music Guide.

Želio bih, i kad ću biti u sedamdesetim godinama života, biti radoznao, istraživati, njuškati uokolo, provocirati. Ne želim se smiriti jer umjetnikov duh umire kad izgubi znatiželju.

Jazz Competition i Carmine Caruso International Jazz Trumpet Solo Competition. No, to nisu bila njegova prva zapažena pojavljivanja na jazz sceni. Još dok je svirao u školskom ansamblu u Berkeleyu njegovu je nadarenost zapazio slavni alt saksofonist Steve Coleman koji je tamo došao održati glazbenu radionicu. Odmah ga je pozvao da se pridruži njegovom sastavu Five Elements s kojim je ubrzo otišao na europsku turneju i s kojim je 2001. snimio album "Resistance Is Futile". Zahvaljujući svojoj nadarenosti bio je i član Monterey Jazz Festival's Next Generation Jazz Orchestra. Studirao je na Manhattan School of Music i sveučilištu Southern California.

Akinmusire nastupa diljem svijeta, sklada djela za razne ansamble i orkestre, a aktivan je i kao glazbeni pedagog predajući na Thornton School of Music na sveučilištu Southern California. U Zagrebu je, dan nakon koncerta održao glazbenu radionicu na Muzičkoj akademiji.

Njuškalo i provokator

HFM: Steve Coleman je važan za početak vaše karijere, a kad govorimo o svemu što je utjecalo na vaše stvaralaštvo, to me podsjetilo na filozofiju M-Basea koje se držao. Jeste li to naučili od njega ili vas je pozvao u sastav jer ste već imali sličan pogled na glazbu?

Razgovarali smo s Ambroseom Akinmusireom, najboljim jazz trubačem današnjice koji je 21. listopada 2018. nastupio u klubu Kontesa, na festivalu Jazz.hr/jesen.

AA: Kad sam svirao sa Steveom imao sam osamnaest godina. Bilo je sjajno upoznati ga i svirati s njim. Tad sam još bio zelen, nisam imao pojma što radim, niti što želim raditi. No, svakako nisam svirao s njim zato što sam imao jednostran pogled na glazbu. Steve je snažno utjecao na me, ali od tada su i mnogi drugi glazbenici za me postali jednako važni, primjerice Herbie Hancock, Wayne Shorter, Joni Mitchell, Jack DeJohnette. Nastojim biti poput tih glazbenika. Želio bih, i kad ću biti u sedamdesetim godinama života, biti radoznao, istraživati, njuškati uokolo, provocirati. Ne želim se smiriti jer umjetnikov duh umire kad izgubi znatiželju.

HFM: To se osjeća u glazbi za vaš sastav koji je kompaktna cjelina - petorica ili četvorica glazbenika koji sviraju kao jedan. Koliko je važno imati stalne suradnike s kojima možete razvijati svoju glazbu, komunicirati, riskirati, za razliku od sviranja u nekom all star bandu?

AA: Na to se pitanje može odgovoriti na puno načina.

HFM: Navedite ih "samo" četiri!

AA: U redu, ha, ha, ha. Nastojim na okupu zadržati iste glazbenike kako bih s njima mogao svirati sjajnu glazbu. Mi smo doista prijatelji, družimo se, zajedno izlazimo, odlično se slažemo, iskreni smo jedni prema drugima. Možda je to izgubljena karika u jazz glazbi. To je karakteristično za rock i pop, stilove u kojima sastavi godinama sviraju u istim postavama, dok u jazzu svi sviraju u svačijim sastavima jer pokušavaju nešto zaraditi i boje se propustiti bilo koji mogući nastup. No, cool je svirati s glazbenicima koji vjeruju u sastav, koji vjeruju u glazbu i žele duže ostati na okupu. U ovom sastavu zajedno sviramo sedam ili osam godina. S tim glazbenicima odsvirao sam nebrojene nastupe. Uskoro ćemo odsvirati tisućiti. Sjajno je odlično poznavati nekoga s kim sviraš, glazbeno, ali i izvan pozornice. Obožavam ih. To je važno za glazbu.

HFM: Tako je razmišljao i Duke Ellington koji je desetljećima vodio orkestar gotovo bez izmjena u postavi. Zašto volite svirati njegove skladbe?

AA: Ellington je iznimno važan skladatelj i glazbenik. Važan je za jazz glazbenike toga doba, kao ikona, kao netko tko je dobro izgledao, tko je imao karizmu u javnosti.

Nove spoznaje

HFM: Oličenje elegancije.

AA: Elegancija - upravo to! To je puno važnije nego njegov skladateljski doprinos jer kao skladatelj nadahnjivao je samo glazbenike, a kao ikona, glazbenik koji je imao image, nadahnjivao je cjelokupnu kulturu, cjelokupno stanovništvo toga doba. To je najvažnije što se tiče Ellingtona. To je ono što cijenim. Upravo zbog Ellingtona sad ovdje sjedim u odijelu. To treba-

mo promišljati. On je bio jedan od prvih jazzista koji je nosio odijelo i koji je na svojim nastupima izgledao elegantno. Takav je stav imao od početka do kraja.

HFM: Zašto obožavate Joni Mitchell?
 AA: Zato što je opaka glazbenica. Od prvog trenutka kad se pojavila na sceni razotkrivala je svoju dušu. Kroz svoju glazbu razotkriva osobnost, divne i ružne aspekte svoje nutrine, svoj život, i to čini tijekom cjelokupne karijere. Svaki je njezin album drukčiji. Upušta se u rizik. Ona je važna i zbog toga što, iako ju pokušavaju svrstati u pop glazbenicu, uporno odbija to biti. Na suradnju je pozivala jazziste: Charlesa Mingusa, Jacoa Pastoriusa, Waynea Shortera. To je predivno. Uvijek traga za novim spoznajama. Ne treba zane-mariti njezine slike. Još uvijek je aktivna i stvara divnu glazbu. Upravo piše glazbu za balet, slika, a već ima toliko albuma iza sebe. Većina drugih umjetnika u tim godinama poželi predahnuti, odmoriti se. Po svemu sudeći ona još uvijek istražuje. Nekoliko je puta došla na moje nastupe.

HFM: Kao dio publike ili suradnica?
 AA: Bila je u publici. Zanima ju što radim. To je nadahnjujuće. Aktivna je na mnogo razina. Ona je poput Waynea Shortera; oboje su odabrali život umjetnika. Možeš odabrati živjeti uobičajenim životom ili životom umjetnika. Umjetnik će gledati ovaj list papira, ali neće vidjeti list papira nego možda drvo ili more. Oni cijeli život, svaki trenutak u životu, tako gledaju na stvari, riskiraju jer bi ljudi mogli misliti da su ludi, da će biti autsajderi. Poštujem osobe koje su odabrale taj put, poput Waynea Shortera ili Joni Mitchell ili Björk. Zato volim Joni Mitchell i oboža-

Da bi netko bio kreativan umjetnik mora biti inteligentna osoba. Pročitaš li knjigu to ne znači da ćeš doista shvatiti njezinu bit. Uvijek treba raditi na onome što je unutar tebe i probavljati usvojene podatke.

vam raditi to što radim. Takav je bio i Miles Davis koji je neprestano donosio promjene. Mijenjao je izgled, žene, sastav... Neprestano se mijenjao. Mijenjao je umjetnost i išao dalje, pa je ponovno mijenjao umjetnost i išao dalje. Trebamo razmisliti o tome. Bez Joni Mitchell ne bi bilo kantautora. Taj žanr je još uvijek živ, a ona ga je stvorila u šezdesetima. Stvorila je novi glazbeni žanr. Da ništa drugo nije napravila to bi bilo puno. To je nevjerovatno.
HFM: Jeste li vi odlučili poduzeti taj rizik da budete samo umjetnik i ništa drugo?
 AA: Radim na tome. To nije lako, ali sve sam bolji u tome.

Ljepota Blue Notea
HFM: Kako je nastao projekt "In My Mind: Monk at Town Hall, 1959", koji je važan za upoznavanje mlađih naraštaja s Monkovim stvaralaštvom?
 AA: Bilo je to projekt Jasona Morana. Radi se o njegovom tumačenju glazbe zabilježene na albumu "The Thelonious Monk Orchestra at Town Hall". On je pripremio glazbu i predstavio je kroz multimedijalni projekt. Preko projektora su se emitirale autentične Monkove snimke, a bilo je i mnogo toga drugog. Poput multimedijalnog umjetničkog djela. Bilo je sjajno sudjelovati u tom projektu na kojem smo Jason i ja prvi put surađivali.

pohađaju neku jazz instituciju nisu previše pametni, možda samo prikupljaju podatke i na osnovu toga sviraju bez da pokušaju dokučiti njihovu bit, tko su oni doista i kako bi se trebali odnositi prema tim podacima. Da bi netko bio kreativan umjetnik mora biti inteligentna osoba. Pročitaš li knjigu to ne znači da ćeš doista shvatiti njezinu bit. Uvijek treba raditi na onome što je unutar tebe i probavljati usvojene podatke. Posvećen sam svim tim načinima učenja glazbe, ne samo jazza: učenje od starijih glazbenika, iz knjiga, vježbanja, slušanja ploča, odlazaka na koncerte.
HFM: Rekli ste da je jedan od načina učenja slušanje ploča, ali mnogi mladi glazbenici toga nisu svjesni.
 AA: Svi moji kolege to rade. Svaki naraštaj je u zavadi sa sljedećim, s glazbenicima koji dolaze nakon njih. Svi moji prijatelji kupuju i slušaju ploče. Razgovaramo o tome što smo preslušali.
HFM: Blue Note ploče?
 AA: Blue Note ploče, piratska izdanja, ploče koje nisu službeno objavljene.
HFM: Pitam upravo za Blue Note ploče.
 AA: Prije nego sam počeo objavljivati za Blue Note slušao sam sve ploče, još uvijek ih slušam, primjerice Impulse!, Riverside, Prestige. No, za razliku od ostalih, Blue Note je uvijek objavljivao albume glazbenika koji nisu bili toliko popularni, onih koji su bili avangarda, i to je predivno. Nije to bila avangarda kao stil glazbe nego glazbenici čije je djelo bilo ispred vremena, primjerice Andrewa Hilla, čak i Arta Blakeyja u to doba, Buda Powella, Horacea Silvera, Waynea Shortera, Herbiea Nicholisa ili Theloniousa Monka. U tome je uvijek bila ljepota Blue Notea.

ZAGREB
AV SHOW

24.
06.-07.04.2019.

THE
SHOW

Međunarodni sajam Zagreb AV Show u proljeće 2019. godine ugostit će vodeće audio/video distributere i proizvođače iz Hrvatske, Slovenije, Austrije, Italije i Njemačke. Posjetitelje očekuju atraktivne prezentacije, zanimljive radionice i mnogobrojna iznenađenja.

VIDIMO SE NA NAJDUGOVJEČNIJEM SAJMU AUDIO I VIDEO TEHNOLOGIJE NA OVIM PROSTORIMA.

ZAGREB AV SHOW 2019. organizira časopis za AV kulturu hifimedia.

www.hifimedia.hr
|
www.zgavshow.com

Samo Salamon & Howard Levy

Peaks Of Light
(Samo Records, 2018.)

★★★★☆

Ovaj je CD rezultat nove suradnje slovenskog gitarista Sama Salamona s uglednim američkim usnim harmonikašem Howardom Levyjem, višestrukim dobitnikom nagrade Grammy. U ovoj prigodi Salamon svira akustičnu i električnu gitaru, a Levy dijatonsku harmoniku. Da je riječ o bluesu ovakva duo formacija ne bi izazivala veliku pažnju, ali razmišljamo li o jazzu, u širem smislu, teško ćemo se dosjetiti takvih suradnji. Zato ovaj projekt već na prvi pogled izaziva znatiželju. Radi se o izvedbama novijih Salamonovih skladbi pisanih upravo za njih dvojicu. Tek jednu potpisuje Levy, a jedna je zajednička. Kao iskaz poštovanja prema suradniku Salamon je napisao trostavčnu "The Harmonica Suite". Djela su pisana tako da omogućuje komunikaciju na licu mjesta, što znači da je ovaj tonski zapis tek jedna od inačica njihove suradnje. Naime, obojica su izvrsni improvizatori koji tu vještinu sjajno koriste za glazbene razgovore u različitim raspoloženjima. Sjajan primjer je izvedba Salamonove skladbe "Our Tune" u kojoj su se upustili u potpuni nestašluk, kreaciju trenutka, bez predumišljaja, što je Levy na kraju izvedbe, također potpuno spontano, popratio komentarom: "That had its moments". Očito je da u tim konverzacijama koriste sve manire lijepog ponašanja; strpljivo i pažljivo slušaju jedan drugoga dozvoljavajući da onaj drugi završi misao, a potom ga nadopunjuje, složi se snjim ili se suprotstavljaju svojim mišljenjem, ali nikad ne izbjegavajući kontekst teme o kojoj razgovaraju. Pri tome razotkrivaju svoje emocije, povjeravaju se jedan drugome, ne skrivaju svoje strahove, kao ni radosti, baš poput najboljih prijatelja. Ponekad su nježni i meditativni, a ponekad pod stresom, užurbani i živčani, ali uvijek puni razmišljanja jedan prema drugome. Iako je njihov materinji jezik jazz oni fluentno govore i druge jezike, i narječja, naravno uz neizostavne jazz i blues poštalice. Zapravo govore univerzanim jezikom - jezikom kreativne glazbe kojim osvajaju simpatije onih što ih prisluškuju iz prikrakja, možda iz publike ili pak preko prislušnih hi-fi uređaja u svojoj sobi. Salamon i Levy su glazbu s ovog albuma, ali i druge skladbe, predstavili na desetodnevnoj turneji koju su održali tijekom listopada. Na tim nastupima pridru-

John Coltrane

Both Directions At Once
(The lost album)

(Impulse! Records, 1963. / 2018.)

★★★★☆

Materijal na albumu snimljen je 1963. godine u doba klasičnog kvarteta kojeg su uz Coltranea činili McCoy Tyner na klaviru, basista Jimmy Garrison i bubnjar Elvin Jones. Bio je to sastav kojeg mnogi kritičari i danas smatraju najboljim u karijeri velikog Tranea. Činjenica da je svaki od ovih glazbenika virtuoz svog instrumenta bila je naravno bitna za razdoblje u kojem je sastav isporučio cijeli niz albuma koji su danas klasici, no jedna druga činjenica je možda prevagnula u odnosu na cijelu plejadu također vrhunskih glazbenika koji su kroz karijeru imali sreću pratiti Coltranea. Slušajući snimke iz doba klasičnog kvarteta primarno dominira dojam opuštenosti i skoro "session" osjećaj i kada su u pitanju i najzahtjevnije skladbe. Po potrebi kvartet je zvučao žestoko, oštro, snažno, ali je imao moć da jednakom uvjerljivošću bude smiren, blag, no nikad dosadan ili nepotrebno repetitivan. Treba spomenuti i da je Coltraneova glazba bila za jedan dio tadašnje publike i suviše progresivna, pomalo teška i avangardna. Tako je pred glazbenika stavljen zahtjev da pokuša biti i malo nježniji i bliži uhu šire publike što je Coltrane i uvažio i tako se rađaju albumi kao što su "Ballads" ili " Duke Ellington &

John Coltrane". U takvim okolnostima materijal na Both Directions at Once se čini više kao svojevrsni ispušni ventil ili pokušaj da se isprobaju neke nove ideje. Naravno, kao što se moglo i očekivati snimke djeluju potpuno ozbiljno, dovršeno i odlično funkcioniraju kao jedan zaokruženi album, no pomalo slobodniji, izravniji i svirački i kreativno oslobođen okvira koje bih očekivao na studijskom poslu koji treba uroditi albumom. Manje je važno kako se do materijala došlo tek ovih dana, više od pola stoljeća nakon njegovog nastanka. Krucijalno je da je snimka još uvijek u odličnom stanju za što je prvenstveno zaslužan Rudy Van Gelder koji je još jednom u svojem arhitektonski i akustički specifičnom "Englewood Cliffs" studiju obavio odličan posao kao i obitelj koja ju je sačuvala sve ove godine. Zvuk posjeduje malu patinu koja podsjeća na davnija vremena, no njegova neposrednost i sasvim posebna akustička i prostorna struktura ostavlja odličan dojam. Mastering je za ovu prigodu obavio Bob Thiele. Album je izašao kao standardna verzija koja je i korištena za ovu recenziju, a isti je dobavljiv i u proširenom dvostrukom izdanju. Nema mnogo mjesta analizirati svaku skladbu posebno, pa recimo da je dobar dio materijala autorski i jednostavno otkriva Coltranea kao autora, glazbenika i vođu sastava. Both Directions at Once je kolekcionarima i kompletistima izdanje koje se ne propušta, ali pozivnica za mali povratak na Coltraneovu glazbu ljubiteljima glazbe koji žele čuti malo ležerniji, ali vrhunski odraden dio njegove povijesti. Koga za kraj mogu bolje citirati od Ravi Coltranea: "To my ears it was a kickin-the-tires kind of session". Ovaj album se bolje i kraće ne može opisati.

GORDAN GAŽI

žio im se udaraljkaš Nino Mureškič. Zadnji koncert turneje održan je 17. listopada u zagrebačkom Jazz i Cabaret clubu Kontesa, na otvorenju festivala Jazz.hr/jesen.

DAVOR HRVOJ

Dhafer Youssef

Diwan of Beauty and Odds
(OKeh/Sony Music/Menart, 2016.)

★★★★☆

Zašto tunijskog glazbenika Dhafera Youssefa trpaju u jazz? Zasigurno ne zbog glazbala koje svira, a glazbalo je oud - arapska lutnja, simbol bliskoistočne i sjevernoafričke kulture. Ali kad govorimo o načinu na koji ga svira, taj stereotip pada u vodu. Naravno, zvuk je isti, iako je i u tome napravio pomak, ali pristup sviranju posve je drukčiji od tradicionalnog. Ovu dvojbu u potpunosti rasvjetljava pitanje suradnje. Naime, njegovi su suradnici, među ostalima, i mnogi jazz glazbenici, svi od reda širokih interesa: Paolo Fresu, Uri Caine, Bugge Wesseltoft, Omar Sosa, Eivind Aarset, Nils Petter Molvaer i Markus Stockhausen. Dakle, bliskost s jazzom je očita iako on sam ne želi da to bude straight ahead, tzv. američki jazz. Možda etno jazz, najprije, iako su u njegovom stvaralaštvu pristutni i drugi podžanrovi. Zašto je to bilo potrebno objasniti. Razlog nalazimo u izboru glazbenika koje je angažirao za snimanje svojeg novog CD-a. Naime taj album, na kojem sudjeluje i kao vokalist, snimio je uz skupinu vrhunskih jazzista

sta: trubača Ambrosea Akinmusirea, pijanista Aarona Parksa, kontrabasista Bena Williamsa i bubnjara Marka Guillianu. No, iako se radi o glazbenicima s integritetom, u ovom slučaju, zatomišvi potrebu da iskažu svoju sviračku vještinu, uključujući i Yussefa, svi su se prilagodili njegovim zamislima, a on mašta o skladu koji nastaje u spoju istoka i zapada, sufizma i jazz... Neke od skladbi koje je napisao za ovaj CD su posvete osobama ili gradovima, a čak tri posvećene su gradu Damasku. Njegove su skladbe raznolikih ugodaja, profinjene, osmišljene do tančina, dotjeranih aranžmana i primjerene dinamike. Dok je ranije nastojao okupiti međunarodnu skupinu glazbenika, kako bi naglasio multikulturalni pristup, u ovom slučaju radi se o instrumentalistima koji djeluju na njujorškoj sceni, kao i on sam, kad nije u Beču, Parizu ili Berlinu. Uz njih napravio je novi pomak i snimio još jedan drukčiji album.

DAVOR HRVOJ

Till Brönner, Dieter Ilg

Nightfall
(OKeh/Sony Music/Menart, 2018.)

★★★★☆

Da bismo odredili smjernice glazbe na ovom albumu valja početi s naslovom. Sumrak je, vrućina je popustila a buka je jenjala, sjedite u ležaljci na nekoj terasi pogled otvoren prema pitomoj prirodi - spremni ste za glazbu koja neće narušiti taj ugođaj. Naprotiv, stopit će se sa sli-

kama idiličnog krajolika. Nježno, suptilno, gotovo nonšalantno, kao da se ne radi o stvaranju umjetničkih djela, truba i kontrabas vode razgovor ispod glasa, nastojeći ne narušiti intimu trenutka, a ipak razgovjetno i posve jasno. Pazite, ne radi se o Čeču Bakeru, što bi se dalo naslutiti na osnovu ovog uvoda, nego o njemačkim glazbenicima: trubaču i krilničaru Tillu Brönneru i kontrabasistu Dieteru Ilgu. Uživajući u toj intimi odlučili su, prije svega, izostaviti sve nepotrebno, pa i moguće suradnike s kojima su do tad svirali na nastupima, i upustiti se u avanturu te neuobičajene formacije - duo truba-kontrabas. Osim toga, skladbe kao da su birali na licu mjesta, one koje najviše drže vodu u tom trenutku, a izbor je pao na autore iz raznih glazbenih miljea, od popa, preko jazz do klasične glazbe. To su Leonard Cohen, Ornette Coleman, Jerome Kern i Oscar Hammerstein, Paul McCartney i John Lennon, Johan Sebastian Bach, will.i.am, Johnny Green i Melchior Vulpius. Kao sjajni improvizatori njihova su djela predstavili nas posve drukčiji, nov način. Osim toga, tri skladbe, možda tek spontane improvizacije, potpisuju njih dvojica. U tom minimalističkom pristupu uspiju se poigrati svojim glazbalima, primjerice Brönner ventilima u izvedbi skladbe "The Fifth of Beethoven" Ornettea Colemana, dok je Ilg fascinant u izvedbi skladbe "Scream & Shout" will.i.ama u kojoj kontrabas koristi kao udaraljkaško glazbalo. Otkrivaju se tu neprestano novi detalji, a sve više ih izlazi na svjetlo dana svakim novim preslušavanjem - pažljivim preslušavanjem, posebice uspijete li se lišiti suvišnih misli, kao što su uspjeli Till Brönner i Dieter Ilg.

DAVOR HRVOJ

Elvin Jones

Tribute to John Coltrane - "A Love Supreme"
Live at the "Pit Inn"
(Columbia, 1994.)

Ocjena: 4,5/5★★★★☆

Neke snimke stvarno posjeduju čudnu sudbinu. O onima koje se pojave desetke godina nakon nastanka čitamo sve češće pogotovo kad je u pitanju materijal koji potpisuju velike glazbene zvijezde i kojima je komercijalni uspjeh lako predvidjeti. No, postoje i izdanja poput ovdje recenziranog koji je djelo izvanrednog glazbenika, izdano sredinom devedesetih godina u pravom naletu CD medija kada se prodavalo sve i svašta, ali zamislite projekt kao da je prošao

ispod radara nekome u japanskoj divizi-
ji ogromnog izdavača Columbia. Da se radi
o prosječnom projektu ne bih niti smatrao
potrebnim snažnije upirati prstom u naslov,
no u trenutku u kojem u doista poseb-
noj postavi Jones odlučio ponovo pogleda-
ti prema "Love Supreme" periodu koji ga
posebno veže u umjetničkom i osobnom
smislu onda treba biti barem malo zna-
tiželjan, a kad tome dodamo da uz basi-
stu Reginalda Veala i izvanrednog pijani-
sta Marcusa Robertsa jedini puhači instru-
ment u ruci drži Wynton Marsalis tada
nema sumnje da bi svaki jazz ljubitelj volio
čuti ovako strukturiranu glazbu i nastup
u kojem nije lako odabrati najsupriori-
jni segment između odlične svirke, materija-
la i napokon izvanredne i autentično pre-
nesene atmosfere kluba "Pit Inn" u kojem
je Jones volio nastupati i iz kojeg potiče
i Elvin Jones Jazz Machine Live at Pit Inn
koji je izdan nekoliko godina ranije za tvr-
ku Polydor. Kapacitet glazbenika i razumi-
jevanje materijala svakako je razlog zbog
kojeg se Elvin Jones odlučio za ovu posta-
vu glazbenika, no ovdje je ta koherenci-
ja instrumenata i igranje s notama u "Love
Supreme" setu pomalo transponiralo taj
dio nastupa u jedan od najboljih trenutaka
koje sam imao prigodu čuti od legendar-
nog bubnjara. Učinilo mi se da u jednom
trenutku nakon prvih nekoliko minuta glaz-
be glazbenici postaju svjesni da kreiraju
zanimljivu, uvjerljivu i atraktivnu glazbu, te
da su u tom trenutku se spontano poma-
lo opustili i priredili stvarno "strašan" kon-
cert. Prava je šteta što u istoj postavi nije
snimljen i još koji album. Na izdanju su još
3 skladbe, a snimak kako je već i napome-

nuto odlično prati angažiranu i na trenut-
ke kompleksnu glazbu odsviranu s ogro-
mnom energijom i naklonosti prema istoj.
Pažljivijim slušanjem moguće je u snimci
pronaći mnogo detalja i finesa, a sve prati
ugodna i topla atmosfera koja se uvlači u
glazbu i tako postaje dio izvedbe. Eto, zato
i podsjećanje na jedan koncert koji se ipak
uz malo truda može još uvijek nabaviti, ali
koji je trebao biti puno vidljiviji na polica-
ma trgovina. Svakako poslušati preporuka
je i onima koji nisu obožavatelji Coltranea i
Jonesa, a za fanove i obaveza.

GORDAN GAZI

Mimika Orchestra

Divinities of the Earth and the Waters
(PDV Records, 2018.)

★★★★☆

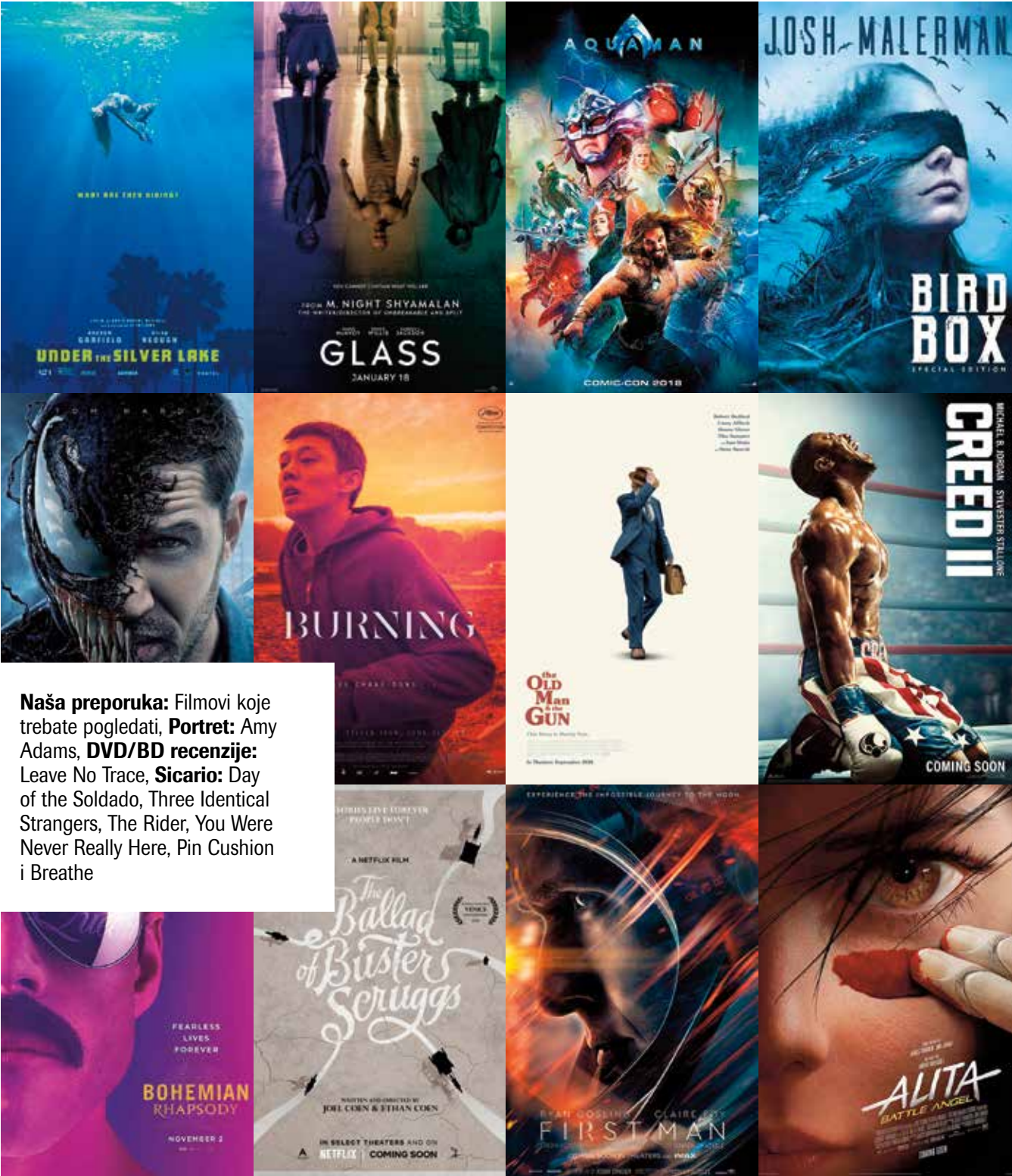
Mimika Orchestra je ansambl koji je sak-
sofonist, sklada-
telj i aranžer Mak
Murtić utemeljio još
u Londonu, gdje je
godinama živio i dje-
lovao. Novi je album,
"Divinities of the Earth and the Waters",
koji osim CD, postoji i u LP verziji (LP
izdanje sadrži jednu skladbu više), s tim
ansamblom snimio u Londonu i Zagrebu sa
starom londonskom međunarodnom škva-
dom, uključujući i stalnu suradnicu, pjeva-
čicu Maju Rivić, i našim glazbenicima kao
gostima: gitaristom Lukom Čepetom, fla-
utistom Leom Beslaćem, sviračem tambu-
rice Filipom Novoselom i majstorom elek-
tronike Hrvojem Nikšićem. Murtić je autor

svih skladbi i tekstova, te je ravnao ansam-
blom na snimanju. Pisao ih je 2015. i 2016.,
još za boravka u Londonu. Okidači su bili
tragična smrt suradnika, bubnjara Oberona
Kinga te englesko izglasavanje Brexita i
jačanje nacionalizama u Europi. No, tema-
tika je doista posebna, vezana uz drugo
podneblje, naše, slavensko. Pisanju skladbi
prethodilo je studiozno izučavanje slaven-
skog folklor, posebice mitova i ceremoni-
ja. No osim folklor, primjerice bugarskog,
hrvatskog, srpskog, makedonskog, ruskog i
turskog, ali i afričkih ritmovima nadahnjivao
se glazbom Stravinskog, Bartoka, Rimski-
Korsakova i Slavenskog, kao i jazz flauti-
sta Huberta Lawsa. Kad je riječ o folklo-
ru, to se odnosi na istraživanje lokalnih vri-
jednosti, djelovanja autentičnih glazbeni-
ka, upoznavanje s tradicijskim glazbalima
kao što su dude, sopile, zurne, što uključu-
je i učenje sviranja istih, kao i transkribira-
nje starih stručnih snimaka. S druge stra-
ne, one vokalne, proučavao je pripovijetke,
narative i napjeve, posebice one s dubo-
kom socijalnom tematikom. Sve to iskori-
stio je za ostvarenje vizije spajanja arha-
ičnog i suvremenog, komunikacije među
različitim kulturama, tradicijske i suvreme-
ne glazbe, folka, popa, klasike i jazz. No,
važan korak je bio prijenos tih novih zna-
nja na suradnike od kojih je mnogima sve
to špansko selo. To je ostvario kroz pomno
razrađene, osebujne aranžmane koji su
rezultirali dužim glazbenim formama bli-
skim orkestralnom jazzu, možda jazz orato-
riju, i izvedbama posve novog karaktera.

DAVOR HRVOJ

FILM

Naša preporuka: Filmovi koje
trebate pogledati, **Portret:** Amy
Adams, **DVD/BD recenzije:**
Leave No Trace, **Sicario:** Day
of the Soldado, Three Identical
Strangers, The Rider, You Were
Never Really Here, Pin Cushion
i Breathe

FILMOVI koje trebate pogledati

piše: **Luka Kostić**

Živimo u svijetu gdje su zahtjevi suvremenog tržišta takvi da veliki filmski izdavači izbacuju desetke franšiznih blockbustera godišnje, a svoju produkciju imaju isplaniranu godinama unaprijed. Naravno, u takvoj konstelaciji snaga, jasno je da će kino-dvoranama uglavnom dominirati visokobudžetni filmovi, a danas su oni gotovo isključivo filmovi o superjunacima ili neki oblik ponovnog oblikovanja već postojeće franšize, bilo da je riječ o poznatom filmskom serijalu, popularnim romanima ili nečemu trećem.

Međutim, krajobraz suvremenog izričaja puno je širi od toga, makar je medijska zastupljenost uvelike zaslužna za marginalizaciju nešto zanimljivijih, manjih filmova, koji nisu snimani s namjernom da budu pristupačni što široj demografiji.

Imajući to na umu, donosimo vam popis nadolazećih filmova - riječ je o pomalo eklektičnom izboru čiji je jedini kriterij bio raznolikost i zanimljivost finalnog produkta. Pronaći ćete ovdje i visokobudžetne akcijske studijske filmove, nezavisne drame, ali i pomalo ezoteričan izbor filmova strave i nešto unikatnijih žanrovskih pokušaja. **hi**

Burning

(REŽIJA: LEE CHANG-DONG, SRPANJ 2018.)

Baziran na kratkoj priči poznatog pisca Harukija Murakamija, "Burning", u original "Beoning" je prvi film u posljednjih osam godina jednog od najpoznatijih azijskih režisera - Leeja Changa-Donga, koji je između 2004. i 2005. služio i kao ministar kulture Južne Koreje. Chang-Dong je estetiku izgradio na poetičkim filmovima koji su teme prolaznosti života, melankolije i besmisla provlačili kroz socijalne drame o ljudima sa margina društva, a Beoning je postao međunarodni hit u Cannesu te će biti zanimljivo vidjeti kako će Chang-Dongov specifičan stil na ekran prenijeti Murakamijev spoj historije i fantastike.

Venom

(REŽIJA: RUBEN FLEISCHER, LISTOPAD 2018.)

Dok Marvel suvereno vlada svjetskim kinima i uspješno širi svoju milijunsku franšizu o superjunacima, ostatak družine panično pokušava replicirati njihovu formulu i dohvatiti dio tog unosnog kolača. Posljednji u nizu je Sony, čije su dvije verzije Spider Mana završile u filmskoj prašini, a što manje reći o njihovom pokušaju Istjerivača duhova, to bolje. Venom je njihov posljednji pokušaj - jedan od najpoznatijih stripovskih antagonista/anti-

junaka nosit će lice Toma Hardyja, koji je u posljednje vrijeme stvorio ime tumačeći likove u maskama ili sa problemima sa disanjem (Bane, Max Rockatansky). Iza kame-re će biti Ruben Fleischer, poznat po svojim stiliziranim akcijskim filmovima (Gangster Squad, Zombieland), koji će pokušati ubrizgati malo energije u posrnuli Sonyjev svijet super-heroja.

First Man

(REŽIJA: DAMIEN CHAZELLE, LISTOPAD 2018.)

Nakon što je postao najmlađi osvajač Oscara za najbolju režiju, kanadsko-američki filmaš Damien Chazelle nije gubio puno vremena. Nakon što je unio dozu stilizacije i formalne kontrole u žanrove koji su pomalo izgubili relevantnost - glazbenu dramu i mjuzikl - Chazelle se okrenuo prema još jednom posrnulom američkom žanru - biografskoj drami. 'Prvi čovjek' je tako ekranizacija istoimenog romana Jamesa Hansena, o životu Neila Armstronga u godinama tik prije misije na Mjesec. Chazelle je ponovo okupio elitnu ekipu oko sebe - Ryan Gosling glumi Armstronga, scenarij je napisao Josh Singer (Spotlight, The Post), a produkcijske mišice je pokazao Steven Spielberg. Chazelle je svakako jedan od najtjentiranijih mladih holivudskih režisera, ali postoji dojam da je, nakon lavine pohvala koje je dobio nakon osvojenog Oscara, ko-optiran u ideološku mašineriju američkog filma - uostalom, postoje li teme koju Akademija vole više od magije filmova i mitologizacije Amerike kroz trijumf u svemirskoj utrci?

The Ballad of Buster Scruggs

(REŽIJA: ETHAN I JOEL COHEN, KOLOVOZ, 2018.)

Braća Cohen se danas smatraju jednim od najistaknutijih art filmaša američkog filma, ali njihovi senzibiliteti su oduvijek podjednako dugovali šundu i žanru kao i pomicanju forme. Uostalom, njihovi ponajbolji filmovi u posljednjih desetak godina duboko su ukorijenjeni u žanr ('True grit') i dekonstrukciju istog ('Nema zemlje za starce') i to, što ne treba čuditi, poglavito vestern. Balada Bustera Scruggsa uzima taj pristup korak dalje - riječ je o

Aquaman

(REŽIJA: JAMES WAN, PROSINAC 2018.)

Karijera Jamesa Wana jedna je od zanimljivijih u konstelaciji trenutnih holivudskih režiserskih tokova. Australac malezijskog porijekla je ime stvorio sa svojim mini-budžet horor hitom - "Saw", filmom koji je imao jednostavnu i efektanu premisu, ali čiji su kreativni potencijal u potpunosti isušili bezbrojni nepotrebni nastavci. Wan je reputaciju stvorio režiranjem kompetentnih horor-blockbustera poput Insidiousa i Conjuringa, a prije par godina se okušao i u svijetu akcijskih franšiza, kada je režirao sedmi nastavak Brzih i žestokih. Ne treba zato čuditi da je DC upravo Wana dao priliku da spasi njihov visoko budžetni projekt o superjunacima, koji uvelike kaska za Marvelovim. Australac je na papiru pravi izbor - ima iskustvo u velikim franšizama, kompetentan je akcijski režiser, a oko za kreativna rješenja je stvorio kada se probijao kroz indie horor svijet. Aquaman je svima još uvijek poprilična zagonetka - pitanje je hoće li DC nastaviti stopama Zacka Snydera, koji je svoje superjunake situirao u jako specifičnu estetiku mračnog nasilja, ili će pokušati replicirati Marvelov šareni avanturistički duh. Sa Wanom za kormilom, možda dobijemo ponajbolje od oba svijeta.

Under the Silver Lake

(REŽIJA: DAVID ROBERT MITCHELL, PROSINAC 2018.)

David Robert Mitchell je na scenu došao kao još jedan od svjetlonoša preporoda nezavisnog američkog filma strave. Njegov mini-hit iz 2014., 'It Follows' je sjajno dotaknuo podsvjesne strahove odrastanja i ulaska u patrijarhalni svijet – njegovo filmsko čudovište funkcioniralo je gotovo u potpunosti na konceptualnoj razini, sa jezivom premisom nezaustavljivog praćenja našeg protagonista. Sada, četiri godine kasnije, Mitchell se okreće noiru, u svom filmu 'Under the Silver Lake', koji govori o mladom adolescentu koji je uvučen u misteriozni svijet noir Los Angelesa nakon što pronade nepoznatu djevojku u svom bazenu koja nakon toga tajnovito nestaje. Mitchellovi senzibiliteti djeluju savršeni za stvaranje kvalitetnih misterija, a ova premisa naslućuje da mu odmak od klasičnog filma strave nikako nije naškodio.

Creed 2

(REŽIJA: STEVEN CAPLE JR., STUDENI 2018.)

Creed, pseudo-nastavak kultnog Rocky serijala, je prije tri godine osvojio srca kritičara i publike i osvojio nominaciju za Oscara Sylvesteru Stalloneu. Režiju je potpisao Ryan Coogler, jedna od najvećih nada afričko-američkog filma, koji je uspješno loptao očekivanjima obožavatelja serijala i imperativom stvaranja novog protagonista – kojega je s toliko žara i elana tumačio Michael B. Jordan. Uspjeh prvog filma nije samo donio Jordanu i Coogleru gažu za Marvelovog Black Panthera nego i, neminovno, najavljeni nastavak. Stallone je u redateljsku stolicu posjeo Stevena Caplea Jr., još jednog perspektivnog afričko-američkog filmaša, koji je prije dvije godine potpisao The Land, indie hit koji je osvojio Sundance. Radnja se vrti oko nadolazeće borbe Adonisa Creeda i Viktora Draga, sina Ivana, koji je u ringu smrtno ranio Creedovog oca i kojega je kasnije Rocky Balboa savladao tijekom radnje četvrtog Rocky filma.

Bohemian Rhapsody

(REŽIJA: BRYAN SINGER, STUDENI 2018.)

Nakon osrednjeg odaziva publike i kritike na njegov posljednji film u X-Men franšizi, američki režiser Bryan Singer uhvatio se biografske drame o jednom od najpoznatijih i najkarizmatičnijih pjevača u povijesti rokenrola, Freddieja Mercuryja. Bohemian Rhapsody je pokušaj dramatizacije dana u Mercuryjevom životu prije nastupa sa Queenom na Live Aid koncertu 1985. na londonskom Wembleyju. Film je, čak i za holivudske standarde, prošao kroz problematičnu produkciju, budući da je na jesen 2017. Singer otpušten zbog "kreativnih razilaženja" sa producentima. Na režisersku stolicu je uskočio Dexter Fletcher, publici poznat po ulogama u krimi-komedijama Guyja Ritchieja.

The Old Man and the Gun

(REŽIJA: DAVID LOWERY, RUJAN 2018.)

David Lowery je još jedan u nizu mladih američkih indie režisera koji su se probili u svijet franšiza i visoko-budžetnog filma. Lowery je senzibilitete stvorio radeći kao montažer na dva ponajbolja američka nezavisna filma ovog desetljeća – "Sun Don't Shine" od Amy Seimetz i "Upstream Color" od Shanea Carrutha. Ubrzo nakon

toga Lowery je snimio "Ain't Them Body Saints", hiper-stilizirani spori western zadužen ponajviše utjecaju Terrencea Malicka, ne bi li ga ubrzo Disney angažirao za remake dječjeg filma "Pete's Dragon", gdje je Lowery zadržao svoje specifične stilске karakteristike u kontekstu visokobudžetnog obiteljskog konvencionalnog žanr-filma. Zato je teško ne biti intrigiran njegovim sljedećim projektom – "The Old Man and the Gun", koji govori o stvar-

o Forrestu Tuckeru, američkom gangsteru i pljačkašu, ovdje u tumačenju Roberta Radforda. Riječ je o priči koja bi mogla koristiti najveće Loweryjeve talente – rad sa ansamblom i njegov neupitni vizualni raskoš.

The Party's Just Beginning

(REŽIJA: KAREN GILLEN, TRAVANJ 2018.)

Redateljski debi mlade škotske glumice Karen Gillen, koja je uprizorila Nebulu u Marvelovim Guardians of the Galaxy, The Party's Just Beginning je drama o mladoj adolescentici kojoj se svijet okrene nagla-vačke nakon što joj najbolja prijateljica počinu samoubojstvo. Gillen je nepoznato ime, barem što se tiče talenata iza kamere, ali svi sastojci su ovdje da krene stopama Amy Seimetz ili Brit Marling i svoj osebnju glumačku sposobnost i zanimljive senzibilitete preseli u režisersku stolicu.

Bird Box

(REŽIJA: SUSANNE BIER, PROSINAC 2018.)

Susanne Bier je jedna od rodonačelnica suvremenog danskog art-filma i svakako jedan od najzanimljivijih glasova europske kinematografije. Vlasnica Oscara za najbolji strani film 2011. za "In a Better World" ("Hžvnen"), Bier u bogatoj filmografiji ima sada već klasike poput "After the Wedding", "Things We Lost in the Fire" i "Brothers". Njen najnoviji projekt, nakon što je ekranizirala špijun-sku dramu Johna le Carrea u seriju "Night Manager" s Tomom Hiddletonom i Hughom Laurijem, je post-apokaliptična priča "Bird Box", bazirana na

istoimenom romanu američkog romanopisca Josha Malermana. Premisa je jednostavna – majka mora kroz razoreni post-apokaliptični svijet provesti svoju djecu do sigurnosti, a za Bier predstavlja promjenu tematike i prvi susret s tematikom.

The Lighthouse

(REŽIJA: ROBERT EGGERS, 2019.)

Tri su godine prošle otkako je Robert Eggers bljesnuo na sceni nezavisnih filmova strave, sa svojom atmosferičnom, zastrašujućom 'Vješticom' – pričom o obitelji puritanaca koja u sredini 17. stoljeća mora preživljavati u šumama Nove Engleske, nakon što su proglašeni zbog disidentskih religioznih stavova njenog patrijarha. 'Vještica' je bila sve što suvre-

meni hiperproducirani horori nisu – minuciozno tehnički sastavljena, historijski autentična, usporena noćna mora koja nije ovisila o jeftinim trikovima poput kontrasta tišina/buka nego je jezu crpila iz vizualnih motiva, karakterizacije i, prije svega, pažljivo konstruirane fabule. Eggersov novi film, 'Svjetionik', kojega je napisao zajedno sa bratom Maxom, na prvu loptu nastavlja u sličnom tonu – Willem Dafoe glumi starog svjetioničara u Maineu koji je uvučen u svijet crne magije i okultizma u pred-modernim Sjedinjenim Američkim Državama. Uz to, sniman je u crno-bijeloj tehnici, u produkciji nezavisne kuće A24, koja je u posljednjih nekoliko godina izdala komercijalne i kritičke hitove poput 'Room', 'Moonlight', 'The Witch', 'Green room' i sl. Možemo očekivati još jedno zastrašujuće remek-djelo novog majstora strave.

Alita: Battle Angel

(REŽIJA: ROBERT RODRIGUEZ, VELJAČA 2019.)

Alita je jedan od onih potencijalnih blockbustera koji su prošli grmovitu pred-produkciju, te je pravo čudo da ćemo ove zime imati priliku gledati ovaj SF. Baziran na istoimenoj mangi Yukita Kishire, Alita je prvotno bila projekt Jamesa Camerona, majstora SF-a kojega je privukla originalna priča o Aliti – kiborgu koju u post-apokaliptičnom Japanu na odlagalištu otpada pronade lokalni doktor. Međutim, od začeca ideje prošlo je više od 10 godina, a Cameron je odustao od režije budući da se u potpunosti fokusirao na nastavke svog mega-hita Avatara. U međuvremenu je u stolicu režisera uskočio kultni Robert Rodriguez, suputnik

Quentina Tarantina i autor obožavanih filmova poput Sin City, Planet Terror i Machete. Film je sniman u kombinaciji žive akcije i digitalnih efekata poput onih koje je Cameron koristio u Avataru te izgleda zadržava potpis kanadskog režisera čak i u rukama Rodrigueza.

Glass

(REŽIJA: M. NIGHT SHYAMALAN, SJEČANJ 2019.)

Živimo u periodu kasne revitalizacije karijere M. Nighta Shyamalana, indijskog wunderkin-da koji je svojedobno bio usporedivan sa Spielbergom, ne bi li doživio kritički i komercijalni krah sredinom dvije tisućitih, sa filmovima poput 'The Happening', 'After Earth' i 'Last Airbender'. Nakon što se vratio nešto skromnijom produkcijom u filmu strave 'The Visit', Shymalan je napravio indie-hit 'Split', gdje je James McAvoy tumačio osobu sa šizoidnim poremećajem višestrukih osobnosti. 'Glass' je direktan nastavak tog filma, za kojeg je otkriveno da postoji u istom svijetu kao Indijčev film o super-herojima 'Unbreakable'. Vraćaju se Bruce Willis i James McAvoy te se možemo veseliti još jednom Shymalanovom spoju stilske inovacije i šunda.

NOA N10

8.1

6.18" FHD

DTS

4/64GB

16MP/2x16MP

3.600mAh

EISA AWARD

Best Product 2018-2019

BEST BUY SMARTPHONE

NOA Element N10

ONE STEP CLOSER TO THE STARS

IMAGES UP TO 96 MP | CERAMIC CASING | FACE ID | FACE BEAUTY

www.noa-mobile.hr

Amy Adams i dolazak oštrog tuge

Američka glumica u svom izražaju ima nijanse, raspon i talent dostojne velike karijere. Međutim, postoji nešto više od toga u njoj scenskoj ekspresiji - odlika glumice koja je svojim radom spojila gotovo sve estetske tokove suvremenog američkog filma

piše: **Luka Kostić**

"The Master", "Arrival", "Sharp Objects", "Man of Steel", "American Hustle", "The Fighter", "Nocturnal Animals", "Her", lista se nastavlja. Ili, ako vam je draže - Paul Thomas Anderson, Denis Villeneuve, Jean Marc Valee, Zack Snyder, David O. Russell, Spike Jonze; neki od najznačajnijih suvremenih režisera, srednje ili nove generacije, utilizirali su Amy Adams u širokom rasponu uloga na velikom ekranu. I upravo je to ključna riječ kojom možemo metonimijski povezati dosadašnju glumačku karijeru Adams - raspon. Od Lois Lane u Snyderovim filmovima o Supermanu, preko O. Russellovih socijalnih drama pa sve do ezoteričnih pripadnica kulta u kriptičnim filmovima Paula Thomasa Andersona, Amy Adams je glumica koja ne poznaje granice, barem kada je u pitanju dijapazon živopisnih likova koje utjelovljuje. Od 2006. do 2014. njen rad joj je donio pet nominacija za Oscara - četiri za sporednu i jedan za glavnu ulogu ("American Hustle") - Hollywood je pod njezinim nogama...

Međutim, koja je to definirajuća kvaliteta koja je od ove američke glumice, rođene u Italiji gdje je njen otac bio stacioniran kao član vojske Sjedinjenih Država - što ju je to uzdiglo iznad čitave jedne generacije glumica i

gurnulo u gotovo sve pore američkog filma, od nezavisnih komedija, preko televizijskih serija, pa sve do holivudskih blockbustera? Adams je svoje prve zapaženije korake napravila glumeći u Spielbergovom hitu "Catch Me if You Can", a do danas je postala simbol filmske preobrazbe - suptilnog oblikovanja svojih uloga koje su, sve do jedne, raznolike, ali isto tako i neupitno autentično njene. Drugim riječima, intenzitet koji je donijela u "American Hustle", odlučnost i nepokolebljivost "The Mastera" i dar tuge koji provlači kroz "Arrival" svi, iako predstavljaju dijametralno suprotna emotivna i psihološka stanja, ostaju specifično utkani u lik i djelo Amy Adams. Koristeći poznato, ona predstavlja i tumači nepoznato - najstariji pripovjedni trik zapadne civilizacije, utkan u kovrče i sumnjivo neprepotentan pogled iza njenih očiju.

Uostalom, postoji razlog zašto je u njenim ekspresijama, u njenim pokretima i riječima, idealnog interpretatora za svoje likove vidio čitav jedan niz režisera s estetskim motivacijama i postupcima toliko različitim poput tehnički minucioznog Andersona, ultra-stiliziranog (i jednako toliko infantilnog) Snydera i idiosinkratičnog Jonzea. Međutim, dva režisera koja su u posljednje vrijeme na najzanimljiviji način upogonili Adamsinu suptilnu karizmu su, znakovito ili ne, kanadski Francuzi - Denis Villeneuve u "Arrivalu" i Jean-Marc Valee u "Sharp Objects". U oba projekta,

Adams je pred kamerama izgradila protagonisticu koja u tekstu dominira svojom pasivnošću - u svojoj tuzi pronalazi snagu. Naravno, kako i je u duhu ove američke glumice, i ova tuga ima svoje slojeve - svoju povijest i svoj okus - poput ožiljaka koji s vremenom promijene svoje krivine i oblike i kojima se polako gubi trag.

"Arrival", Villeneuveova adaptacija priče o gubitku, vremenu i jeziku Teda Chianga, jedan je od najboljih primjera svrsishodnog i kreativnog korištenja filmskog jezika u visoko budžetnom američkom filmu u posljednjih nekoliko godina. Iza relativno jednostavne premise o posjetu vanzemaljskog svemirskog broda leži višeslojna priča o ljudskim pokušajem da komunicira s posjetiteljima s kojima ne samo da ne dijeli povijest, kulturu ili etiku, nego niti osnovni komunikacijski medij - jezik. Villeneuve briljantno koristi protokole koje mi kao gledatelji donosimo u kino-dvoranu ne bi li nam pred nosom izveo trik - "Arrival" je unikatan po tome da je njegova filmska struktura sama po sebi "spoiler" koji otkriva zaplet i najveći zaokret u čitavoj priči. Međutim, uz svu formalnu moć, Deakinsovu fotografiju i snagu same priče, srce "Arrivala" nalazi se u sporoj tuzi profesorice lingvistike koju s toliko težine i držanja tumači Adams.

"Arrival" počinje s pripovjednim trikom. Prvih nekoliko scena raspliće polagano raspadanje obiteljske idile - susreti majke i kćeri

PORTRET / AMY ADAMS

sele se iz zaigranih scena uz rijeku do bolničkih kreveta, strepnje, suza i, naposljetku, smrti. Nakon toga, upoznajemo našu protagonisticu u kontekstu za kojeg pretpostavljamo da se događa nakon smrti njene kćeri. Zapravo, efektnost raspleta na kraju trećeg čina u potpunosti ovisi o tome da povjerujemo kako je Amy Adams koju gledamo dok joj vojni časnik objašnjava kako je potrebna da s posjetiteljima sa zvijezda pokušava komunicirati ista ona Amy Adams koja se nekoliko scena ranije morala oprostiti od vlastitog djeteta. Naravno, kao što ćemo kasnije saznati, ona to nije, budući da se prolog zapravo sižejno i kronološki događa nakon radnje filma. Međutim, upravo Adamsina gluma služi kao nakovanj preko kojega je Villeneuve izgradio tematsko i pripovjedno srce filma. Njene tužne oči, koje uvijek kaskaju za momentom, izgubljenje, njeno držanje, apsolutno autoritativno oko njenog područja znanja, ali fragilno - njena uvjerenost da je najveća moguća snaga

Amy Adams glumi lingvisticu Louise Banks u Oskarem nominiranom filmu Denisa Villeneuvea, "Arrival"

Kao psihološki slomljena novinarka Camille Preaker u seriji "Sharp Objects"

U filmskoj verziji priče o Supermanu, Amy Adams glumi novinarku Louis Lane, djevojku Clarka Kenta / Supermana

upravo razumijevanje vlastite slabosti.

Ne treba čuditi da ona, u momentu kada nauči jezik vanzemaljaca (koji je nelinearan i samim time joj omogućava vremenskog putovanja) prihvaća svoju ulogu bez puno rezervacija - uostalom, riječ je o liku koji je od početka bio izglobljen iz vremena u kojem žive svi ostali, poput kamenčića koji je prekasno pao u jezero i stvara kolutove ne u vodi, nego u vremenu. Mi kao gledatelji razumijemo njenu odluku s kraja filma da ponovo proživi život i smrt njene kćeri upravo zato što smo bili s njom na početku - kada je proživljavala to isto. "Arrival" je film nevjerovatne formalne snage, snažne metatekstualne poruke i minuciozno elaborirane radnje, ali on gotovo u potpunosti pripada snažnoj tuzi koja zrači iz Amy Adams.

Umorna novinarka koja se, nakon dugo godina, vraća u svoj rodni gradić po zadatku svog urednika - zadatku da što više sazna o misterioznom slučaju nestanka dvije sestre - na prvi pogled ne može biti drugačija od protagonistice koju Amy Adams tumači u "Arrivalu". Međutim, Camille Preaker, koju Adams tumači u "Sharp Objects" iza sebe vuče sličnu vrstu tuge i na sličan način služi kao emotivno i pripovjedno srce serije. "Sharp Objects" na površini djeluje kao ekranizirani roman južne gotike - tog pripovjednog polja kojega je William Faulkner zadužio sa svojim teškim pričama o američkom post-bellum jugu. Međutim, ako je Adamsina Camille okružena gotičkim kontekstom - gradićem koji živi izglavljen iz vremena, nastranim i čudnim likovima, bajkovitom atmosferom - njen interni svijet mnogo je mračniji. Alkoholizam, emotivne traume, mentalni kolaps - sve su to Camilleini osobni demoni, a interakcija s isti-

ma jednako je, nekada čak i više, bitna kao i ona nje i njene okoline.

"Sharp Objects" na površinskoj razini - motiva, radnje - aludira na puno prizemniju tematiku. Umjesto visoko-konceptualnog SF-a, riječ je o kolažu južno-gotičke pripovijesti o psihološkom slomu i okrutnostima i tajnama malenog gradića na američkom jugu i krimi-drame. Međutim, ispod uobičajenih šund-elemenata, leži priča o marginaliziranim članovima američkog društva - o stigmatizaciji

mentalne bolesti i onih koji se s njom hrvaju, o čudacima, izgubljenima, usamljenima i onima u potrazi za odgovorima.

Međutim, ako je melankolija koja je proizvod rada tuge emotivna i površinska poveznica između "Arrivala" i "Sharp Objects", onda je njihova tematska i pripovjedna poveznica nešto drugo - empatija, razumijevanje i odnos prema Drugome. Jedan filmski kritičar je u svojoj elaboriranoj disertaciji o novim Ratovima zvijezda napisao kako je to franši-

za o tome kako pristupamo novim svjetovima s otvorenim srcem, dok su Zvezdane staze o tome kako pristupamo novim svjetovima s otvorenim umom. Arrival je konceptualno puno ambiciozniji od oba primjera, ali na neki način ujedinjava njihove temeljne tematske postulate - pristupanje drugima, drugačijima s otvorenim umom i s otvorenim srcem.

Između njih; most između oba svijeta - Amy Adams - lice tuge koja dolazi i nikada nije prestala dolaziti. ■

Leave No Trace (2018.)

Bleecker Street, 107 minuta, SAD

režija: Debra Granik

igraju: Ben Foster, Thomasin McKenzie, Jeff Kober, Dale Dickey

žanr: drama

7/10

Posljednji film iskusne njujorške redateljice Debre Granik, "Leave No Trace", kao scenaristički predložak koristi roman "My Abandonment" američkog pisca Petera Rocka i potencijalno senzacionalističku tematiku obrađuje na suptilan, nimalo senzacionalistički način u pozitivnom smislu riječi.

Will (Ben Foster) je ratni veteran iz Iraka koji boluje od PTSP-a, a sa svojom trinaestogodišnjom kćeri Tom (Thomasin McKenzie) u velikom javnom parku izvan Portlanda. Otac i kći žive u gotovo potpunoj izolaciji, dok Will preživljava "dilažući" tablete protiv bolova ostalim veteranima. Jednom prilikom slučajni džoger zapazi Tom u parku, u priču se uključuje policija, i odvodi oca i kći u socijalnu službu. Slijedi prisilna selidba na farmu u ruralnom Oregonu i prisilna socijalizacija kroz obrazovne i društvene institucije Tom s ostalom djecom. Međutim, nakon nekog vremena Will odlučuje da je vrijeme za povratak u park, iako

Tom to nevoljko prihvaća...

Odlična gluma Fostera i McKenzie glavno je obilježje ovog zanimljivog filma o razorenim društvenim temeljima suvremene Amerike. Scenaristički vješto adaptiran i inteligentno režiran, ovaj bi se film trebao svidjeti svim gledateljima koji osjećaju jednu ili drugu vrstu empatije prema društvenim autsajderima.

S ovim naslovom redateljica Debra Granik još je jednom demonstrirala svoj talenta zahvaljujući kojem filmske prostore može učiniti opipljivima i živima. - Manohla Dargis, New York Times

Sicario: Day of the Soldado (2018.)

Columbia Pictures, Lions Gate, 122 minute, SAD

režija: Stefano Sollima

igraju: Benicio del Toro, Josh Brolin, Isabela Moner, Jeffrey Donovan, Manuel Garcia-Rulfo, Catherine Keener

žanr: drama, akcijski, kriminalistički

6/10

U nastavku hvaljenog filma iz 2015. godine kartelski rat na američko-meksičkoj granici i dalje buktu punim žarom, a u tri godine narativni tempo redateljica Stefana Sollime postao

je još intenzivniji.

Bilanca samoubilačkog bombaškog napada u Kansas Cityju je 15 mrtvih. Reakcija američke vlade je promptna - CIA-in agent Matt Graver (Josh Brolin) angažiran je da se pozabavi s meksičkim kartelima koji su teroriste "prebacili" preko granice. Plan je inicirati rat između dva najveća kartela da se stvari riješe same od sebe, a Graver taj zadatak odlučuje povjeriti operativcu Alejandru Gillicku (Benicio del Toro). Alejandro ubija poznatog odvjetnika kartela Matamoros u Mexico Cityju, dok Gracer sa svojom ekipom otima Isabelu Reyes (Isabela Moner), kći gazde konkurentskog kartela. U priču će se ubrzo umiješati i meksička policija...

Film "Sicario: Day of the Soldado" naišao je na "toplo-hladan" doček od strane filmske kritike. Prema šire prihvaćenoj prosudbi naslov je slabiji od Villanuevinog prethodnika. U pitanju je brutalan, vizualno atraktivan film čiji se komplicirani zaplet, međutim, nije mogao adekvatno razraditi u nešto više od dva sata. Ako nešto nadoknađuje tu vrstu nedostatka, onda su to glumačke izvedbe del Tora i Brolina.

Kada Sollimin film uranja u problematiku nasilja, onda to čini vrlo uspješno, s onom dozom beznađa koju filmsko nasilje, posebno kada je riječ o ovoj temi, gledatelju i treba prenijeti. - Emily Yoshida, Vulture

Three Identical Strangers (2018.)

Neon, 96 minuta, SAD/Velika Britanija

režija: Tim Wardle

igraju: Robert Shafran, Edward Galland, David Kellman

žanr: dokumentarni

8/10

Ovaj intrigantan i šokantan dokumentarac redateljica Tima Wardlea postavlja ozbiljnija pitanja o ljudskom identitetu i ljudskom poimanju stvarnosti – počinje kao jedan od bezbrižnih vjerovall-ili-ne filmova pa polako prelazi u sve mračnije ambijente.

Uglavnom, tematski predmet filma su tri brata – Robert, Edward, David – koji su rođeni kao trojke i odmah nakon rođenja razdvojeni i posvojeni. Zapravo, rođeni su kao "četvorke", ali je četvrti brati preminuo nakon poroda. Židovska agencija za posvajanje "dodijelila" je svakog od braće obiteljima različitih klasnih pozicija. Svaki od njih odrastao je odvojen u New Yorku, ali u potpuno drugačijem ekonomskom okruženju. Spletom okolnosti, upoznali su se i povezali u svojim dvadesetim godinama, početkom devedesetih godina prošlog stoljeća. Još jedna dodirna točka? Svaki od njih borio se sa depresijom... Ako je riječ o dokumentarcu koji na trenutke može djelovati sporo ili predvidljivo, značaj otkrivenja koja se redaju jedna za drugima dovoljno je velik da bez posebnih poteškoća zadržava gledateljsku pažnju. U nešto široj slici, riječ je i o razradi problematike znanstvenosti, jer je aranžman u kojemu su braća bila dodijeljena pojedinim obiteljima zapravo bio eksperiment kojim se trebalo proučiti razlike između djelovanja prirode i odgoja na ljudske živote.

Ovaj dokumentarac brzo se pretvara u triler. To je postignuto postepenim otkrivanjem tajnih sila koje su oblikovale, i distorzirale, živote Roberta Shafrana, Edwarda Gallanda i Davida Kellmana. - Joe Morgenstern WSJ

The Rider (2017.)

Sony Pictures Classics, 105 minuta, SAD

režija: Chloé Zhao

igraju: Brady Jandreau, Lilly Jandreau, Tim Jandreau, Lane Scott, Cat Clifford

žanr: suvremeni western, drama

7/10

Kineska redateljica Chloé Zhao, nakon solidnog prvijenca "Songs My Brother Thought Me" iz 2015. godine, uronila je svoj drugi film, "The Rider" u sličan ambijent. Tematski se ponovno razrađuju "maleni" životi u američkoj provinciji, točnije u Južnoj Dakoti, iako ovoga puta u žanrovski jasnije definiranom okviru, onome suvremenog vesterna. "The Rider" je, dodajmo, pre-

FILM / DVD RECENZIJE

You Were Never Really Here (2018.)

Amazon Studios, 90 minuta, Velika Britanija/Francuska

režija: Lynne Ramsay

igraju: Joaquin Phoenix, Ekaterina Samsonov, Alex Manette, John Doman, Judith Roberts

žanr: drama, kriminalistički

8/10

Konačan proizvod bio je naslov "You Were Never Really Here", priča o traumatiziranom ratnom veteranom koji "luduje" po New Yorku.

Joe (Joaquin Phoenix) je čovjek kojeg u životu malo toga može ozbiljnije prestrašiti. Živi u New Yorku i za kruh zaraduje kao honorarni ubojica koji spašava djevojke iz brutalnog lanca krijumčarenja ljudi i prostitucije i na podjednako brutalne načine obračunava se s njihovim otmičarima. U međuvremenu, Joe se brine i o svojoj bolesnoj majci. Tu su i ozbiljni psihički problemi - Joe ništa nježniju povijest vuče iz vremena koje je proveo u vojsci i u FBI-u...Ali film se zakotrlja kada Joe dobije najnoviju narudžbu. Njujorški senator Albert Votto (Alex Manette) na stol stavlja ozbiljne novce i traži čovjeka koji će bez suviše pompe njegovu otetu kćer Ninu (Ekaterina Samsonov) izbaviti iz luksuznog bordela...

Prošle godine u Cannesu Ramsay je s ovim filmom pokupila nagradu za najbolji scenarij (inače adaptacija istoimene knjige Jonathana Amesha), Joaquin Phoenix nagradu za najbolju glavnu mušku ulogu. Daljnja recepcija protekla je u sličnom afirmativnom ključu. Sadržajno hiperintenzivnih devedeset minuta filma u kojima nema niti jednog suvišnog elementa držat će svakog gledatelja "zalijepljenim" za ekran, baš kao i fingirano sirova gluma Joaquina Phoenixa. Oštar, mračan triler s ubojicom kao glavnim likom, tematski više okupiran čovjekom nego poslom koji treba obaviti. Ramsay je jedna od najvećih aktivnih redateljica. - Guy Lodge, Variety

FILM / DVD RECENZIJE

mijerno prikazan na prošlogodišnjem festivalu u Cannesu, gdje mu je dodijeljena Art Cinema nagrada.

Brady Blackburn (Brady Jandreau), zajedno sa svojim ocem Wayneom (Tim Jandreau) i autističnom sestrom Lilly (Lilly Jandreau), živi u ljutom siromaštvu na pustopoljinama Južne Dakote. Svojevremeno Brady je bio velika nada profesionalnog rodea čiji je zvjezdani uspon prekinula ozljeda glave, odnosno neurološko oštećenje zbog kojeg ima problema s motoričkim funkcijama desne ruke. Na uputu liječnika, Brady je morao prestati jahati kako njegovo stanje s vremenom ne bi postalo gore. Bradyjev život odvija se u dinamici posjeta prijatelju Laneu, koji je pretrpio sličnu ozljedu, rada s konjima, nostalgичnog prisjećanja na upropaštenu rodeo karijeru i općenito od sastavljanja kraja s krajem. Otac Wayne prilično je nezainteresiran za lošu materijalnu situaciju u kojoj se obitelj nalazi, uredno trošeći novac na pijanstva i kockanje. Nakon jedne od svađa s ocem Brady odlučuje vratiti se rodeu, unatoč visokom riziku kojem takvom odlukom izlaže svoj život...

Posrijedi je sasvim solidan film. Kao miks vizualno atraktivnog, prizemno ljudskog u najboljem smislu riječi i ambijentalno uvjerljivog, "The Rider" će se dopasti svima koji stari set mitskih američkih motiva vole vidjeti razrađen u suvremenom aranžmanu. Režiran s puno samopouzdanja i empatije i pogonjen odličnom glumom Bradyja Jandreaua "The Rider" je i prognoza uspješnog i zanimljivog daljnjeg razvoja redateljske karijere Chloé Zhao.

Promišljen i intrigantan pogled na identitet, ambicije i krhki način života. Ovaj film je obilježen fantastičnom glumačkom izvedbom Bradyja Jandreaua i nadahnutom režijom Chloé Zhao. - Helen O'Hara Empire

Pin Cushion (2018.)

BFI, 82 minute, Velika Britanija

režija: Deborah Haywood

igraju: Lily Newmark, Joanna Scanlan, Isy Suttie

žanr: drama

7/10

Kratka, žanrovski labava i svedeno uvjerljiva drama "Pin Cushion" dugometražni je debi Britanke Debrahe Haywood, 48-godišnje redateljice koja je do sada razmjerno uspješno funkcionirala unutar okvira kratke forme.

Što je ponudila s više manevarskog prostora? Pa, detaljno seciranje jednog odnosa između majke i kćeri. Lyn (Joanna Scanlan) i njezina kći Iona (Lily Newmark) entuzijastično započinju novi život u malenom gradiću u sjevernoj Engleskoj. Iona kreće u novu školu, stvari ispočetka ne izgledaju baš najbolje, ali ubrzo nalazi tri prijateljice s kojima gradi više ili manje tipičan odnos suvremenog djevojačkog prijateljstva. Nešto slično pokušava i njezina majka, koja se pod svaku cijenu pokušava sprijateljiti s prilično bezličnom susjedom Belindom. Ti se odnosi, međutim, polako počinju raspadati, zapravo postaju sve ružniji i štetniji, iako se i majka i kći pretvaraju da je sve oko njih idealno posloženo. Slijedi inteligentno bilježenje propadanja jednog odnosa, i prema unutra i prema van. Ukratko, prikaz neke vrste socijalnog zlostavljanja koje, film ispravno sugerira, ne poznaje dobne granice... Joanna Scanlan izvrсна je u ulozi ekscentrične samohrane majke, dok je Haywood ovim naslovom demonstrirala da kakav takav vlastiti redateljski stil i glas posjeduje. Iako bi njezina prenatrpanost, isforsirana estetska iščašenost (koja se najviše zrcali na čisto vizualnom planu) nekim mogla biti blago iritantna, posrijedi je debitantsko ostvarenje koje zaslužuje dosta više od samo prolazne ocjene. Drugim riječima, zaslužuje gledateljsku priliku...

Iako kvalitetom nije ujednačen, Pin Cushion gledateljima na uvid donosi poticajnu razradu situ-

acije u kojoj se netko osjeća drugačije. Dodatni plus je sjajna gluma Joanne Scanlan i debitantice Lily Newmark. - Ian Freer, Empire

Breathe (2017.)

Bleecker Street/ STXinternational, 117 minuta

režija: Andy Serkis

igraju: Andrew Garfield, Claire Foy, Tom Hollander, Hugh Bonneville, Dean-Charles Chapman, Ed Speleers

žanr: drama, biografski

7/10

Istinitu ljubavnu priču o paru koji slijepo vjeruje u ljubav u kontekstu brutalne bolesti filmski je prilagodio i u svoj redateljski prvijenac pretočio vrijedni britanski glumac Andy Serkis.

Vrijeme radnje je 1958. godina, mjesto radnje Velika Britanija. Robin Cavendish (Andrew Garfield), 28-godišnjak, nedavno je upoznao i oženio ljubav svog života, Dianu (Claire Foy). Ekonomski privilegirani oboje uživaju u dokolici ispunjenoj romantikom. Međutim, Robin oboljeva od dječje paralize i ostaje nepokretan od vrata na niže. Također, ne može disati bez korištenja respiratora, a doktori prognoziraju samo tri mjeseca života... U početku, Robin je depresivan, ali polako, uz veliki napor, muku i žrtvu, prebacuju ga iz bolnice u njegov dom, gdje upoznaje svog sina Jonathana. Počinje herojska borba za (uspješno) očuvanje jednog odnosa koji na koncu, uz punu ljubavi i truda, ostaje funkcionalan i ispunjen duže nego što je bilo tko mogao očekivati... Iako je tema filma sama po sebi ekstremno depresivna i tužna, Serkis ju je uspio obraditi na topao, ljudski pa čak i duhovit način. Također, Garfield i Foy uspješno su protumačili likove koji se svim silama bore za vođenje ispunjenog i sretnog života unatoč prilično brutalnim ograničenjima.

Redateljski debi Andyja Serkisa je u podjednakoj mjeri i topao i devastirajući. - Mark Kermode, The Guardian

CUBOT
Simple & Trust

CUBOT P20
Dual Sim, Dual 4G LTE, 6,18" ekran, Android 8.0, Octa Core, 64 GB, 4 GB RAM, 20 i 2 MP stražnja kamera 13 MP prednja kamera, LED bljeskalica, Fingerprint ID
1699 kn*

CUBOT J3
Dual Sim, 5" ekran, Android go, Quad Core, 16 GB, 1 GB RAM, 8 MP stražnja kamera, 5 MP prednja kamera, LED bljeskalica
549 kn*

CUBOT J3 PRO
4G LTE, Dual Sim, 5,5" ekran, Android go, Quad Core, 16 GB, 1 GB RAM, 13 i 2 MP stražnja kamera, 5 MP prednja kamera, LED bljeskalica, Fingerprint ID
799 kn*

CUBOT NOVA
Dual Sim, Dual 4G LTE, 5,5" ekran, Android 8.1, Quad Core, 16 GB, 3 GB RAM, 13 MP stražnja kamera, 8 MP prednja kamera, LED bljeskalica, Fingerprint ID
999 kn*

CUBOT POWER
Dual Sim, 4G LTE, 5,99" ekran, Android 8.1, Octa Core, 128 GB, 6 GB RAM, LED bljeskalica, 20 MP stražnja kamera, 13 MP prednja kamera, Fingerprint ID
2499 kn*

POTRAŽITE I OSTALE MODELE:
Cubot R9 **699 kn** • Cubot Magic **799 kn** • Cubot Note Plus **999 kn**
Cubot X18 **1199 kn** • Cubot X18 Plus **1599 kn**
Pametna narukvica V3 **199 kn** • Pametna narukvica S1 **399 kn**

Prodajna mjesta:
Zagreb Emmezeta, Europhone, Foto-Plus, Harvey Norman, LANet, Mobis electronic, Moby shop Smiley, Retel, Ronis, Sancta Domenica, SE-MARK, Smartson, eKupi.hr (webshop), mobis.hr (webshop), bazaar.hr (webshop), Like-net (webshop), opremise.com (webshop), Segar.hr (webshop), Telefutura, TiA, Zagreb Klik, zutiklik.hr (webshop) **Split** Alo Alo, Emmezeta, Europhone, Eximo 46, Impuls, Sancta Domenica, Color trgovina **Rijeka** Emmezeta, Europhone, Foto metromarket, Mobilcentar, Ronis, Sancta Domenica, Telefutura **Osijek** Emmezeta, Plazma **Zadar** Mobilcentar **Dubrovnik** Emmezeta, Tehnomobil **Pula** Mobilcentar, Eletronic shop, Telefutura **Varaždin** Bukal elektronika, Erla servis, Mars, SE-MARK, Zepelin **Čakovec** 36 info, AD electronic, Bukal elektronika, Ronis **Novi Marof** Comet, SE-MARK **Ivanec** SE-MARK **Krapina** PC automati **Prellog** Bukal elektronika **Klanjec** Knjižara Slovenec **M. Bistrica** Trgovina Kralj **Ludbreg** Comet **Virovitica** BULAmobyshop **Križevci** Birotehnika, Mobilnet **Petrinja** Goga **Bjelovar** Comet, Elektrosil, Tehno shop **Beli Manastir** Bostel **Daruvar** Hallo shop **Našice** Color trgovina **Požega** Color trgovina **Slavonski Brod** Emmezeta, Optika Grivičić, Telefutura **Nova Gradiška** Bostel, Grid, Tehno Planet **Vinkovci** Bostel, Mobilis **Županja** Bostel, Mobilis **Sisak** Tehno 2000, Telefutura **Dugo Selo** SE-MARK **Sesvete** SE-MARK **Karlovac** Comet, Europhone, Satel, SE-MARK, Telefutura **Samobor** Europhone, Telefutura **Jastrebarsko** Telefutura, Telekoming **Ogulin** Europhone **Gospić** Buba **Knin** Alo Alo, Ispravljač **Šibenik** Alo Alo **Trogir** Alo Alo **Omiš** Alo Alo, Pilot Shop **Benkovac** Gladius **Biograd n/m** Gladius **Vodice** Gladius **Sinj** Impuls **Imotski** Ispravljač **Kaštela** Emmezeta, Impuls, Murano **Metković** Melody **Vrgorac** Unikat **Hvar** Antoana **Crikvenica** Mobilcentar **Opatija** Mobilcentar **Pazin** Špringer net, E computing, Telefutura **Labin** E computing, Mobilcentar **Poreč** Mobilcentar, Telefutura **Rovinj** Mobilcentar, Telefutura **Umag** Mobilcentar **Velika Gorica** Paun trgovina **Hrvatska pošta, Vip** • **Servisi Agramservis i SE-MARK**

PAMETNI SAT CUBOT F1
1,2" ekran, IP67 vodoootporan, Android/iOS, do 30 dana rada s jednim punjenjem baterije
499 kn*

CUBOT KING KONG
IP68 otporan na vodu, prašinu i udarce, Dual Sim, Quad Core, 5" ekran, Android 7.0, 16 GB, 2 GB RAM, 13 MP stražnja kamera, 8 MP prednja kamera, LED bljeskalica
1049 kn*

SEMARK
www.se-mark.hr
tel: 01/2009-060

NOVITETI IZ MICROSOFTA

Microsoft je u New Yorku predstavio osvježene modele iz svoje Surface linije proizvoda, Surface Pro 6 tablet, Surface Laptop 2 i Surface Studio 2 all-in-one računalno. Za Surface Pro 6 tablet Microsoft navodi da je čak 67% brži od prošlogodišnjeg modela, a najvažnije značajke su osma generacija Intel procesora, 12,3 inčni zaslon osjetljiv na dodir, memorija kapaciteta do 1 TB, 13,5 sati baterije i potpuno redizajnirani sustav hlađenja. Surface Laptop 2 je također osvježen s osmom generacijom Intel procesora, a Microsoft navodi da je čak 85% brži od originalne verzije. Tu je i dalje 13,5 inčni zaslon osjetljiv na dodir, 8 GB RAM-a, 256 GB memorije i Windows 10 Home operativni sustav. Surface Studio 2 dolazi s 28 inčnim zaslonom osjetljivim na dodir, sedmom generacijom Intel procesora, Nvidia GTX 1070 grafičkom karticom, memorijom do 2 TB SSD-a, kao i USB-C i podrškom za Xbox bežične kontrolere. Najzanimljivije

predstavljanje imale su Surface slušalice, prve Microsoft slušalice s aktivnim noise cancellationom. Slušalice dolaze s 40 mm driverima, masa im je 290 grama, a kompatibilne su s Windows 10, Android, iOS i MacOS operativnim sustavima. U slušalice je integrirana i Cortana, a tu je i detekcija pokreta za pauziranje glazbe kad se slušalice skinu s glave. Baterija bi u bežičnom korištenju s upaljenim noise cancellationom i Cortanom trebala izdržati 15 sati, dok bi u žičnom korištenju trebala izdržati do 50 sati. Također, baterija se puni putem USB-C utora, a slušalice podržavaju brzo punjenje. Hoće li ovi proizvodi biti dostupni u Hrvatskoj, još je uvijek upitno, ali u SAD-u se mogu kupiti po sljedećim cijenama: Surface Pro 6 za \$899, Surface Laptop 2 za \$999, Surface Studio 2 za \$3499, dok se Surface Headphones i dalje mogu prednaručiti po cijeni od \$350, a u prodaji bi se trebale naći do kraja ove godine. **INFO:** www.microsoft.com/hr

CUBOT P20

Novi pametni telefon u ponudi tvrtke Cubot na domaćem tržištu nosi oznaku P20. Zaslon je dijagonale 6,18 inča, a razlučivost zaslona je 1080x2246 piksela. Kapacitet memorije je 64 GB, a P20 pokreću osmojezgreni MediaTek MT6750T procesor s 4x 1.5 GHz ARM Cortex-A53, 4x 1.0 GHz ARM Cortex-A53, ARM Mali-T860 MP2 grafički čip, 4 GB RAM-a i Android 8.0 (Oreo). Prednja kamera ima 13 megapiksela i fiksni fokus, a

stražnja kamera 20MP + 2MP s autofokusom i LED bljeskalicom od 1A. Također, tu je i podrška za DUAL SIM, memorija je proširiva do 128 GB putem microSD kartice, a baterija ima kapacitet 4000 mAh s podrškom za brzo punjenje. Cijena je 1.699 kuna, a P20 dostupan je u tamno plavoj i crnoj boji. **INFO:** Se-Mark, tel. 01 4094 888, www.se-mark.hr

HTC EXODUS 1, PRVI BLOCKCHAIN TELEFON

Tvrtka HTC je objavila mogućnost ranog pristupa prvom blockchain telefonu, modelu Exodus 1. "Early access" verzija dostupna je na www.htcexodus.com, a po prvi put kao sredstvo plaćanja prihvaćaju se samo digitalne valute BTC ili ETH. Zamišljen je kao temeljni element kripto interneta a predviđena isporuka je tijekom prosinca. Kako se radi o "Early access" verziji uređaja Exodus, HTC poziva kriptografe i programere iz cijelog svijeta da se priključe EXODUS zajednici i pomognu poboljšati snagu ove sigurne enklave. Ključni faktor u ovom "Early access" razdoblju jest pozvati zajednicu na uključivanje u

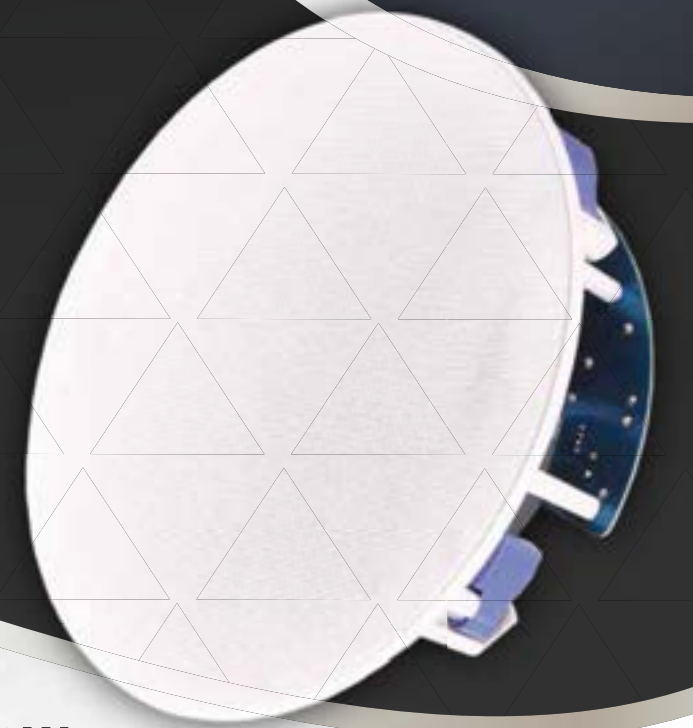
projekt te od nje dobiti povratnu informaciju koja će doprinijeti daljnjem poboljšanju novčanika i sigurne pohrane, u koju je svrhu HTC postavio Telegram kanal "HTC EXODUS (OFFICIAL)". Novi HTC dolazi s Qualcomm Snapdragon 845 procesorom, 6 GB RAM-a, 128 GB memorije i Androidom 8 (Oreo). Zaslon je 6 inčni, Quad HD+ razlučivosti i 18:9 omjera stranica. Kamere su 12 MP + 16 MP dual stražnja kamera i 8 MP dual prednja kamera s prirodnim Bokeh efektom. Baterija ima kapacitet 3500 mAh, a tu je IP68, certifikat otpornosti na prašinu i vodu do dubine 1,5 m do 30 minuta. Exodus 1 bit će dostupan u 34 zemlje, uključujući i SAD, Tajvan, Hong Kong, Singapur, Novi Zeland, UK, Austriju, Norvešku i ostale europske zemlje, a cijena iznosi 0.15 BTC tj. 4.78 ETH. **INFO:** www.htc.com

CS-6 60W

2-sistemski ugradbeni zvučnik

Tip: 2-sistemski coaxial
Woofer: 6.5" **KEVLAR MEMBRANA**
Visokotonac: 0.75" Silk kupola
Frekvencijski raspon: 60 Hz – 20 kHz
Osjetljivost (1W / 1m): 90 dB
Dimenzije: Ø 241mm x 105mm
Zakretanje visokotonca: Da
RMS Snaga 60 W
Impedancija: 8 Ω

OS-5 60W

2-sistemski vanjski/unutarnji zvučnik

Woofer: 5.25" s **KEVLAR MEMBRANOM** i elastičnim ovjesom
Visokotonac: 1" s Titanij kupola
Jezgra: 1" ASV
Magnet: 12 oz
Frekvencijski raspon: 60 Hz - 20 KHz
RMS snaga: 60 W
Impedancija: 8 Ω
Osjetljivost (1W / 1m): 90 dB
IP zaštita: IP56

PREKO 150 MODELA
RAZNOVRNIH KABLOVA I KONEKTORA

VIŠE OD 80 MODELA STALAKA
ZA LED TELEVIZORE I PROJEKTORE

Trgovina s najvećim izborom audio-video
i računalne opreme u Hrvatskoj!

METANSKA 1, KUTINA
Tel.: 044 680 704
www.smit-electronic.hr, www.s-box.biz

PHILIPS 4K UHD MONITOR

Brand licencirani partner za Philips monitore, MMD, najavio je novi Philips 276E8VJSB LCD monitor. Radi se o 27 inčnom monitoru 4K UHD razlučivosti (3840x2160) s IPS LED matricom. Zaslon je 10 bitni uz 1,074 milijardi boja i 12-bitnu internu obradu za reprodukciju ugađenih, prirodnih boja bez vidljivih gradacija i gubitka nijansi, kao i kut gledanja od 178/178 stupnjeva. Također, značajke ovog monitora uključuju MultiView povezivost za izvršavanje različitih zadataka na više zaslona, Flicker-Free tehnologiju koja regulira svjetlinu i smanjuje treperenje za ugodnije gledanje te LowBlue Mode za smanjenje štetnog kratkovalnog plavog svjetla te ekološki prihvatljive materijale za veću održivost i nižu potrošnju energije. Philips 276E8VJSB stiže na tržište sredinom studenog po preporučenoj maloprodajnoj cijeni 2.770 kn.

INFO: www.philips.co.uk/c-m-pc/monitors

NOKIA 7.1

HMD Global predstavio je Nokiu 7.1, prvi pametni telefon s PureDisplay tehnologijom zaslona. Kako je izjavio Juho Sarvikas, direktor razvoja HMD Globala: "Gotovo dvije trećine videozapisa u svijetu gleda se na mobilnim, zato predstavljamo PureDisplay tehnologiju zaslona koja svima pruža vrhunsko iskustvo gledanja sadržaja na pametnom telefonu. Nokia 7.1 u realnom će vremenu pretvoriti SDR sadržaj u HDR iskustvo, što za vas znači uživanje u HDR zabavi čak i kada je sadržaj snimljen drugačije." Uređaj pokreće Qualcomm Snapdragon 636 mobilna platforma i Android

8 (Oreo), a kako je Nokia 7.1 uređaj iz Android One obitelji, spreman je i za Android 9. Zaslon je Full HD+ razlučivosti i dijagonale 5,84 inča s omjerom stranica 19:9. Kamere su 12MP i 5MP stražnja sa ZEISS optikom i dvije faze detekcije i autofokusom te 8MP prednja. Nokia 7.1 dolazi u ponoćno plavoj ili sjajnoj čeliku boji, i bit će dostupna na određenim tržištima od listopada u dvije RAM/ROM opcije 3GB/32GB and 4GB/64GB po prosječnoj cijeni od €319 za verziju 3GB/32GB i €349 za 4GB/64GB.

INFO: www.nokia.com

BOSE SLEEPBUDS

Za sve one koji imaju problema kod spavanja jer im smetaju dosadni zvukovi iz okoline, hrkanje, promet, glasni susjedi,... možda si mogu pomoći sa zanimljivim proizvodom iz ponude tvrtke Bose. Njihov razvojni tim je napravio malene slušalice koje se stavljaju u uho, a dolaze s ugrađenom tehnologijom maskiranja buke. Dizajniran za udobnost, ovi maleni, doista bežični Sleepbuds pružaju jedinstveno modificirane zvukove koji maskiraju neželjenu buku i opuštaju vas da spavate. Umjesto strimanja glazbe, Bose Sleepbuds reproduciraju već nasnimljene umirujuće zvukove koji maskiraju neželjene noćne zvukove te vam pomažu da zaspate. Osim slušalicama dizajnirali su i aplikaciju Bose Sleep pomoću koje si jednostavno prilagodite postavke za spavanje; odaberete umirujući zvuk, razinu umirujućeg zvuka i odredite koliko

dugo ih želite koristiti tijekom noći. Trenutno se može birati između 10 umirujućih zvukova, a očekuju se i novi s budućim ažuriranjem softvera. Slušalice dolaze u tri veličine pa bi se trebale jednostavno prilagoditi svakom uhu. Cijena Bose Sleepbuds slušalice je 269 eura, a više informacija potražite kod ovlaštenog distributera.

INFO: Lorex, tel. +386 1 43 92 970, www.lorex.si

Ultimativno prijenosno računalo

Oživite svoje ideje uz Surface

Budite inspirirani i produktivniji uz prijenosna računala koja se prilagođavaju vama.

Stvarajte, radite i igrajte se na svoj način

Surface se prilagođava vama i vašem načinu života – uz mogućnost transformacije ultralakog prijenosnog računala u radno stolno računalo ili zapanjujući digitalni studio.

Baterija koja traje cijeli dan

Od jutra do mraka Surface će pokretati vaše omiljene aplikacije uz unaprijedeno trajanje baterije.

Vidite, osjetite i čujte razliku

Svaki je detalj važan – čisti kutevi, fantastičan ekran na dodir, vrhunski zvuk i luksuzni materijali.

Kombinirajte, dodajte - učinite Surface svojim

Učinite svoj SurfacePro pravim prijenosnim računalom uz Signature Type Cover, Surface Pen i Surface Arc Mouse

¹ Trajanje baterije varira ovisno o postavkama, potrošnji i drugim faktorima.

² Dostupne boje mogu varirati na nekim tržištima.

SUSTAV ALARMA NEST SECURE

Američka tvrtka Nest nezaustavljivo napreduje prema vrhu unutar IoT tržišta sa vrlo zanimljivim proizvodima. Novost je sustav alarma Nest Secure, jednostavan za korištenje, sastoji se od nekoliko komponenata. Takozvani Nest Guard ima funkciju bazne jedinice, u njega je ugrađen senzor pokreta i alarm-funkcija. Dio Nest Detect pak detektira pokrete u prostorijama, malenih je dimenzija i moguće ga je nenametljivo postaviti na vrata, zid ili prozor. Putem Nest aplikacije korisnici mogu aktivirati i deaktivirati sustav. Također, aplikacija će korisnike obavijestiti ako se nešto čudno događa u njihovom domu. Dodajmo za kraj i da se sustav može aktivirati i deaktivirati putem lozinke te uređajem Nest Tag, a cijena osnovnog kompleta na američkom tržištu iznosi \$399. **INFO:** www.nest.com

CUBOT F1

Novi pametni sat, tj. narukvica napravljena od medicinskog TPU-a s 1.2" LCD zaslonom, a dimenzije 264,5x47,0x14.6 mm (DŠV). Narukvica je opremljena s Nordic low-power Bluetooth čipom (64Kb+512Kb), Smart heart rate senzorom i Triaxial akcelerometrom. Za povezivanje koristi Bluetooth 4.0, a kompatibilan je s Android OS 4.3 i novijim verzijama i iOS 8 i novijim verzijama. Cubot F1 podržava praćenje aktivnosti (hoda, trčanje, jahanje, potrošnja kalorija, udaljenost, vrijeme), 24-satni monitor otkucaja srca (stopa otkucaja srca / mjerenje ambulantnog otkucaja srca), automatsko praćenje spavanja, inteligentni podsjetnik (budilica, sjedenje,

poziv, tekstualna poruka, Anti-Lost.), daljinski upravljač za fotoaparatus, kontrolu glazbe, štopericu i uključivanje zaslona podizanjem ruke. Cijena iznosi 499 kuna, a dostupan je u crnoj i zlatnoj boji. **INFO:** Se-Mark, tel. 01 4094 888, www.se-mark.hr

NOVA "J" SERIJA SAMSUNG GALAXY PAMETNIH TELEFONA

Samsung je u prodaju pustio nove članove svoje J serije pametnih telefona, Galaxy J6+ i J4+. Samsung Galaxy J6+ i J4+ imaju stražnji pokrov nalik staklu, uski okvir i veći, poboljšani 6 inčni HD+ Infinity Display sa Split Screen funkcijom. Također, Galaxy J6+ i J4+ nude značajku prepoznavanja lica za jednostavno otključavanje pametnog telefona, dok Galaxy J6+ ima i senzor za očitavanje otiska prsta na boku. Galaxy J6+ ima 13MP i 5MP dvostruku kameru s Live Focus. Na glavnoj kameri (13 MP), oba pametna telefona imaju mogućnost otvaranja leće u načinu rada F1.9. Osim kamera, oba telefona imaju Dolby Atmos tehnologiju zvuka, 3300 mAh kapacitet baterije, četverojezgreni 1,4 GHz procesor, 3 GB RAM-a i 32 GB memorije. Novi Galaxy J6+ raspoloživ je u tri boje – crnoj, sivoj i crvenoj, a Galaxy J4+ u crnoj, zlatnoj i ružičastoj. Samsung Galaxy J6+ košta 1.649 kuna dok je J4+ pristupačniji i dolazi po cijeni od 1.249 kuna. **INFO:** www.samsung.hr

POPULARNOST ALEXE RASTE

Analiza tržišta pokazuje da popularnost Amazonovog glasovnog asistenta Alexa nastavlja rasti – platforma je sada dostupna na oko 20 tisuća kompatibilnih PC-a, gadgeta i ostalih smart home uređaja. Riječ je o peterostrukom povećanju, prema nekim procjenama koncem prošle godine podrškom za Alexu moglo se pohvaliti samo 4 tisuće uređaja. Daniel Rausch, jedan od čelnih ljudi Amazona, kaže da je Alexa korisnicima "otpjevala" "Happy Birthday" pjesmicu milijun puta i "ispričala" preko 100 milijuna viceva. Kako sada stvari stoje, Amazon će svoju uspješnu platformu nastaviti razvijati i dalje. Tekući trendovi govore da sve više uređaja različitih proizvođača u ruke potrošača dolazi s podrškom za Alexu ili s integriranom spomenutom platformom. Osim gadgeta, očekuje se "proboj" Alexa na uređajima poput frižidera, perilica za rublje, sigurnosnih sustava i kosilica za travu...

IZUMIRANJE DVD MEDIJA

DVD format polako ali sigurno postaje stvar prošlosti, tvrde iz britanskog lanca dućana John Lewis. Potrošači su postepeno prelazili na Blu-ray i Ultra HD Blu-ray formate, a DVD je u 2018. godini doživio pravi krah. Iz kompanije tvrde kako je ove godine prodaja DVD pala za 40 posto, a na policama njihovih dućana, nakon što se prodaju postojeće zalihe, više neće biti DVD playera. S druge strane, Blu-ray playeri na policama će

se nalaziti još neko vrijeme... Također, u žestokom padu je i prodaja televizora s manjim ekranima. Naime, tijekom prošlog Svjetskog prvenstva televizori s dijagonalama većim od 70 inča bili su kategorije s najvećim rastom kada je posrijedi prodaja. Što se tiče DVD-a, njegovo izumiranje nije posebno čudno – prošle godine zarada od streamanja video zapisa prvi je put nadmašila onu od prodaju DVD-a...

DENON CEOL 10

JEDAN UREĐAJ – BEZBROJ (GLAZBENIH) MOGUĆNOSTI!

Novi mrežni glazbeni sistem iz Denona s Amazon Alexom, Bluetoothom i HEOS tehnologijom omogućuje besprijekornu reprodukciju u cijelom vašem domu!

Hi-Fi sajam umjesto prodavaonice

U posljednjih nekoliko godina učvršćuje se novi trend u svijetu audiofila, ovdje u Americi, a čini mi se sve više i u Europi. Hi-Fi sajam postaje primarno mjesto za kontakt između prodavača i distributera željnih novih mušterija, i potencijalnih kupaca koji bi željeli te lijepe i uglavnom podosta skupe uređaje vidjeti uživo, a ne samo na internetskim stranicama. Više je faktora uzrokovalo takav razvoj događaja, a najvažniji su polako ali sigurno starenje i osipanje audiofilske publike, povećan obujam kupovanja preko internetskih dobavljača, i posljedično tome smanjenje prometa u lokalnim dućanima, uspon i popularnost slušalica i prijenosnih audio uređaja, posebno kod mlađeg broja potencijalnih audiofila, te laka dostupnost cijele kolekcije glazbe na prijenosnim medijima i shodno tome nestanak potrebe za fizičkim nosačima zvuka, kolekcijom ploča i CD-ova i opreme za njihovo slušanje. Tu bi se mogao dodati i doprinos same audiofilske industrije, kroz elitizam i sve veću cjenovnu i pojamovnu nepristupačnost luksuzne opreme mladim naraštajima, isključivost i dogmatsku nepopustljivost mnogih, još uvijek utjecajnih veterana industrije prema promjenama i razlikama u mišljenju, preplavljenost tržišta još uvijek dobrim polovnim uređajima po znatno povoljnijim cijenama.

Nova realnost je došla, preživjeli Hi-Fi saloni i prodavaonice su suočeni s dilemom: kako opstati u situaciji pada broja mušterija i istodobnog stalnog povećanja troškova i najamnine prostora, praktičnog nestanka prodaje jeftinijih uređaja u prodavaonici (to su uglavnom preuzeli Internet dobavljači), uz posljedicu sve većeg nužnog oslonca na prodaji skupih uređaja s velikom maržom, i uz problem kako pronaći preostale primjerke ostarjele audiofilske populacije koji bi još nešto takvo kupili, a koji već nemaju sve što im treba, kako im predočiti da je to što bi kupili bilo dovoljno značajno unaprjeđenje u odnosu na ono što već imaju. Nije to baš laka situacija, moja iskustva s vodećim audiofilskim dućanima na Manhattanu uglavnom to potvrđuju. Dva od četiri najpoznatija nemaju više izlog i ulaz s ulice, već su u običnim stanicama, a treći je iznajmio pola svog velikog podrumskog prostora kompaniji koja se bavi arhitektonskim osvjetljenjem interijera, ugasio svoj tim za instalacije, a najbolji prodavač dao je otkaz i otišao u privatnike.

piše: **Danko Šuvar**

Pametne prodavaonice (uglavnom one manje tradicionalno audiofilske) su se prilagodile, shvatili su da od pojedinačne prodaje mušterijama koje ušetaju u dućan više nema budućnosti, okrenuli su se instalacijama kućne automatike i pametnih zvučnih sistema u novim gradnjama ili renovacijama, uz suradnju s arhitektima i dizajnerima. Tko je izgradio vrhunski i profesionalni instalacijski tim, i razvio dobru suradnju s dobrim dekoraterima i dizajnerima interijera, uspio je opstati i dobro posluje. Budućnost glazbene reprodukcije veće kvalitete (u smislu veće novčane investicije) neumitno ide u tom smjeru, a za one manje zahtjevne, u smjeru Bluetooth prijenosnih zvučnika i raznih kategorija slušalica.

S poteškoćama tradicionalnih audiofilskih dućana, u problemima se našao i tradicionalno značajan oblik poslovnog kontakta između proizvođača, distributera i prodavača audiofilske opreme, sudjelovanje na velikom sajmu cijele industrije potrošačke elektronike, kao što je to CES u Las Vegasu, koji je za hi-end audio dugo bio najznačajnija platforma za prikazivanje novih proizvoda i stupanja u kontakt (privlačenja pažnje u slučaju novih kompanija) s distributerima i prodavačima. Proizvođači opreme su posebno došli u nezgodnu situaciju, na trgovinskim sajmovima (zatvorenim za generalnu publiku, striktno profesionalna klijentela) kao što je CES imali su jasnu korelaciju između novaca potrošenih na izlaganje i promociju, i eventualnih konkretnih rezultata u povećanoj prodaji nastaloj od novih kontakata s distributerima i prodavačima, kao rezultat sudjelovanja na sajmu. Puno je razloga za drastično smanjenje broja izlagača i posjećenosti na audiofilskom dijelu CES-a. Uglavnom CES je postao pregomazan, prenatravan, logistički jako težak i jako skup, previše potpuno različitih grana elektronske industrije izlaže na istom sajmu, na ogromnom prostoru, i u samo četiri dana. Hotel Venetian, gdje je većina hi-

end audio eksponata, odsječen je od ostatka sajma, i uz generalni pad interesa za hi-end audio u usporedbi s ostalim eksponatima na CES-u, posjeta audio dijelu drastično se smanjila. U ovom trenutku munchenski hi-end sajam je postao jedini sajam takve vrste i značaja, za hi-end audio industriju, ali i prilično veći napor i glavobolja izlagačima iz SAD da tamo doputuju i nastupe.

Nestankom CES-a za hi-end audio (iako ga donekle sad zamjenjuje CEDIA, sajam industrije instalacija), i slabljenjem lokalnih prodavaonica, pojavio se zrakoprazni prostor u koji su nevoljko morali uletjeti proizvođači, distributeri i mnogi regionalni manji dućani, a to je potrošački orijentirani lokalni Hi-Fi sajam. Suočeni sa smanjenjem mogućnosti kontakta s potencijalnim kupcima, ili medijima za demonstraciju opreme, proizvođači i distributeri su uletjeli u sve brojniji mahnuti ritual audio sajmova širom SAD, u rutinu pakiranja, prepakiranja, putovanja i opremanje svojih službenih soba na idućem sajmu koji dolazi. Lokalna audiofilska publika voli takve sajmove, posebno oni koji žive izvan velikih gradova, pruža im se prilika na jednom mjestu vidjeti i čuti više sistema nego što bi to inače mogli, a mnogima koji si ne mogu priuštiti većinu tamo izloženih uređaja, prilika je to čuti ih bez pritiska odlaska u dućan s lažnim namjerama. I baš tu onda leži problem ovakvih konzument-orijentiranih sajmova - kako balansirati troškove i gnjavažu nastupanja za proizvođače i prodavače, s konkretnim učinkom ostvarene koristi buduće prodaje. Rezultat je veliki stres za mnoge izlagače, ako ne nastupe možda se dodatno marginaliziraju i padaju iz vida publike, gube priliku, ako nastupe možda im se ne isplati, velika većina posjetitelja biti će znatiželjnici ili razni "stručnjaci" koji samo pričaju i postavljaju pitanja i nemaju namjeru ništa kupovati u bližoj i daljoj budućnosti. Ponekad se ovakvi sajmovi održavaju sa samo par dana razlike, ili čak u isto vrijeme, što također ne pridonosi smirenosti i živcima proizvođača koji se nastoje održati u ovom sve nezahvalnijem poslu.

Ne znam koliko će ova moda još trajati, ali za mnoge ovdašnje audiofile lokalni Hi-Fi sajam je postao jedini smisleni i praktični medij za stupanje u dodir s novostima iz hobija koji ih još uvijek nekim čudom zanima (s obzirom na okolnosti na tržištu i okruženju), a za proizvođače i lokalne distributere obaveza koja se smije propustiti samo na vlastiti rizik. 📺

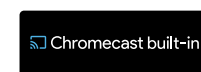

Prisma vam pruža mogućnosti povezivanja u multi-room/multi-zone sustave i upravljanja reprodukcijom sadržaja u svim oblicima, pohranjenih i preko streama, putem žice ili bežično, uz punu kontrolu preko upravljačke aplikacije na mobilnom uređaju.

Prisma uređaji standardno podržavaju Bluetooth®, AirPlay i Spotify Connect, a ugrađeni Chromecast, jedinstveni streaming portal, izravno se povezuje s mnoštvom streaming aplikacija, uključujući Roon, TIDAL, Qobuz, Deezer, Google Play Music i Tuneln radio, što je garancija vrhunskog korisničkog iskustva.

Prva tri modela s opisanim značajkama su integrirana pojačala Prisma I15 i I35 te CD player Prisma CD35, a ostali modeli slijede uskoro.

Više informacija o novim Primare modelima potražite na primare.net

Authorized Croatia Distributor

+385 21 323 550

www.mediaaudio.hr
info@mediaaudio.hr

Pioneer

DOBITNIK EISA NAGRADE U AUDIO KATEGORIJI.

Ako glazba pogađa srce tada se iza razvoja, kao u slučaju Pioneera, krije rad inženjera punih čiste audio strasti. Žiri **EISA-e** svake godine prepoznaje naša postignuća – **stereo pojačalo A-40AE**, **AV prijemnik VSX-933** i **prijenosni audio player XDP-02U** proglašeni su najboljim proizvodima u svojoj kategoriji. Doživite glazbu koja se uvlači pod kožu uz nagrađivane Pioneerove audio proizvode.